

ДЪРЖАВНО ГОРСКО СТОПАНСТВО АЛАБАК

1.1.История на горскостопанското устройство на ДГС Алабак.

Източник: ЛУП/ГСП 2018г. на ДГС Алабак

Първите административни лесничейства в Чепинската котловина са основани през 1901 година. Едното е със седалище с.Лъджене и обхват на дейност - горите в района на селата Каменица, Лъджене, Корова (Драгиново) и Голямо Белово. Второто – Чепино- банското лесничейство е със седалище с.Чепино и обхваща горите около селата Чепино-баня, Ракитово, Дорково и Костандово. През 1905 година двете административните лесничейства се преобразуват в пет общински лесничейства, със седалища в селата Чепино-баня, Лъджене, Каменица, Ракитово и Белово.

Първите залесявания на тази територия са започнали през 1911-1915 година, върху ограничени площи от по 100-150 дка годишно, предимно върху стари пожарища. През 1933 година, в с.Лъджене е открита секция по укрепяване на пороите, а успоредно с това и първият горски разсадник в близост до с.Чепино. През 1935 година започват залесяванията в Цветинския район, който тогава е бил силно опороен и ерозиран.

До 1939 година там (местностите "Абланица" и "Голак") са залесени около 750 дка. Разделението на горите в района по собственост продължава до 1948 година, когато с новия закон за стопанисване на горите се национализират всички гори в България. От 1951 до 1955 година на разглежданата територия са съществували две горско стопански единици - "Велинградска", която е стопанисвала горите в землищата на бившите села Каменица и Лъджене и "Чепинска", която е стопанисвала горите в обхвата на с.Чепино. Към последното са били стопанисвани и горите на бившето Чехльовско горско стопанство, обособено като ГТУ.

По същото време са били обособени успоредно и две горско-промишлени стопанства (ГПС "Велинградско" и "Чепинско"), като поделения на Велинградското горско-промишлено предприятие с обхват на дейност горите на съответните две горско стопански единици.

Като самостоятелна административно-стопанска единица горско стопанство "Велинград" започва да съществува от 1955 година. В този период с наличната сравнително добра агротехническа окомплектовка и компетентно лесовъдско ръководство, средногодишно са залесявани по около 3500 дка, като само през 1960 година са залесени над 8076 дка. С предимство са залесявани голите опороени площи в районите на селата Св.Петка и Пашово, а също така и около града – местностите "Стража", "Анезица", "Кисловодск", "Нежовица" и други.

През 1960 година е извършено обединение на горско стопанство "Велинград" с двете горско-промишлени стопанства (ГПС "Велинградско" и "Чепинско"), когато е било закрито горско-промишленото предприятие.

Междувременно през 1956 година около 300 ха от стопанството са заделени за учебно-опитното горско стопанство в местността "Юндола", което тогава се води под названието "Гешова планина". През 1958 година горско-техническия участък "Чехльово" е обособен като самостоятелно горско стопанство. През 1960 година още 2038 ха от горско-техническия участък "Лъджене" са предадени на учебно-опитното горско стопанство, след което през 1961 година се обособява в сегашните си граници учебно-опитното горско стопанство "Г.Аврамов".

Изключително висок професионализъм и умения от страна на работници и служители на горско стопанство "Велинград" са проявени при възстановяване на площите с повалени от смерча на 29.05.1961 година ценни насаждения и култури.

Ветровалната маса е била усвоена в съкратени срокове и за първи път залесяванията са включвали и някои интродуцирани видове, като лиственица, зелена дуглазка, веймутов бор и други.

Със заповед на бившия Комитет по горите през 1991 година горските стопанства в цялата страна се преустройват в държавни лесничейства и горско стопанство "Велинград" става държавно лесничейство "Велинград". Същата година със Заповед № 137/14.06.1991 година на Комитета по горите е създадена Държавна дивечовъдна база "Чепино", като към нея се включват отдели 82-85 и 89-109 от ДЛ "Велинград". Няколко години по-късно със Заповед № 146/20.07.1996 година на КГ ДДБ "Чепино" се закрива и тези отдели се връщат за охрана и стопанисване към държавно лесничейство "Велинград".

Със заповед № 75/20.02.2001 година отново е създадена Държавната дивечовъдна станция "Чепино", като този път от държавно лесничейство "Велинград" са "отцепени" отделите от 72 до 123, с обща площ 2914.0 ха. Подобна трансформация в целите на стопанисване се прави и за останалите в държавно лесничейство "Велинград" гори.

Считано от 16.09.2002 година, на основание Заповед № 796/02.09.2002 година на Началника на НУГ, държавно лесничейство "Велинград" е преобразувано в Държавна дивечовъдна станция "Алабак" съгласно Закона за лова и опазване на дивеча. В същата заповед са описани и територии от съседните лесничейства, които в ловностопанско отношение ще се стопанисват от Държавна дивечовъдна станция "Алабак".

Считано от 01.05.2008 година, с приетите изменения на Закона за горите, ДВ бр.43 от 29.04.2008 година, Държавна дивечовъдна станция "Алабак" се преименува на Държавно ловно стопанство "Алабак", което приема пасивите и активите на дивечовъдната станция. (Аналогична е и промяната на съществувалите до същата дата държавни лесничейства в страната, които се преименуват на "държавни горски стопанства" – регистрирани по чл.62, ал.2 на Търговския закон, като специфични държавни, но относително самостоятелни, стопанско-търговски субекти).

През 2011 година се създават Държавните предприятия в горската система. Южноцентрално държавно предприятие гр.Смолян е регистрирано на 29.06.2011 година.

Държавно ловно стопанство "Алабак", в административно отношение, става териториално поделение на предприятието - ТП "Държавно горско стопанство Алабак".

Исторически преглед на лесоустройството в района

В края на 1901 година се издава първият "Правилник за устройство на държавните и другите обществени гори" и се създават първите три лесоустройствени секции в България – Пловдивска, Гърновска и Варненска, чиято основна задача била да се изготвят дефинитивни стопански планове. До края на 1903 година Пловдивската секция устройва провизорно всички държавни и общински гори в Чепинското корито – държавните гори "Чехльово", "Гешова планина" и общинските гори "Чепино-банска", "Лъдженска", "Каменска", "Ракитовска", "Коровска" ("Драгиновска"), "Дорковска" и "Костандовска".

Отделните горски комплекси в сегашните граници на ТП "Държавно горско стопанство Алабак" са устройвани през различни години в различен брой пъти - например:

- Чепинската горско-стопанска единица е устроена през 1930/1931 година и след това през 1943 година от частния лесоустроител Иван Ноцев;
- Бившата общинска гора на с.Лъджене е устроена през 1930/1931 година от частния

лесоустроител Тодор Куманов, а през 1943 година от частните лесоустроители Петър Пеев и Стефан Герански;
- Общинската гора на с.Лютово (Св.Петка) през 1942/1943 година е устроена от частния лесоустроител Ст.Страшилов;
- Бившата общинска гора на с.Каменица е била устроена през 1936/1937 година и повторно през 1948/1949 година от частния лесоустроител Ст.Страшилов;
- Държавната гора "Колибинска" (Цветино) е била устроена за първи път през 1948/1949 година.

Като цяло за първи път горите във Велинградския район са устроени през 1950 година, като са били изготвени два лесоустройствени проекта – за Велинградската горско-стопанска единица и за Чепинската горско-стопанска единица, с перспективата да бъдат обособени като самостоятелни горски стопанства.

За втори път горско стопанство "Велинград" е устроено през 1960/1961 година, а през 1967/1968 година му е извършено просто повторно устройство. През този ревизионен период на територията на стопанството се обособява "Национален културно-туристически комплекс Родопи" със заповед № 236 от 30.01.1975 година на МГПП, като за целта се формират 6500 ха курортни гори.

Сложното повторно лесоустройство през 1975/1976 година, се явява 4-то по ред за горско стопанство "Велинград". Със него се обособяват още 4800 ха курортни гори, а също така и лесопарковете около града: "Кисловодск", "Клептуза" и "Стража". Следващото лесоустройство е през 1986/1987 година. Устроената площ на стопанството по това време е възлизала на 29003.5 ха, от които 28682.1 ха са били гори, а 321.4 ха – горски пасища.

В тези граници е извършено и поредното лесоустройство през 1997/1998 година. За картна основа са използвани топографски карти в мащаб 1:10000, репродукция от топографски карти в мащаб 1:5000. То е извършено на типологична основа, като е използвана Класификационната схема на типовете горски месторастения от 1980 година. Тогавшното вече държавно лесничейство "Велинград" е било разделено на 557 отдела и 3 пасищни дяла.

През ревизионния период е изработен Кадастърът на възстановената собственост (КВС) върху гори и земи от горския фонд на основание ЗВСГЗГФ, както и върху залесените и самозалесени територии извън горския фонд (върху ССФ), на основание ЗВСПЗЗ. По този начин на територията на Държавно ловно стопанство "Алабак", в землищата на община гр.Велинград, вече са установени, с влезли в сила решения на общинска служба Земеделие и гори гр.Велинград, различни по вид собствености върху горите предмет на досегашните лесоустройствени проекти – държ авни, общински, на физически и юридически лица.

При поредното устройство - 2007/2008 година - е установено голямо движение на площите в Държавно ловно стопанство "Алабак". Както вече се спомена, със заповед № 75 от 20.02.2001 година е създадена Държавната дивечовъдна станция "Чепино", като от държавно лесничейство "Велинград" са прехвърлени отдели от 72 до 123, с обща площ 2914.0 ха. В проекта са отразени и още редица различни заповеди за включване и изключване на площи, като в кайна сметка площта на стопанството е станала 26941.8 ха, от която държавна собственост към 01.01.2008 година – 25485.3 ха.

2.1. Историята на ДГС Алабак, отразена във фондовете на държавните архиви.

Източник: [Архив: ДА – Пазарджик - 25](#)

[Фонд № 858 // ГОРСКО СТОПАНСТВО \(ГС\) - ВЕЛИНГРАД \(1960 - \)](#)

История на фондообразувателя/ биографични данни:

Горско стопанство (ГС) - Велинград (01.03.1960-14.04.1991)

Държавно лесничество (ДЛ) - Велинград (15.04.1991-30.09.1994)

ГС - Велинград (01.10.1994-31.03.1999)

ДЛ - Велинград (01.04.1999-15.09.2002 г.)

Държавна дивечовъдна станция (ДДС) "Алабак" - Велинград (16.09.2002 - 2015)

ДЪРЖАВНО ГОРСКО СТОПАНСТВО "Алабак" - Велинград

Вж Ф №784 - Държавна фирма (ДФ) "Белмекен" – Пазарджик

Горско стопанство (ГС) - Велинград е разположено в Западните Родопи върху площ от 294088 декара с дървесен запас към 01.01.1977 г. 3487045 куб. м.

Гората, още при създаването на селищата е давала основния поминък на местното население - дърводобив и животновъдство. И сега 70 процента от жителите, пряко или косвено, са свързани пак с гората и горската промишленост - дърводобив и стопанисване на горския фонд, както и в предприятията в града, свързани с дървопреработването - Дървообработващ комбинат "Г. Димитров", Мебелен завод "Васил Сотиров", завод "Кристал" и др.

Велинградското горско стопанство обхваща горите на бившите общински гори: Лъдженска, устроена през 1943 г.; Света Петковска - устроена през 1944 г.; Каменска - през 1949 г.; Коровска - през 1960 г. Със Заповед на Министерството на горите (МГ) №797/05.04.1950 г. от същите се обособява Велинградското горско стопанство.

Със Заповед №1320/05.07.1948 г. на МГ се създава Чепинското горско стопанство, което обхваща бившите Чепински общински гори, устроени през 1945 г. и Цветинската гора.

До 1955 г. двете стопанства съществуват поотделно - първото със седалище кв. Каменица, а второто в кв. Чепино. През същата година, по нареждане на МГ, двете стопанства се сливат и образуват Велинградското горско стопанство. През този период основната задача на горското стопанство е стопанисването, охрана на горите, лова и риболова, без дърводобивната дейност, която се осъществява от Горските промишлени стопанства (ГПС) в Чепино и Каменица.

През м. февруари 1960 г. двете дейности - стопанисване и дърводобив се обединяват и се създават две горски стопанства: Юндолско - със седалище лв. Лъджене, обхващащо горите на кв. Каменица, Лъджене, Света петка, Колибенска и Коровска гори и Велинградско - пак със седалище в кв. Лъджене, обхващащо горите на кв. Чепино и с. Цветино. На 01.03.1960 г. двете стопанства се обединяват в едно - Велинградско горско стопанство, което съществува и до сега.

Основни дейности на обединеното стопанство са стопанисване, залесяване, дърводобив и странични ползвания. При стопанисването е бил използван предимно лесовъдския приоритет, като по-голяма част от дърводобивните насаждения са

възобновявани по естествен начин, а залесяването е извършвано само върху голи и ерозирали терени. През 1962 г. е направена цялостна лесоустройствена ревизия. През 1968 г. се прави допълнителна праграма към проекта, с която се реализира наднормено ползване в размер на 20000 куб. м. средногодишно.

През 1976 г. се извършва ревизия на лесоустройствения проект, с която се слага единна номерация на отделите (в проекта от 1962 г. съществуват две номерации - за горски технически участък (ГТУ) Цетино, Грашево и Чепино и за ГТУ - Драгиново и Каменица).

През отделните години съществени изменения в структурата на лесосечния фонд, насоките на залесяванията и други не са регистрирани.

На 28 май 1961 г. в района се разразява щорм, който поваля в стопанството около 30000 куб. м дървесина в района на ГТУ - Чепино, отд. 94-101. По-значителни количества дървесина са повалени в съседните горски стопанства - Ракитово, Чехльово, Васил Коларов и най-много в ГС - Селище.

В края на 80-те години темповете на ползването се нормализират и след 1981 г. същото е в рамките на лесоустройствените предвиждания.

През периода 1984-1989 г. горското стопанство продължава дейността си.

То обхваща всички площи от горския фонд (ГФ) в землищата на 15 кметства. Седалището на стопанството, град Велинград, е известен с минералните си извори курортен център. Поради този факт 55 процента от горите са със специално предназначение. От тях са заделени зелени зони, курортни гори, защитени природни обекти и исторически места. Едно от тях - защитената местност "Клептуза" е известна с карстовия си извор и високопродуктивните естествени насаждения от черен бор.

Общата площ на земите от ГФ към стопанството е 29003,5 хектара. От тях 28682,1 хектара са гори с държавно значение и 321,4 хектара са горски пасища. Територията е разпределена в 5 горскостопански участъка: Чепино, Грашево, Цветино, Каменица и Драгиново.

За периода 01.07.1989 - 10.04.1991 г. ГС - Велинград е поделение на Държавна фирма (ДФ) "Белмекен" - Пазарджик, (виж Ф. 784, опис №7). Поделението е с предмет на дейност: стопанисване на горите, лесокултурна дейност, дърводобив, ловно и рибно стопанство, природозащитна дейност, събиране и преработка на диворастящи продукти, производство на дървени изделия от малоценна дървесина.

Органи на управление на поделението са събранието на пълномощниците, стопанския съвет и неговия ръководител, общото събрание на бригадата и бригадирите.

Със Заповед №82/10.04.1991 г. Комитетът по горите (КГ) - София преобразува горските стопанства в държавни лесничейства (ДЛ), считано от 15.04.1991 г., (виж опис №5).

ДЛ - Велинград става юридически самостоятелно учреждение, със самостоятелен баланс и банкова сметка. То упражнява държавни функции по горите на територията на ГФ, включен в състава му. Предметът на дейност е: горскостопанска,

ловно- и рибностопанска, странична и селскостопанска дейност, лесоползване, проектиране, строителство, търговия, внос, износ, туризъм и услуги.

Органите на управление остават същите, както при ГС. За разрешаване на проблемите е сформирана тристранна комисия в състав: ръководител, представител; на синдикалната организация на КНСБ и председател на КТ "Подкрепа". За решенията си комисията съставя протоколи, задължителни за изпълнение.

От 01.10.1994 г. ДЛ отново е преобразувано в ГС със Заповед №313/27.10.1994 г. на КГ - София. ГС е юридическо лице, което организира възпроизводството, стопанисването, ползването, опазването и охраната на земите от ГФ.

Устройството на горите се регламентира в периодично изготвяни лесоустройствени проекти. Неразделна част от тях е ловноустройствения проект. Според ловностопанското райониране на страната ГС - Велинград попада в Западно-Родопския район на Рило-Родопската ловностопанска област. По отношение на ползвателите територията на стопанството се разделя на Държавен ловностопански район и 7 ловностопански района, предоставяни на Съюза на ловците и риболовците в България - дружество Велинград. Границите между районите са определени с разделителни протоколи от 20.09.1993 г. Цялата площ на ГС е дивечопригодна, а тази за целенасочено развъждане на дивеч е 29637,5 хектара. Главен дивеч е сърната, а съпътстващи видове са благородния елен, дивата свиня, мечката и глухара. Стопанисването им се изразява в подобряване на хранителната и защитна функция на местообитанията им, условията за наблюдение, подбор и избран отстрел, зимно подпомагане на популяциите им.

За задоволяване нуждите от фиданки за залесяване, ГС разполага с 64,5 декара площи, разпределени в 6 разсадника. Произвеждат се предимно фиданки на смърч, бял бор и ела и новогодишни дръвчета.

В съответствие с провеждането на новата горска политика, голямо значение се отделя на прородозащитната дейност. Основните лесокултурни мероприятия са производството на фиданки, почвоподготовка, залясване и отглеждане на културите до 3 г. възраст, опазването от вредители и болести, изграждането на леки укрепителни съоръжения и др. Те се планират всяка година, финансовите средства за тях се отпускат централно и се следи за изпълнението им. В програмата на общината по опазване на околната среда се залагат мероприятия за развитие и обогатяване на зелената система, изпълнението на които задължително се следи от Лесничейството.

Страничните ползвания на ГФ са за паша на добитък, добиване на смола, сено, листников фураж, горски плодове (предимно боровинки) и диворастящи гъби.

От 1996 г. към ГС - Велинград е присъединено част от друго стопанство. Със Заповед №372/19.08.1996 г. на КГ - София прекратява дейността на ГС "Чепино" - Велинград. Горската му площ е разпределена между ГС "Чехльово" - 2483,4 хектара и ГС - Велинград - 1237,1 хектара. Към последното преминава цялата ловностопанска дейност. Персоналът е устроен на работа към другите стопанства със Заповед №387/02.09.1996 г. на КГ. Приемник на документите от справочно значение е ГС - Велинград, където се съхраняват ведомостите за заплати (виж Ф. 1316 - ГС "Чепино").

През 1999 г. е извършена реорганизация на горските стопанства. Стопанската дейност е отделена в акционерни дружества с цел приватизация.

Със Заповед № РД 41-164/16.03.1999 г. на Министъра на земеделието, горите и аграрната реформа се извършва реструктуриране на ГС "Велинград" в Държавно лесничейство /ДЛ/ „Велинград“, като дърводобивната дейност и търговията с дървени материали с обслужващите ги дълготрайни материални активи /ДМА/ се прехвърлят в новообразуваното Еднолично акционерно сдружение /ЕАД/ "Чепино". Предметът на дейност на реструктурираното Държавно лесничейство е управление на Държавния горски фонд, охрана и контрол върху горите и земите от Горския фонд в определения му район.

Със Заповед № 769/02.09.2002 г. Националното управление по горите преобразува ДЛ „Велинград“ в Държавна дивечовъдна станция /ДДС/ „Алабак“, считано от 16.09.2002 г. Предметът на дейност е съгласно чл. 9 от Закона за лова и опазване на дивеча.

Източник: [Архив: ДА – Пазарджик - 25](#)

[Фонд № 428 // ГОРСКО ПРОМИШЛЕНО ПРЕДПРИЯТИЕ \(ГПП\) - ВЕЛИНГРАД \(1951-1960\)](#)

История на фондообразователя/ биографични данни:

ГОРСКО ПРОМИШЛЕНО ПРЕДПРИЯТИЕ (ГПП) – ВЕЛИНГРАД (1951-1960)

Горско промишлено предприятие (ГПП) - Велинград е създадено на 01.12.1951 г., съгласно 1172-ро Постановление на Министерския съвет (ПМС) като поделение на УДТ (Управление за дърводобив и транспорт) към Министерството на тежката промишленост. Основната му дейност, която го определя като промишлено предприятие, е добив на дървени строителни материали, дърва, борина, смола и кори от държавните гори.

Горското промишлено предприятие (Горпром) е със седалище Велинград и извършва дейността си на територията на 5 горски стопанства (ГС): ГС - Селище, ГС - Чепино, ГС - Ракитово, ГС - Велинград и ГС - Белово. Всяко едно от тези стопанства за периода 1951 - 1960 г. е разделено на по две, като едното стопанство изпълнява функцията стопанисване, охрана и отглеждане на горите, а другото - експлоатацията на горите. Горските стопанства, които се грижат за стопанисването и охраната на горите са подчинени на Главно управление на горите към Министерството на земеделието, а стопанствата, които експлоатират горите, се наименоуват Горски промишлени стопанства (ГПС) и са поделения на ГПП (Горпром) - Велинград. През февруари 1960 г., след нова реформа в горското стопанство, двете дейности отново се обединяват, с което се прекратява самостоятелната дейност на ГПС и съответно ГПП - Велинград, от 01.03.1960 г.

ГПП - Велинград, за периода на съществуването си, се управлява от директор и дирекционен съвет, състоящ се от главен инженер, гл. счетоводител, завеждащ отдел "Планиране", завеждащ отдел "Материално-техническо снабдяване", профпредседател и партиен секретар.

Всички ГПС имат също свой директор, гл. инженер и старши счетоводители, които са пряко подчинени на директора на ГПП (Горпром).

Плащането е централно, всяка година се спуска план по УДГ по обем, сортимент, печалба и себестойност.

ДЪРЖАВНО ГОРСКО СТОПАНСТВО БАТАК

1.1.История на горскостопанското устройство на ДГС Батак.

Източник: ЛУП/ГСП 2013г. на ДГС Батак

Държавните гори предмет на настоящия горскостопански план се стопанисват, ползват, управляват и охраняват от Държавно горско стопанство "Батак". Останалите недържавни гори се стопанисват, ползват и управляват от техните собственици, и се охраняват от държавното горско стопанство.

Горите на град Батак за пръв път са устроени в 1928 година, а тези на село Нова махала - 1933 година. През 1942 година на град Батак се извършва лесоустройствена ревизия.

Първото общо устройство е проведено през 1950 година, когато горите се обединяват в горско стопанство "Баташко". С това устройство се образуват два технически участъка. Границите на техническите участъци с изключение на осем отдела от Баташката гора, които се прехвърлят към Нова махала съвпадат с границите на вече устроените гори.

През 1961/1962 година е направено двуетапно лесоустройство. По време на първия етап самостоятелна група основно проучва и картира типовете месторастения. Типологичните проучвания са съпроводени от ново стопанско деление, като отделите получават единна и поредна номерация.

На следващата 1962 година се извършва устройство на стопанството на базата на установените типове месторастения.

През 1971 година се извършва отново главна лесоустройствена ревизия. За основа на горскостопанските карти са използвани топографски карти в мащаб 1:10000, репродукция от карти в мащаб 1:5000 (за 80% от площта на стопанството) и карти в мащаб 1:10000, репродукция от генералщабни карти в мащаб 1:25000) за останалата част на стопанството.

За цялата територия на стопанството са били използвани и аерофотоснимки, летене 1970 година, което е подобрило много картната основа.

През 1981/1982 година се извършва поредната лесоустройствена ревизия. Използувана е същата картна основа, както през 1971 година. Не е имало аерофотоснимки.

Устройството от 1981 година извършва известни промени в организацията на стопанството.

Броят на стопанските класове остава девет. Бялборовият високобонитетен, стопанският клас за двуетажни насаждения, смърчовият и буковият за прерастване запазват наименованията и целите си.

При поредното устройство от 1991/1992 год., Държавно горско стопанство "Батак" е било устроено на площ от 9923.5 ха, от която 9513.3 ха /95.8 %/ е била залесена площ, а 22.7 ха /0.3 %/ - незалесена дървопроизводителна и 387.5 ха /3.9 %/ - недървопроизводителна.

Предното лесоустройство е проведено като главна ревизия през 2002 год.

Съобразно своята функционална принадлежност горите на територията на горското стопанство се подразделят на гори с основно дървопроизводителни и средообразуващи функции с площ от 7433.1 ха и защитни, защитени, рекреационни и други гори с площ 2846.4 ха.

От защитните, защитените, рекреационните и други гори 290.9 ха са водоохранни, 78.1 ха - противоерозионни, 787.4 ха - рекреационни, 1336.8 ха - защитени и 353.2 ха общо други.

2.1. Историята на ДГС Батак, отразена във фондовете на държавните архиви.

Източник: [Архив: ДА – Пазарджик - 25](#)

[Фонд № 494 // ДЪРЖАВНО ГОРСКО СТОПАНСТВО - БАТАК, ПАЗАРДЖИШКО \(1948- \)](#)

История на фондообразувателя/ биографични данни:

Държавно горско стопанство (ДГС) – Батак (1948-1980)

Горско стопанство (ГС) "Петър Найчев" – Батак (1981-14.04.1991)

Държавно лесничейство (ДЛ) "Батак" – Батак (15.04.1991-30.09.1994)

Горско стопанство (ГС) "Батак" – Батак (01.10.1994-31.12.1998)

Държавно лесничейство (ДЛ) "Батак" – Батак (01.01.1999-2008)

Държавно горско стопанство - Батак (2008-2011)

Териториално поделение "Държавно горско стопанство" - Батак към "Южноцентрално държавно предприятие" - Смолян (2011 -) –

По силата на Постановление №1172/1951 г. на Министерския съвет (МС) на 01.12.1951 г. е създадено Горско стопанство (ГС) - Батак, което от 1981 г. е преименувано ГС "Петър Найчев" - гр. Батак.

Стопанството се състои от три горско-технически участъка (ГТУ): "Нова Махала", "Техеран" и "Батак". Висшестоящата организация на горското стопанство е Министерство на горите и горската промишленост (МГПП) - София и Горско-стопански комбинат (ГСК) - Пазарджик.

Предмет на дейност на стопанството е производството на дървен материал, дърва за огрев, залесяване и странична дейност (събиране и изкупуване на билки и гъби). Горското стопанство обхваща площ от 9903 хектара, разпределени както следва: гори със стопанско значение - 7138 хектара и гори със специално предназначение - 2765 хектара.

От 01.07.1989 г. до 15.04.1991 г. ГС "П. Найчев" - гр. Батак е поделение на Държавна фирма (ДФ) "Белмекен" - Пазарджик и е с предмет на дейност: дърводобив, лесокултурна дейност и стопанисване на горите, ловно и рибно стопанство, строителство, природозащитна дейност, събиране и преработка на диворастящи

продукти. ГС "П. Найчев" не е юридическо лице. Правата, задълженията и отговорностите му, както и начина на взаимодействие с другите подразделения и фирмата се уреждат с Вътрешен устройствен правилник. Органи на управлението са: събранието на пълномощниците, стопанския съвет и неговия ръководител, общото събрание на бригадата и бригадирите (Ф. 484, инв. оп. 8, а. е. 4; Ф. 784, оп. 7).

Със Заповед №82/10.04.1991 г. на Комитета по горите при МС - София от 15.04.1991 г. ГС "П. Найчев" - гр. Батак се преобразува в Държавно лесничейство (ДЛ) "Батак" - гр. Батак. То е юридическо лице със самостоятелен баланс и банкова сметка, което упражнява държавни функции по горите на територията на горския фонд, включен в състава му. Предметът на дейност е: горскостопанска, ловно и рибностопанска странична, селскостопанска дейност, лесоползване, строителство, търговия, внос и износ, туризъм и др. услуги. Подчинено е на Районна дирекция по горите (РДГ) - Пазарджик (Ф. 494, инв. оп. 8, а. е. 2). През 1991 г. се закрива техническият участък "Техеран", а от 1992 г. горският фонд на района е с 19 хектара повече и възлиза на 9923,5 хектара.

От 01.10.1994 г. ДЛ "Батак" - гр. Батак се преобразува в Горско стопанство (ГС) "Батак" - гр. Батак по силата на Заповед №313/21.10.1994 г. на Комитета по горите на МС на Република България. То става местен орган на ведомството на горите за непосредствено управление на държавния горски фонд. ГС е юридическо лице, което организира, осъществява възпроизводството, стопанисването, ползването, опазването и охраната на държавния горски фонд и запазва предмета на своята дейност. ГС поема активите, пасивите и другите права и задължения на ДЛ "Батак" - гр. Батак. То се ръководи и контролира от Районната дирекция по горите (РДГ) - Пазарджик (Ф. 484, инв. оп. 8, а. е. 2).

По силата на Заповед №РД-41-164/16.03.1999 г. на Министерството на земеделието, горите и аграрната реформа (МЗГАР) ГС "Батак" - гр. Батак от 01.01.1999 г. се реструктурира в Държавно лесничейство (ДЛ) "Батак" - гр. Батак с предмет на дейност: охрана и контрол върху горите и земите от държавния горски фонд в района на лесничейството. От ГС "Батак" - гр. Батак е отделена дейността по добиване, транспортиране, преработване и търговия на дървен материал и други горски продукти, транспорт, спедиторски услуги, търговия с резервни части, животновъдство, рибовъдство, селскостопанско производство, внос, износ, реекспорт, строителство, строителни ремонти, туризъм, хотелиерство и др., които заедно с капитала (активите и пасивите по тази дейност) преминава в новообразуваното Еднолично акционерно дружество (ЕАД) "Баташки снежник" - гр. Батак (Ф. 484, инв. оп. 8, а. е. 3).

За периода на експертизата 1987 - 1994 г. в стопанството се осъществява групово-изборна сеч в смесените от смърч, бук и бял бор (в различно съотношение) насаждения. Съобразно количеството, състава и качеството на подраства, интензивността на сечта се движи между 30-50 процента. Работниците по лесокултурната дейност са сезонни и се набират от селата Нова Махала, Костандово и от градовете Батак и Ракитово.

В района на лесничейството няма изкуствено разселен дивеч. Наличните дивечови запаси са от местен дивеч - предимно сърни, зайци, елени, диви свине, яребици, глухари. Всяка пролет се зарибяват всички реки в района с малки пъстървички

за любителски риболов. В язовир "Батак" се провежда промишлен риболов, към който лесничейството има само контролни функции.

Защитени природни обекти в района са: м. "Баташки снежник", историческите места "Чаушев чарк" и "Техеран"; вододайните зони, семенната база, курортните гори и специалните ловни площи.

Пътната мрежа е добре развита. Основна пътна артерия е шосето Пещера - Батак - Доспат, с разклонения за Велинград и селата Нова Махала и Фотиново.

За периода 1987 - 1990 г. за нуждите на стопанството са доставени въжена линия "Колер", трактор "ЛТК-81", автобус "Чавдар", моторни триони, радиоапарати и др.

Всеяка година от 6 до 12 април се чества Седмицата на гората.

Източник: [Архив: ДА – Пазарджик - 25](#)

[Фонд № 493 // ДЪРЖАВНО ГОРСКО ПРОМИШЛЕНО СТОПАНСТВО - с. БАТАК, ПАЗАРДЖИШКО \(1952-1959\)](#)

История на фондообразователя/ биографични данни:

Държавно горско промишлено стопанство (ДГПС) – с. (дн. гр.) Батак, Пазарджишко (1952–1959)

Държавно горско промишлено стопанство (ДГПС) - с. (гр.) Батак е образувано на 01.12.1951 г., съгласно Указ и Постановление на Министерския съвет №1172 за организацията на Министерството на горите. Функционира като административна единица от началото на 1952 г. до 31 дек. 1959 г., когато след реформа в горското стопанство от 28.02.1960 г. преминава към Горско стопанство - Батак.

Основната дейност на ДГПС е производството на дървен строителен материал, дърва за огрев и други второстепенни горски продукти, преработка на фасонирани дървени строителни материали и др.

Източник: [Архив: ДА – Пазарджик - 25](#)

[Фонд № 497К // Общинско лесничейство – с. Батак, Пазарджишко](#)

Общинско лесничейство – с. (дн. гр.) Батак (1928–1944)

Общинско лесничейство – с. (гр.) Батак, Пещерска околия вероятно е обособено в самостоятелно лесничейство с отделен персонал за стопанисване и охрана на гората през 1928 г. Неговата задача е стопанисване, експлоатация и охрана на общинските гори.

От 1 януари 1939 г. общинските ревирни лесничейства минават на щат към държавата, сливат се с държавните ревирни лесничейства и образуват държавните горски стопанства. Тяхната задача е да стопанисват, експлоатират и опазват държавните гори. Те са на централно подчинение на Министерство на земеделието и държавните имоти (МЗДИ) - София.

Общинско лесничейство – с. Батак отчита своята дейност пред Областната служба по горите и лова в гр. Пещера и МЗДИ. След политическите промени на 9 септември 1944 г. то продължава дейността си.

Източник: Архив: ЦДА - 12

[Фонд № 8К // Министерство на земеделието и държавните имоти – Дирекция на горите и лова \(1879... ; Инвентарен опис № 3 // \(1893-1948\)](#)

[Архивна единица № 1426 // Стопански план на Баташката държавна гора. \(1904\)](#)

ДЪРЖАВНО ЛОВНО СТОПАНСТВО БОРОВО

1.1.История на горскостопанското устройство на ДЛС Борово.

Източник: ЛУП/ГСП 2018г. на ДЛС Борово

Горите, които се стопанисват в момента от ДЛС “Борово” са горите на горскостопанските единици “Моминска”, “Орловска” и “Боровска”, създадени върху териториите на част от Фотенската държавна гора и държавна гора “Дамль дере”, Брациговска и Фотенска общински гори.

През 1950 год. е създадено горско стопанство “Антон Иванов” с протокол от 14. 05. 1950 год., утвърден на 22. 06. 1950 год. от Министъра на горите.

Първото лесоустройство на Фотенската държавна гора е направено през 1911 год., а второто през 1933 год. от Секцията по измерване на горите съгласно заповед № 738 от 22. 05. 1932 год на Министъра на земеделието и държавните имоти. През 1935 год. е изработен лесоустройствен проект за Фотенската и Брациговска държавни гори (Санджака).

През 1942 год. части от Фотенската държавна гора и държавната гора Дамль дере са обособени в “Моминска”, “Орловска” и “Боровска” държавни гори със заповед № 1691 на Министъра на земеделието и държавните имоти. За новообособените единици през 1943 год. са изготвени нови лесоустройствени проекти.

След национализацията на горите и обособяването на ГС “Антон Иванов” през 1950 год. се извършва отново лесоустройство. Следващото е през 1962 год., а през 1968 год. се изработва допълнителна лесоустройствена програма, по която да се стопанисват горите на ГС “Антон Иванов”.

Следващата лесоустройствена ревизия е била през 1973 год. През 1978 год., за част от площта на стопанството, попадаща в ДЛРС “Извора” е изработен лесоустройствен проект.

Следващият проект е бил през 1986 год. – главна лесоустройствена ревизия. При изработването му е запазена поредността на номерацията на отделите.

До 1989 год. лесничейството се е наричало “Антон Иванов”, след което се преименува “Борово”, като едноименния трети ГСУ.

Поредният проект на ДЛ “Борово” е бил от 1998 год., като теренните работи са извършени през лятото и есента на 1997 год. Бил е изработен от колектив на “Агролеспроект” ЕООД. Територията на ДЛ “Борово” е била разделена на три ГСУ: 1 – “Момино”, 2 – “Орлово” и 3 – “Борово”. За картна основа са използвани топографски карти в М 1: 10 000 за територията на цялото лесничейство. За определяне на типовете месторастения е използвана “Класификационна схема на типовете горски месторастения в Република България” – 1983 год. Аерофотоснимки не са били използвани. Стопанските карти са били изработени от система “Дитаграф”. Зрелите

насаждения с пълнота до 0,3 вкл. и тези с площ до 2,0 ха са били клупирани пълно, а тези с площ над 2,0 ха и пълнота 0,4 и нагоре чрез метода на Битерлих. Запасът на всички останали насаждения и култури е бил определен по опитни таблици.

2.1. Историята на ДЛС Борово, отразена във фондовете на държавните архиви.

Източник: [Архив: ДА – Пазарджик - 25](#)

[Фонд № 697 // ДЪРЖАВНО ГОРСКО СТОПАНСТВО \(ДГС\) "АНТОН ИВАНОВ" - местност ВЪЛЧА ПОЛЯНА, ПАЗАРДЖ...](#)

История на фондообразувателя/ биографични данни:

ДЪРЖАВНО ГОРСКО СТОПАНСТВО (ДГС) "АНТОН ИВАНОВ" - м. ВЪЛЧА ПОЛЯНА (1951 - 09.04.1991)

ДЪРЖАВНО ЛЕСНИЧЕЙСТВО (ДЛ) "БОРОВО" - м. ВЪЛЧА ПОЛЯНА (10.04.1991 - 30.09.1994)

ГОРСКО СТОПАНСТВО (ГС) "БОРОВО" - м. ВЪЛЧА ПОЛЯНА (01.10.1994 - 31.03.1999)

ДЪРЖАВНО ЛЕСНИЧЕЙСТВО (ДЛ) "БОРОВО" - м. ВЪЛЧА ПОЛЯНА (01.04.1999 - 01.01.2001)

ДЪРЖАВНА ДИВЕЧОВЪДНА СТАНЦИЯ (ДДС) "БОРОВО" - м. ВЪЛЧА ПОЛЯНА (02.01.2001 -)

ДО 1944 Г. ВИЖ Ф. 480К

ЗА ПЕРИОДА 1944 - 1950 Г. ВИЖ ФОНДОВЕ 694, 695 И 696.

Лесничейството в местността Вълча поляна е образувано през 1903 г.

До 1939 г. е под наименованието Фотинско реверно лесничейство. Основната му дейност е стопанисване и експлоатация на гората. Площта на лесничейството е 215 хил. декара. На изток граничи с р. Вълча и с. Михалково; на запад - местностите Дупката, Пресечена скала, Али Алан, Горско стопанство (ГС) "Снежана" и ГС "Петър Найчев" - Батак; на юг със с. Селча, ГС "Лесичево - Девин и местностите Сачан дере, Кара борун, Далъ дере, Кемера, Ямболиева ливада; на север - с ГС - Пещера, местностите Калето и Санар дере.

В обсега на лесничейството влизат пет населени места: селата Фотиново, Нова Махала, Равногор, Селча и гр. Батак.

След 1939 г. Фотинското реверно лесничейство се разделя на три горски стопанства: Моминско със седалище м. Вълча поляна; Орловско - м. Къшка; Боровско - м. Борово.

До 09.09.1944 г. добиваният дървен материал се е продавал на Трудово-горските производителни кооперации и търговците, а след това на горските кооперации и на поделенията на Министерството на горите.

През 1951 г. трите горски стопанства се обединяват в едно - Горско стопанство "Антон Иванов" - м. Вълча поляна.

От 01.12.1951 г. ГС "Антон Иванов" се разделя на две: Горско промишлено стопанство "Антон Иванов", което поема функциите по експлоатацията на горите и Горско стопанство "Антон Иванов" - стопанисване, охрана, залесяване и възстановяване на горите.

От 1960 г. двете горски стопанства се обединяват в ГС "Антон Иванов". То е подчинено на Горско-стопански комбинат - Пазарджик и Министерството на горите, и продължава да съществува до 1991 г.

Със Заповед №82/10.04.1991 г. на Комитета по горите - София, ГС се преименува в Държавно лесничейство (ДЛ) "Борово", включващо два горско-технически участъка с площ 15128,9 хектара.

Лесничейството има основна цел да добива дървен материал и да залесява гората. Основни дейности са дърводобива, лесокултурните мероприятия и страничната дейност (производство на палети, събиране на билки, гъби и др.).

През района на лесничейството преминават реките Фотинска, Гашна, Алан дере, Сачан дере, Карлъшка река. Всички те се вливат в р. Вълча. Най-ниското място в района е при вливането на Фотинска река в р. Вълча - 500 м. надморска височина, а най-високото вр. Баташки снежник - 2080 м. надморска височина.

През 1985 г. в стопанството са построени Ловен дом и ремонтна работилница.

Съгласно Заповед №321/18.04.1989 г. на Асоциация на горите, селска и горска промишленост (АГСПП) стопанството е наградено с флаг за постигнати най-високи резултати през 1988 г.

Със Заповед №82/10.04.1991 г. на Комитета по горите - София, ДГС "Антон Иванов" - м. Вълча поляна се преименува в Държавно лесничейство (ДЛ). То приема името на Горско-техническия участък (ГТУ) "Борово". Лесничейството запазва предмета на дейност на горското стопанство. В структурата му настъпва промяна - ГТУ "Борово" е разпределен между другите два участъка. На практика това не става, понеже същият не може да бъде лесоустроен и се работи по лесоустройствен план, отчет и лесокултурни мероприятия като за самостоятелен участък, до извършване на ново лесоустрояване на горите.

ДЛ "Борово" е самостоятелно юридическо лице, на самостоятелна издръжка и сметки в банката. в административно отношение то е подчинено на Районна дирекция по горите (РДГ) - гр. Пазарджик, респективно на Комитета по горите - София. То се ръководи от директор, гл. лесничей и двама началници-участък. Ръководен орган е Стопанския съвет.

През 1992 г. са закупени компютри, чрез които се води цялата оперативна счетоводна отчетност. През същата година са асфалтирани горски пътища до м. Кьошка и до м. Шанкая (Весел камък).

Със Заповед №313/21.10.1994 г. на Комитета по горите - София, ДЛ "Борово" се преименува в Горско стопанство (ГС) "Борово".

С Решение №866/17.04.1997 г. на Пазарджишкия окръжен съд стопанството е вписано в Търговския регистър.

Основните дейности на ГС "Борово" за периода 1993 - 1997 г. са дърводобив и лесокултурни мероприятия. Дърводобива се извършва планово, съгласно периодично изготвяните лесоустройствени проекти (последният е от 1998 г.). Предвиждат се различни видове сечи - главни, отгледни, санирани, маркира се лесосечният фонд. Лесокултурната дейност включва мероприятия по залесяване, подготовка на почвата, попълване и отглеждане на култури, производство на фиданки в собствените разсадници. Опазването на горите включва лесозащитна дейност и противопожарни мероприятия. Полагат се грижи и за животните чрез изграждане и зареждане на хранилки, развива се рибностопанска дейност. Страничната дейност носи приходи от дърводелския цех, продажба на новогодишни елхи, услуги, наеми на сгради и инвентар. Развива се и международен ловен туризъм. През 1996 г. е обновен и модернизирани ловният дом в местността "Борово", а през 1994, 1995 и 1996 г. са асфалтирани 11 км. от пътя Куртлуджа до разклона за м. Кьошка. Извършено е и строителство на 20 км. черни камионни пътища по стопански начин в района на стопанството, с което се навлиза в по-отдалечени и недостъпни отдели в участъците.

През 1996 г. е построена новата административна сграда на ГС "Борово.

От 1994 г. счетоводството се води на компютър, със счетоводна програма "Унисчет".

До 11.04.1995 г. директор на ГС "Борово" е Георги Кънев, от 12.04.1995 г. до 12.03.1998 г. стопанството се управлява и представлява от инж. Мехмед Вели Велият. От 12.03.1998 г. до 16.06.1998 г. директор е Нейчо Велев, а от 16.06.1998 г. до юни 2001 г. - инж. Метин Аликов.

В административно отношение промените са:

Със Заповед №313/21.10.1994 г. на Комитета по горите - София, ДЛ "Борово" се преименува в Горско стопанство (ГС) "Борово" - юридическо лице със 100 процента държавно участие. С Решение на Пазарджишкия окръжен съд №866/14.04.1997 г., стопанството е вписано в Търговския регистър (инв. оп. 7, а. е. 1, 2). Предметът на дейност е: горскостопанска, природозащитна, ловно и рибностопанска (възпроизводство, разселване и ползване рибата и дивеча), дърводобивна, странична и селскостопанска, проектиране и строителство в горския фонд, търговия, внос, износ, туризъм, услуги и др. дейности, незабранени от закона.

През 1999 г. Министерството на земеделието, горите и аграрната реформа (МЗГАР) извършва нова реорганизация. Със Заповед №РД-41-164/16.03.1999 г. горските стопанства са реструктурирани в държавни лесничейства (ДЛ), като стопанската дейност по добиване, транспортиране, преработка и търговия с дървени материали и други горски продукти, транспорт, спедиторски услуги, търговия с резервни части, животновъдство, рибовъдство, селскостопанско производство, внос, износ, реекспорт, строителство, строителни ремонти, туризъм, хотелиерство и др., ведно с капитала (активи и пасиви на тази дейност), преминава в новообразуваните еднолични акционерни дружества (ЕАД), с цел приватизация. За ГС "Борово" - това е "Баташки снежник" ЕАД - гр. Батак (инв. оп. 9, а. е. 4). Предметът на дейност на

преструктурираното ДЛ "Борово" е управление на държавния горски фонд, охрана и контрол върху горите и земите от горския фонд в определения му район.

Със Заповед №31/18.01.2001 г. на НУГ при МЗГ ДЛ "Борово" е преобразувано в Държавна дивечовъдна станция (ДДС).

Тя е вписана в Търговския регистър при Пазарджишкия окръжен съд с Решение № 2143/20.12.2002 г. ДДС „Борово“ се управлява и представлява от инж. Йордан Георгиев Йорданов и отговорния счетоводител Стоян Крумов Иванов.

2.2. Историята на ДЛС Борово, отразена във фондовете на държавните архиви.

Източник: [Архив: ДА – Пазарджик - 25](#)

[Фонд № 480К // Групов фонд „Държавни горски стопанства в местностите Боровско, Моминско и Орлов...“](#)

История на фондообразувателя/ биографични данни:

Групов фонд „Държавни горски стопанства в местностите Боровско, Моминско и Орловско (дн. Пещерска община)“ (1941–1944)

Държавните горски стопанства са образувани след 01 януари 1939 г. при сливане на общинските и държавни лесничейства. Тяхната задача е да стопанисват, експлоатират и опазват държавните гори. Те са на централно подчинение на Министерство на земеделието и държавните имоти (МЗДИ) - София. Боровското държавно горско стопанство в м. Борово, Пещерска околия е открито като горско стопанство на 6 септември 1941 г. с цел производство, продажба и др. на дървен материал. (Виж Фонд 695, опис 1, а.е. 6, л. 1). Вероятно в същия период са създадени и горските стопанства в местностите Орлово и Моминско, Пещерска околия. Същите отчитат своята дейност пред Областната служба по горите и лова в гр. Пещера и МЗДИ - София.

На 30 декември 1950 г. те са закрити като самостоятелни стопанства. От 1951 г. са обединени в ДГС “Антон Иванов” – м. “Вълча поляна”, Пещерска околия. Документи за историята на тези горски стопанства има във фондовете: 5К, 6, 694, 696 и 697.

Източник: [Архив: ДА – Пазарджик - 25](#)

[Фонд № 694 // МОМИНСКО ДЪРЖАВНО ГОРСКО СТОПАНСТВО - местност ВЪЛЧА ПОЛЯНА, ПАЗАРДЖИШКО \(1944-1...](#)

История на фондообразувателя/ биографични данни:

Моминско държавно горско стопанство (ДГС) – местност Вълча поляна, Пазарджишко(1944–1950)

Моминското държавно горско стопанство съществува от 1939 г. Същото функционира като отделна стопанска единица и се занимава със стопанисването и експлоатацията на горите, маркиране на лесофонда, сечта и извоза на дървените строителни материали до временните складове и лесокултурните задачи. Материалите

до 09.09.1944 г. са продавани на трудово-горските производителни кооперации и частни търговци, а след тази дата на ТГПК и Поделението за производство, превоз и продажби на дървен строителен материал.

Същото преустановява дейността си на 30.12.1950 г. През 1951 г. трите държавни горски стопанства - Боровско, Орловско и Моминско, се обединяват в Държавно горско стопанство (ДГС) "Антон Иванов" (Ф. 697).

Източник: [Архив: ДА – Пазарджик - 25](#)

[Фонд № 695 // БОРОВСКО ДЪРЖАВНО ГОРСКО СТОПАНСТВО - местност БОРОВО, ПАЗАРДЖИШКО \(1944-1950\)](#)

История на фондообразувателя/ биографични данни:

Боровско държавно горско стопанство (ДГС) – местност Борово, Пазарджишко(1944–1950)

Боровското държавно горско стопанство (ДГС) - м. Борово, ок. Пещерска съществува от 1939 г. Същото функционира като отделна стопанска единица и се занимава със стопанисването и експлоатацията на горите, маркиране на лесофонда, сечта и извоза на дървените строителни материали до временните складове и лесокултурните задачи. Материалите до 09.09.1944 г. са продавани на трудово-горските производителни кооперации и частни търговци, а след тази дата на ТГПК и Поделението за производство, превоз и продажби на дървен строителен материал.

Същото преустановява дейността си на 30.12.1950 г. През 1951 г. трите държавни горски стопанства - Боровско, Орловско и Моминско, се обединяват в Държавно горско стопанство (ДГС) "Антон Иванов", (Ф. 697).

Източник: [Архив: ДА – Пазарджик - 25](#)

[Фонд № 696 // ОРЛОВСКО ДЪРЖАВНО ГОРСКО СТОПАНСТВО - местност КЪОШКА, ПАЗАРДЖИШКО \(1944-1950\)](#)

История на фондообразувателя/ биографични данни:

Орловско държавно горско стопанство (ДГС) – местност Къошка, Пазарджишко(1944–1950)

Орловското държавно горско стопанство - м. Къошка, околия Пещерска съществува от 1939 г. Същото функционира като отделна стопанска единица и се занимава със стопанисването и експлоатацията на горите, маркиране на лесофонда, сечта и извоза на дървените строителни материали до временните складове и лесокултурните задачи. Материалите до 09.09.1944 г. са продавани на трудово-горските производителни кооперации и частни търговци, а след тази дата на ТГПК и Поделението за производство, превоз и продажби на дървен строителен материал.

Същото преустановява дейността си на 30.12.1950 г. През 1951 г. трите държавни горски стопанства - Боровско, Орловско и Моминско, се обединяват в Държавно горско стопанство (ДГС) "Антон Иванов", (Ф. 697).

ДЪРЖАВНО ГОРСКО СТОПАНСТВО ПАЗАРДЖИК

1.1.История на горскостопанското устройство на ДГС Пазарджик.

Източник: ЛУП/ГСП 2013г. на ДГС Пазарджик

Първото цялостно устройство на горите в държавно горско стопанство “Пазарджик” е направено през 1950 година, когато са били устройени горите в Родопския масив, обособени тогава в г.с.е. ”Пазарджик - юг” (отдели с номера от 1 до 68 вкл. и от 261 до 357 вкл.).

До 1944 година горите на държавно горско стопанство “Пазарджик” са стопанисвани от две лесничейства: административно горско стопанство град Пазарджик, което стопанисва горите от бившата г.с.е. “Пазарджик - север” и общинско реверно горско стопанство с.Варвара, което пък е стопанисвало горите от бившата г.с.е.”Пазарджик - юг”.

От 1941 до 1951 година в град Пазарджик е съществувала и секция за укрепяване на пороищата и залесяване, която през 1951 година се слива с горското стопанство.

През 1949 година са били устройени горите в землището на с. Боримечково при устройството на г.с.е. “Боримечковска” към Панагюрското горско стопанство. През 1956 г. тези гори преминават към ТП ДГС “Пазарджик”. През същата година са били устройени горите по река Марица и Средногорския масив, разположен на север от нея. Те са били обособени във втори технически участък “Пазарджик - север”, а първи технически участък е обхващал горите на г.с.е. ”Пазарджик - юг”.

Горите в сегашните граници на горското стопанство за първи път се устройват в един цялостен план през 1969 година.

През 1979/1980 година е извършена за втори път главна ревизия на горите на ГС “Пазарджик”. Обект на този план са били всички гори и горски площи от лесоустройствения проект от 1969 година. Тогава стопанството е било разделено на четири стопански участъка: “Семково”, “Церово”, “Пазарджик” и “Црънча”. За картна основа са използвани топографски карти в М 1:10000 (репродукции от М 1:5000 за около 50% от площта на стопанството, а за останалата част от територията на стопанството и репродукции от М 1:25000). Наред с това са използвани и аерофотоснимки.

През 1992/1993 година е извършена за трети път главна ревизия на горите на ТП ДГС “Пазарджик”, обхващащо горите, разположени на територията на общините Пазарджик, Септември и Лесичово.

През 2002/2003 година е извършена за четвърти път главна ревизия на горите на ТП ДГС “Пазарджик”, обхващащо горите, разположени на територията на общините Пазарджик, Септември и Лесичово.

Запасът на сечнозрелите насаждения е определен по възприетите методи: чрез пълно клупиране, пробни ленти и метод на Битерлих. За неклупираните зрели насаждения, които в миналото са били клупирани и в тях не са водени главни сечи запасът е определен чрез преизчисляване на сборните листа (така нареченият стар сборен лист). Запасът на всички останали насаждения и култури е определен от следните опитни таблици:

- за бял бор (култури) - Кръстанов, Беляков, Шиков;
- за черен бор и бял бор (естествен) –Тюрин;
- за смърч – Тюрин;
- за ела – Герхард;

- за високостъблен бук (габър) – Герхард;
- за високостъблен дъб - Вименауер;
- за ясен - Орлов;
- за липа - Матеев, Матев;
- за издънков дъб - Шустов, Сираков;
- за издънков бук - Недялков, Кръстанов, Беляков;
- за топола - Кръстанов, Беляков, Попски;
- за акация – Георгиев;
- за келяв габър – Георгиев.

2.1. Историята на ДГС Пазарджик, отразена във фондовете на държавните архиви.

Източник: [Архив: ДА – Пазарджик - 25](#)

[Фонд № 774 // ГОРСКО СТОПАНСТВО - ПАЗАРДЖИК \(1952- \)](#)

История на фондообразувателя/ биографични данни:

ГОРСКО СТОПАНСТВО (ГС) - ПАЗАРДЖИК (1952-14.04.1991)

ДЪРЖАВНО ЛЕСНИЧЕЙСТВО (ДЛ) - ПАЗАРДЖИК (15.04.1991-30.09.1994)

ГОРСКО СТОПАНСТВО (ГС) - ПАЗАРДЖИК (01.10.1994-31.03.1999)

ДЪРЖАВНО ЛЕСНИЧЕЙСТВО (ДЛ) - ПАЗАРДЖИК (01.04.1999- 2008)

Държавно горско стопанство - Пазарджик (2008-2011)

Териториално поделение "Държавно горско стопанство" - Пазарджик към "Южноцентрално държавно предприятие" - Смолян (2011 -) –

Горско стопанство (ГС) - Пазарджик е създадено през 1952 г. с предмет на дейност - залесяване, опазване и стопанисване на горите в част от склоновете на Западните Родопи, южните склонове на Средна гора и източните разклонения на Ихтиманска Средна гора.

Стопанството е подразделение на Районна дирекция на горите (РДГ) - Пазарджик, пряко подчинено на Комитета по горите - София.

Съгласно Заповед №82/10.04.1991 г. на Комитета по горите - София, ГС - Пазарджик се преименува в Държавно лесничейство (ДЛ), считано от 15.04.1991 г. с предмет на дейност - стопанисване и охрана на горите, залесяване, подготовка на почвата, отглеждане на млади насаждения, ловно-стопански мероприятия, дърводобив, сеч, извоз и транспорт на дървени и строителни материали, дърва за огрев.

Страничната дейност на стопанството е гъбарството, събиране на диворастящи плодове, добив и продажба на елхи.

Със Заповед №313/21.10.1994 г. на Комитета по горите - София, ДЛ - Пазарджик се преименува в Горско стопанство, считано от 01.10.1994 г., със същата дейност.

През 2015 г. със заповеди № РД 49 – 146 / 21.04.2015 г. на Министерството на земеделието и храните – София и № 275 / 21.04.2015 г. на Изпълнителната агенция по горите – София Тополово стопанство – Пазарджик е закрито като самостоятелна организация. Функциите му са прехвърлени към ТП „Държавно горско стопанство – Пазарджик”, считано от 21.04.2015 г.

Източник: [Архив: ДА – Пазарджик - 25](#)
[Фонд № 143К // Административно лесничейство – Пазарджик](#)

История на фондообразувателя/ биографични данни:

Административно лесничейство – Пазарджик (1890–1944)

Устройството и охраната на горите у нас започва веднага след освобождението от турско робство, когато през 1879 г. се създава самостоятелен сектор "Надзор на лесовите" към Отделението на държавните имоти и рудите в Министерството на финансите.

До 1883 г. горите продължават да са сектор, но в Отделение за държавните имоти, горите, земеделието и търговията към Министерството на финансите. От 1883 г. в новооткритото Министерство на търговията и земеделието централната горска служба се нарича "Държавни, общински и частни гори". Започва изготвянето на лесоустройствени програми и планове, по които да се стопанисват горите.

През 1885 г. горската служба е преименувана в Отделение за горите.

През 1897 г. се приема третият Закон за горите. Откриват се 12 районни служби с по един горски инспектор, а за всяка околия - по един лесничей.

С четвъртия Закон за горите от 1904 г. се откриват общинските лесничейства. Подобавашо внимание се отделя на залесяванията и борбата с ерозията, която от следващата 1905 г. става важна част от държавната политика с откриването на първото Бюро за укрепяване на пороищата и залесяването. През 1908 г. Отделението за горите е преустроено в "Гори, лов и риболовство" с директор, главен инспектор и двама помощници. На следващата година към отделението се създават три бюра - за експлоатация и размножаване на горите, за арондиране (формиране), ограничаване и устройство на горите, за укрепяване и залесяване на пороищата.

През 1911 г. се откриват първите ревидирни (технически) лесничейства.

От 1912 г. Министерството променя името си на Министерство на земеделието и държавните имоти (МЗДИ) с Отделение на горите, лова и риболовството, от което впоследствие отпада думата риболовство. Административните лесничейства вече са 43, а ревидирните - 7.

Съхранените документи на Пазарджишкото лесничейство са за периода 1916-1940 г. В тях няма данни откога и докога е съществувало ревидирното лесничейство.

2.2. Историята на ДГС Пазарджик, отразена във фондовете на държавните архиви.

Източник: [Архив: ДА – Пазарджик - 25](#)

[Фонд № 786 // ТОПОЛОВО СТОПАНСТВО - ПАЗАРДЖИК \(1960- 20.04.2015\)](#)

История на фондообразувателя/ биографични данни:

Тополово стопанство – Пазарджик(1960–20.04.2015)

Тополово стопанство - гр. Пазарджик е образувано на 01.01.1960 г. в изпълнение на 28 Министерско Постановление (МП) от 1960 г. с основна задача - създаване, отглеждане и стопанисване на тополови култури.

Стопанството е звено на Комитета по горите и е на негово пряко подчинение. Експерименталната дейност се извършва в "Станция за бързорастящи дървесни видове" - гр. Свищов. Посадъчният материал се подлага на приспособяване и след като покаже положителни качества, се предава за производство в Тополово стопанство - гр. Пазарджик.

Тополово стопанство разполага с два разсадника: Горски разсадник "Драгор" в землището на с. Ивайло - 168,4 декара и Тополово стопанство (Наков чифлик) в землището на с. Главиница - 301,8 декара, определени от Министерството на селскостопанското развитие, земеползването и възстановяването на поземлената собственост (МСРЗВПС) със Заповед №УЗ-00-176/17.12.1992 г.

Тополово стопанство е единственото по рода си в България за производство на тополови маточници и е базисен разсадник за снабдяване на горските стопанства с елитен посадъчен материал.

В разсадника в землището на с. Главиница се отглеждат финологично чисти маточници, които се стопанисват 10 г. Когато се образуват маточните майки от тях се добиват резниците. По-голяма част от тях се дават на горски стопанства в страната. Те ги вкореняват в своите разсадници и произвеждат от тях висококачествени тополови фиданки. Останалата част от резниците се транспортират в разсадник "Драгор" в землището на с. Ивайло, където се вкореняват до образуването на тополови фиданки. Тяхното производство задоволява нуждите на Пазарджишката община.

За периода 1990-1998 г. стопанството продължава да функционира със следната дейност: производство на посадъчен материал с автентични наследствени качества от ценни клонове тополи за осигуряване залесителната дейност на горскостопанските предприятия в страната и производство на облагородени орехови плодни фиданки.

Продукцията на стопанството се реализира безвъзмездно в системата на Комитета по горите (КГ) - София, а издръжката на стопанството се осъществява по извънбюджетна сметка на фонд "Лесокултурни мероприятия и строеж на горски пътища" ("ЛКМСГП") към КГ.

С писмо №91-00-07 от 19.01.1995 г. КГ разпорежда продукцията на стопанството да се продава на Горските стопанства, като приходите от покупко-продажбата се превеждат във фонд "ЛКМСГП".

Тополово стопанство - Пазарджик притежава земеделски земи общо 455 178 хил. дка., които са разположени в два разсадника:

1. Разсадник "Наков чифлик" в с. Главиница от 301 800 хил. дка. в местността "Комсала" и

2. Разсадник в м. "Надпанагюрски път" от землището на с. Ивайло от 153 500 хил. дка.

Върху тези земи са разположени трайни насаждения, постройки, пътища, водопроводи и електропроводи. В разсадниците се поддържат лешников, орехов и тополов масиви с маточници.

Със Заповед №54 от 08.04.1999 г. на Националното управление по горите (НУГ) - София Тополово стопанство - Пазарджик се преобразува в юридическо лице. Вписването на държавното предприятие в Търговския регистър е с Решение №927 от 23.04.1999 г. на Окръжен съд - Пазарджик.

Предметът на дейност е производство и реализация на репродуктивен тополов посадъчен материал с автентични наследствени качества; орехови, лешникови и други фиданки от бързорастящи горски дървесни видове; стоки, свързани със създадените и отгледани фиданки и производи на маточници; запазване генетичната чистота на многогодишни маточници.

Стопанството е юридическо лице с функциите на поделение на НУГ при Министерството на земеделието, горите и аграрната реформа - София за специализирана дейност. Капиталът му по баланса към 31.03.1999 г. е в размер на 184 949 хил. лв. Задачата на стопанството е да осигурява залесителната дейност на Държавните лесничейства от цялата страна и частни стопани с посадъчен материал - тополови резници. Те се добиват от специално отглеждани и гарантирани с клоновата си чистота многогодишни маточни растения.

Тополово стопанство се представлява и управлява от директор - инж. Костадин Николов Спасов, а от 1997 г. директор е инж. Иван Тодоров Васев.

На 19.07.2000 г. Тополово стопанство - Пазарджик чества 40-годишен юбилей и откриване на новата административна сграда.

Инж. Иван Т. Тасев е участник в научния симпозиум, проведен в Швеция през 2002 г., в световните конференции в САЩ и в Република Турция, изнасяйки доклади за популяризирането на местната българска топола. Има 13 публикации в специализираните издания "Лесовъдска мисъл" и "Гора" и издадени 3 книги за отглеждането на тополите. Инженер Иван Тасев е удостоен с почетния знак на Съюза на лесовъдите в България - "Лесовъд на годината 2003".

През 2015 г. със заповеди № РД 49 – 146 / 21.04.2015 г. на Министерството на земеделието и храните – София и № 275 / 21.04.2015 г. на Изпълнителната агенция по горите – София Тополово стопанство – Пазарджик е закрито като самостоятелна организация. Функциите му са прехвърлени към ТП „Държавно горско стопанство – Пазарджик”, считано от 21.04.2015 г.

ДЪРЖАВНО ГОРСКО СТОПАНСТВО ПАНАГЮРИЩЕ

Най-ранният документ във фонда на Административно лесничейство – Панагюрище е от 01.01.1930 г., което предполага, че лесничейството е създадено преди тази дата.

1.1.История на горскостопанското устройство на ДГС Панагюрище.

Източник: ЛУП/ГСП 2012г. на ДГС Панагюрище

Държавно Горско стопанство “Панагюрище” е създадено през 1935 година като общинско лесничейство “Панагюрище”, когато е било извършено първото устройство на горите в граници на землището на град Панагюрище, които са били стопанисвани до тогава от Панагюрския държавен лесничей. До този момент са били построени поотделно части от общинските гори на някои други землища, (**част от които предоставени от държавния горски фонд**) с помощта на временни годишни планове (програми), които са били изготвени от държавни, общински или административни лесничей.

През 1939 година е открито Стрелченското ревирно лесничейство за общинските гори на град Стрелча и от тогава те се стопанисват от ревирен лесничей.

За Панагюрската общинска гора “Братия-Бунай” през 1937/1938 година е бил съставен лесоустройствен стопански план от лесовъди на частна практика.

През 1941 година за първи път е била лесоустроена Стрелченската общинска гора , а през 1943/1944 година за първи път е била лесоустроена Бътовската общинска гора, като е съставен и утвърден дефинитивен стопански план .

Първото цялостно устройство на горите в границите на тогавашната Панагюрска колония (отговаряща приблизително на границите на община Панагюрище) е било извършено през 1949/1950 година от лесоустройствена група при Агролеспроект. Това е практически първото лесоустройство на горите в района на ГС “Панагюрище” .

При това устройство гората е била разделена на три горскостопански единици (г.с.) : “Панагюрска”, “Стрелченска” и “Боримечковска”. За всяка горскостопанска единица е бил изготвен отделен лесоустройствен проект .

Стопанисването на тези горскостопански единици е било извършвано частично или цялостно от различни Горски стопанства, както следва:

Горско стопанство “Панагюрище” е стопанисвало горите на г.с. “Панагюрска” - цялата, в периода от 1951 до 1953 година цялата г.с. “ Стрелченска” и цялата г.с. “Боримечковска” до 1956 година. До 1953 година г.с. “ Стрелченска” е била самостоятелно Горско стопанство, а от 1953 година от нея се отделят горите в землищата на селата Кръстевич, Красново и Крушево и се предават на Староселското горско стопанство (ново ДЛ “ Хисар”). От 1956 година горите в землището на село Боримечково се предава на ГС “ Пазарджик”, а от там към Горско стопанство “Панагюрище” се предават горите в землището на село Блатница, които до тогава са стопанисвани от ГС “ Пазарджик”.

За всички новопредадени земи през 1956 година е бил изготвен отделен проект, които не е бил утвърден.

През 1955 -1957 година за част от земите на горско стопанска единица “Боримечковска” в землищата на селата Поибрене и Оборище (обхващащи водосбора на язовир “Тополница”) е изработен специален “Технически проект за борба с ерозията във водосбора на яз.Тополница”.

За всички гори стопанисвани от ГС “Панагюрище”, попадащи извън техническия проект за борба с ерозията във водосбора на яз. Тополница през 1958/1959 година е извършена лесоустройствена ревизия. В ЛУП са включени и устроените през

1956 година гори в землището на село Блатница и е съставен един цялостен лесоустройствен проект. В тези граници горите са били разделени на три горско-технически участъка (ГТУ) - Поибренски, Панагюрски и Стрелченски. Наименованията си те са получили от едноименните по-многолюдни населени пунктове сред тях. В последствие в периода на работа по организационни причини Панагюрския ГТУ е бил разделен на две части .

През 1968/1969 година на ГС “Панагюрище” се извършва второ цялостно (сложно) устройство на горите стопанисвани от него. Обект на лесоустройство са били: устроените горски площи през 1959 година, площите попадащи в техническия проект за борба с ерозията във водосбора на яз. Тополница от 1957 година, горският фонд от техническия проект за борба с ерозията във водосбора на яз. Пясъчник от 1961 година и горския фонд от работния проект за борба с ерозията в района на напоителната система “Тополница - Гелеменовско напоително поле” от 1962 година.

През 1978/1979 година е извършена за трети път главна ревизия на горите на ГС “Панагюрище”. Обект на този ЛУП са били всички гори и горски площи от лесоустройственият проект от 1969 година. Тогава стопанството е било разделено на четири горско-технически участъка: Поибренски , Панагюрски, Бунай и Стрелченски като обособяването им не е съобразено напълно с административното деление на района по землища. За картна основа са използвани топографски карти в М 1: 10 000 (репродукции от М 1: 5 000 за по-голямата част от стопанството, а за една незначителна част от територията на стопанството и репродукции от М 1 : 25 000). Наред с това са използвани и аерофотоснимки.

През 1990/1991 година е извършена за четвърти път главна ревизия на горите на ГС “Панагюрище”, обхващащо горите разположени на територията на общините Панагюрище и Стрелча .

Запасът на сечнозрелите насаждения е определен по възприетите методи: чрез пълно клупиране, пробни ленти и метод на Битерлих. Запасът на сечнозрелите тополови култури (по-възрастни от 10 год.) е определян чрез пробни площи, залагани върху 5 или 10 % от площта им. За неклупираните зрели насаждения , които в миналото са били клупирани и в тях не са водени главни сечи запасът е определен чрез преизчисляване на сборните листа (така наречения стар сборен лист). Запасът на всички останали насаждения и култури е определен от следните опитните таблици :

- за бял бор (култури) - Кръстанов, Беляков, Шиков
- за черен бор и бял бор (естествен) -Тюрин
- за смърч - Тюрин
- за ела - Герхард
- за високостъблен бук(габър) - Герхард
- за високостъблен дъб - Вименауер
- за ясен - Орлов
- за липа - Матеев, Матев
- за издънков дъб - Шустов, Сираков
- за издънков бук - Недялков, Кръстанов, Беляков
- за топола - Кръстанов, Беляков, Попски
- за акация - Георгиев
- за келяв габър - Георгиев

При лесоустройствената ревизия от 2002 год. на територията на ГС “Панагюрище” са били обособени за горите със стопанско предназначение 17 (седемнадесет) стопански класа.

2.1. Историята на ДГС Панагюрище, отразена във фондовете на държавните архиви.

Източник: [Архив: ДА – Пазарджик - 25](#)

[Фонд № 683 // ДЪРЖАВНО ГОРСКО СТОПАНСТВО \(ДГС\) - ПАНАГЮРИЩЕ \(1948- \)](#)

История на фондообразувателя/ биографични данни:

ДЪРЖАВНО ГОРСКО СТОПАНСТВО (ДГС) - ПАНАГЮРИЩЕ (1948-09.04.1991)

ДЪРЖАВНО ЛЕСНИЧЕЙСТВО (ДЛ) - ПАНАГЮРИЩЕ (10.04.1991-30.09.1994)

ГОРСКО СТОПАНСТВО (ГС) - ПАНАГЮРИЩЕ (01.10.1994-31.03.1999)

ДЪРЖАВНО ЛЕСНИЧЕЙСТВО (ДЛ) - ПАНАГЮРИЩЕ (01.04.1999- 2008)

Държавно горско стопанство - Панагюрище (2008-2011)

Териториално поделение "Държавно горско стопанство" - Панагюрище към "Южноцентрално държавно предприятие" - Смолян (2011 -) –

Държавно горско стопанство (ДГС) - гр. Панагюрище е основано през 1914 г.

През 1928 г. в с. (гр.) Стрелча е открит първият горски пункт, а през 1935 г. е открито Ревирно лесничейство - гр. Панагюрище и общинската гора започва да се стопанисва от лесничей.

Към стопанството е функционирала Секция по укрепяване на пороищата и залесяване, която до 1942 г. е била самостоятелна структура.

Ревирните лесничейства се закриват през 1948 г. и от 01.01.1948 г. се създава Горско промишлено стопанство (ГПС) и Държавно горско стопанство (ДГС).

През 1949/1950 г. е извършено лесоустройство на всички гори в тогавашната Панагюрска околия от държавна лесоустройствена група. Всички бивши общински и частни гори са били устроени като държавни. Това е именно и първото цялостно лесоустройство в района на Горско стопанство "Панагюрище". При това устройство гората е разделена на три горскостопански единици - "Панагюрска", "Стрелчанска" и "Боримечковска". За всяка от тях е изготвен и утвърден отделен лесоустройствен проект.

Тези горскостопански единици са стопанисвани от Горско стопанство (ГС) "Панагюрище" и други горски стопанства, цялостно или частично през различните години. Дърводобивът през периода 1951 - 1960 г. се е извършвал от Горско промишлено стопанство (ГПС) - Панагюрище. През 1955 г. е построена и сградата, където и в момента се помещава стопанството.

На 19.02.1960 г. се обединяват ГПС и ДГС в ГС "Панагюрище". То е получило името си от гр. Панагюрище, който е най-голямото населено място в района на

стопанството и е негово седалище. ГС "Панагюрище" е единственото горско стопанство в северната част на Пазарджишки окръг.

В района на стопанството са селищата: гр. Панагюрище и курорта "Панагюрски колони", миньорското селище на Минно-обогатителния комбинат (МОК) "Медет", гр. Стрелча и селата Поибрене, Оборище, Бъта, Баня, Елшица, Левски, Дюлево, Смилец, Блатница, Свобода и Цар Асен и миньорските селища "Елшица" и "Радка",.

Основни задачи на стопанството са: грижа за гората и животните, залесяване, укрепване на пороищата, снабдяване с дърва местното население и промишлен дърводобив.

Една от основните задачи на стопанството е снабдяване на мините в района с укрепителен и строителен материал (трупни).

Към ГС "Панагюрище" освен основните дейности са създадени странична и други дейности: селско стопанство, събиране на гъби, диворастящи плодове и билки. Също така добре се развиват ловът и риболовът. Предвидени са 20050 хектара горски площи за паша на животните.

Всички дейности в стопанството са облекчени с помощта на модерна техника. Стопанството разполага с моторни резачки, трактори, багери и автомобили.

Стопанството е разделено на райони, като за всеки район има назначени квалифицирани специалисти за отговорници, които са пряко подчинени на главен специалист и ежедневно се отчитат и получават напътствия за дейността и обстановката в района.

Горско стопанство (ГС) - Панагюрище обхваща територия, разположена в Същинска Средна гора и малка част от Ихтиманска Средна гора, имаща разнообразен релеф. Площта на Държавния горски фонд (ДГФ) е 39455,1 хектара, от които залесената площ е 91,59 процента, незалесена - 1,1 процента, недървопроизводителна е 4,7 процента, горски пасища 2,5 процента и лесопаркове - 0,2 процента. В последния Лесоустройствен проект (ЛП) от 1991 г. е намалена в сравнение с предходния с 380,4 хектара, предоставени на минните предприятия в района - "Асарел-Медет" АД - Панагюрище, "Панагюрски мини" АД - Панагюрище и "Панагюрски мини" ЕАД - с. Елшица.

Насажденията основно се разделят по дървесни видове, като 27,6 процента са иглолистни и 72,4 процента - широколистни. Средната възраст на горите е 44 години. В новия ЛП са увеличени с 1,6 процента горите със специално предназначение. Средногодишното ползване е 12235 куб. м. дървесина, а се залесяват около 2000 декара. Общата площ на семенните бази е 4715 декара.

Горското стопанство извършва управлението на ДГФ, провежда мероприятията по стопанисване, залесяване, ловно стопанска дейност, ползване и охрана на горите.

Към ГС функционират два горски разсадника, произвеждащи широколистни и иглолистни фиданки за залесяване - за собствени нужди и за общините.

Ловностопанската дейност се осъществява предимно с местен ловен туризъм, рядко международен. През 1975 г. е създадено Ловно стопанство (ЛС) "Г. Бенковски",

където са аклиматизирани внесени от Чехия муфлони (виж а. е. 30). От 1990 г. функционира и ЛС "Луда Яна" за зайци, фазани и яребици. До 1993 г., западно от с. Поибрене, са предоставени за охрана и стопанисване земи на ЛС "Арамлиец" - гр. Елин Пелин. След закриване на същото в района има възможност за развиване на международен ловен туризъм.

През 1988 г. за увеличаване приходите от странична дейност в ГС започва нова дейност - изкупуване на диворастващи гъби, билки и горски плодове.

На територията на стопанството има 12 защитени обекта по Закона за защита на природата, с обща площ 491,3 хектара, 8 броя природни забележителности с 817 хектара и 3 броя вековни дървета.

С Постановление на МС №35/01.03.1991 г. е възложено на Комитета по горите (сега Национално управление на горите (НУГ) да провежда държавната политика и да осъществява управление и контрол по стопанисването, опазването и ползването на горите, дивеча и рибата. Осъществяването на тези функции в отделните райони на страната е възложено на Районните дирекции по горите (сега Районни управления на горите (РУГ) и Държавните лесничейства (ДЛ) със Заповед №82/10.04.1991 г.

В съответствие с провеждането на новата горска политика се отделя голямо значение на природозащитната дейност. Основните мероприятия са залесяването, опазването на горите от вредители и болести, изграждането на леки укрепителни съоръжения и др. Те се планират всяка година и се следи за изпълнението им, като финансовите средства за тях се отпускат централно. В програмите на общините за опазване на околната среда се залагат мероприятия за развитие и обогатяване на зелената система, изпълнението на които задължително се следи от лесничейството.

За периода на експертизата 1988 - 1993 г. и до настоящия момент в стопанството има следните промени:

- от 01.07.1989 г. до 10.04.1991 г. ГС - Панагюрище не е юридическо лице. Активите и пасивите му преминават към Държавна фирма (ДФ) "Белмекен" - Пазарджик, приемник на Горскостопански комбинат (ГСК - виж Ф. 784, опис №7);

- от 10.04.1991 г., със Заповед №82 на Комитета по горите - София, ГС се преобразува в Държавно лесничейство (ДЛ), което е юридическо лице със самостоятелен баланс и банкова сметка, упражняващо държавни функции по горите (Ф. 683, оп. 9, а. е. 1);

- Заповед №313/27.10.1994 г. на Комитета на горите преобразува ДЛ в ГС - местен орган на ведомството по горите за управление на ДГФ, считано от 01.10.1994 г., ГС е юридическо лице, което организира възпроизводството, стопанисването, ползването, опазването и охраната на земите от ДГФ;

- Заповед №41-164 от 16.03.1999 г. на МЗГАР реструктурира ГС в ДЛ, като стопанската дейност на ГС - Панагюрище преминава в преобразуваното ЕАД "Белмекен" - Пазарджик, считано от 01.01.1999 г.

Източник: [Архив: ДА – Пазарджик - 25](#)

[Фонд № 682 // ГОРСКО ПРОМИШЛЕНО СТОПАНСТВО - ПАНАГЮРИЩЕ \(1952-1959\)](#)

История на фондообразувателя/ биографични данни:

Горско промишлено стопанство (ГПС) – Панагюрище(1952–1959)

Горско промишлено стопанство (ГПС) е създадено през 1952 г.

Задачата на стопанството е добив на дървени строителни материали и дърва.

От 01.01.1960 г. ГПС - гр. Панагюрище се обединява с Държавно горско стопанство (ДГС) - гр. Панагюрище.

Източник: [Архив: ДА – Пазарджик - 25](#)

[Фонд № 153К // Административно лесничейство – Панагюрище](#)

История на фондообразувателя/ биографични данни:

Административно лесничейство – Панагюрище (1936–1944)

Най-ранният документ във фонда на Административно лесничейство – Панагюрище е от 01.01.1930 г., което предполага, че лесничейството е създадено преди тази дата. Основните му функции са: стопанисване, експлоатация и охрана на горите, първична обработка на дървения материал и превозването му до временните складове и оттам експедиране за частните търговски фирми и държавни предприятия, определяне обектите за залесяване с подходящи видове дървета, контролиране лова и риболова. Ръководи се от лесничей.

Административно лесничейство – Панагюрище осъществява дейността си на територията на Панагюрска околия. Районът включва горите в землищата на селищата: Панагюрище, Поибрене, Мечка (дн. с. Оборище), Баня, Бъта, Боримечково, Попинци, Долно Левски (дн. с. Левски), Елшица, Цар Борис (дн. с. Свобода), Смилец, Дюлево и Стрелча. То е пряко подчинено на Районна горска инспекция – Пловдив и съществува до 31.12.1947 г.

Източник: [Архив: ДА – Пазарджик - 25](#)

[Фонд № 57 // АДМИНИСТРАТИВНО ЛЕСНИЧЕЙСТВО - ПАНАГЮРИЩЕ \(1944-1948\)](#)

История на фондообразувателя/ биографични данни:

Административно лесничейство – Панагюрище (1944–1948)

Създадено около 1930 г. (Вж. Ф. 153К) Административно лесничейство - Панагюрище продължава дейността си и в новата обществено-политическа обстановка след 9 септември 1944 година.

Основните му функции са: стопанисване, експлоатация и охрана на горите, първична обработка на дървения материал и превозването му до временните складове и

оттам експедиране за частните търговски фирми и държавни предприятия, определяне обектите за залесяване с подходящи видове дървета, контролиране лова и риболова. Оглавява се от лесничей.

Административно лесничейство - Панагюрище осъществява дейността си на територията на Панагюрска околия. Районът включва горите в землищата на селищата: Панагюрище, Поибрене, Мечка (дн. Оборище), Баня, Бъта, Боримечково, Попинци, Долно Левски (дн. Левски), Елшица, Цар Борис (дн. Свобода), Цар Асен, Смилец, Дюлево и Стрелча.

През този период се създават необходимите условия за проявяване на социалистическите производствени отношения в горското стопанство. Новата власт ограничава и изтласква от горите представителите на търговския и промишлен капитал и едрите собственици на гори

(Сираков, проф. Хр., Костов, П., ст. н. с., Баев, А., ст. н. с., Драганов, Ив., гл. ас. "Научна организация на управлението в горското стопанство", С., 1974, с. 19).

През 1946 г. се провежда аграрна реформа, с която се ограничава частната горска собственост до 10 ха за горско полските и чисто горските райони и до 5 ха за чисто полските райони. Разширява се стопанското ползване на всички гори, като за целта се използват трудовите горско-производителни кооперации. В началото на 1947 г. наред с централната горска власт в системата на Министерството на земеделието и горите се създава като самостоятелна форма на управление - Обединено горскостопанско предприятие (ОГСП) "Държавни имоти", организирано на началата на стопанската сметка. То ръководи дърво производството и дърводобива в държавните гори и държавните дървопреработвателни предприятия.

Източник: [Архив: ДА – Пазарджик - 25](#)
[Фонд № 44К // Ревирно лесничейство – Панагюрище](#)

История на фондообразувателя/ биографични данни:

Ревирно лесничейство – Панагюрище (1936–1944)

Ревирно лесничейство в Панагюрище се открива през 1936 г. с цел стопанисване, експлоатация и охрана на горите.

Дейността му е подпомагана от Общинското управление на град Панагюрище. Подчинено е на Министерство на земеделието и държавните имоти - София.

От 1 януари 1948 г. е закрито и е създадено Държавно горско стопанство - Панагюрище.

Източник: [Архив: ДА – Пазарджик - 25](#)
[Фонд № 40 // РЕВИРНО ЛЕСНИЧЕЙСТВО - ПАНАГЮРИЩЕ \(1944-1947\)](#)

История на фондообразувателя/ биографични данни:

Ревирно лесничейство – Панагюрище (1944–1947)

2.2. Историята на ДГС Панагюрище, отразена във фондовете на държавните архиви.

Източник: [Архив: ДА – Пазарджик - 25](#)

[Фонд № 45К // Ревирно лесничейство – с. Стрелча, Пазарджишко](#)

История на фондообразувателя/ биографични данни:

Ревирно лесничейство – с. (дн. гр.) Стрелча (1936–1944)

Устройството и охраната на горите у нас започва веднага след освобождението от турско робство, когато през 1879 г. се създава самостоятелен сектор "Надзор на лесовете" към Отделението на държавните имоти и рудите в Министерството на финансите.

До 1883 г. горите продължават да са сектор, но в Отделение за държавните имоти, горите, земеделието и търговията към Министерството на финансите. От 1883 г. в новооткритото Министерство на търговията и земеделието централната горска служба се нарича "Държавни, общински и частни гори". Започва изготвянето на лесоустройствени програми и планове, по които да се стопанисват горите. През 1885 г. горската служба е преименувана в Отделение за горите.

През 1897 г. се приема третият Закон за горите. Откриват се 12 районни служби с по един горски инспектор, а за всяка околия - по един лесничей.

С четвъртия Закон за горите от 1904 г. се откриват общинските лесничейства. Подобавачо внимание се отделя на залесяванията и борбата с ерозията, която от следващата 1905 г. става важна част от държавната политика с откриването на първото Бюро за укрепяване на пороищата и залесяването. През 1908 г. Отделението за горите е преустроено в "Гори, лов и риболовство" с директор, главен инспектор и двама помощници. На следващата година към отделението се създават три бюра - за експлоатация и размножаване на горите, за арондиране (формиране), ограничаване и устройство на горите, за укрепяване и залесяване на пороищата.

През 1911 г. се откриват първите ревирни (технически) лесничейства.

От 1912 г. Министерството променя името си на Министерство на земеделието и държавните имоти (МЗДИ) с Отделение на горите, лова и риболовството, от което впоследствие отпада думата риболовство. Административните лесничейства вече са 43, а ревирните - 7.

В съхранените документа на Ревирно лесничейство - с. Стрелча, Пазарджишко, няма данни откога и докога то е съществувало.

Източник: [Архив: ДА – Пазарджик - 25](#)

[Фонд № 41 // РЕВИРНО ЛЕСНИЧЕЙСТВО - с. СТРЕЛЧА, ПАЗАРДЖИШКО \(1944-1947\)](#)

История на фондообразувателя/ биографични данни:

Ревирно лесничейство – с. (гр.) Стрелча, Пазарджишко (1944–1947)

През 1936 г. се открива Ревирно лесничейство - с. (гр.) Стрелча, Панагюрска околи и съществува до 1948 г.

Причина за създаването му е необходимостта от стопанисване и охрана на горите. Основните задачи на лесничейството преди и след 1944 г. са стопанисване и охрана на горите.

Лесничейството е имало връзка с местните народни съвети във връзка с дейността си. Промени от създаването на лесничейството до 1948 г., когато е станала реорганизацията, не са ставали.

От 01.01.1948 г. се закрива Ревирно лесничейство - Стрелча и се създава Държавно горско стопанство - Стрелча.

Източник: [Архив: ДА – Пазарджик - 25](#)

[Фонд № 681 // Държавно горско стопанство \(ДГС\) – с. Стрелча \(1944–1952\)](#)

История на фондообразувателя/ биографични данни:

Държавно горско стопанство (ДГС) – с. (гр.) Стрелча (1944–1952)

Няма данни за създаването на Държавното горско стопанство (ДГС) в Стрелча. Дейността му е следната: експлоатация, стопанисване и охрана на гората и полезния дивеч. Вероятно започва да функционира през 1945 г. и преустановява дейността си през 1952 г.

2.3. Историята на ДГС Панагюрище, отразена във фондовете на държавните архиви.

Източник: [Архив: ДА – Пазарджик - 25](#)

[Фонд № 168К // Секция по укрепване на пороищата и залесяването – Панагюрище](#)

История на фондообразувателя/ биографични данни:

Секция по укрепване на пороищата и залесяването – Панагюрище (1927–1944)

Секцията за укрепване на пороите и залесяването – Панагюрище е с предмет на дейност: стопанисване на разсадниците, укрепване на пороищата чрез залесяване, охрана на периметрите и др. Административно се ръководи от Министерство на земеделието и държавните имоти (МЗДИ) – София и Областната горска инспекция – Пловдив. Много малко са запазените документи и по тях не може точно да се установи годината на откриването ѝ, предполага се 1927 г. Вероятно преустановява дейността си през 1951 г. при районирането на горските стопанства.

ДЪРЖАВНО ГОРСКО СТОПАНСТВО ПЕЩЕРА

1.1. История на горскостопанското устройство на ДГС Пещера.

Източник: ЛУП/ГСП 2017г. на ДГС Пещера

В сегашните си граници държавно горско стопанство “Пещера” е създадено през 1951 година, през която са изработени и първите лесоустройствени проекти. Същите са разработени самостоятелно за горскостопанска единица “Пещерска” (обхваща горите от сегашният първи горскостопански участък “Пещера”) и за горскостопанска единица “Брациговска” (обхваща горите от сегашните втори и трети горскостопански участъци “Равногор” и “Брацигово”).

Частите от горско стопанство “Кричим”, присъединени към горско стопанство “Пещера” през 1960 година, са стопанисвани по лесоустройствен проект на горскостопанска единица “Малиновска” – от 1951 година.

Преди съставянето на тези лесоустройствени проекти, различни части на гората са били устройвани няколкократно по различно време, а именно: Бившата общинска гора (б.о.г.) “Равногор” – през 1931 година, б.о.г. “Пещера” – през 1931 и през 1946 година, б.о.г. “Студената вода – Форцово” през 1938 година, б.о.г. “Розово” – през 1939 година, б.о.г. “Патралица” – през 1940 година, б.о.г. “Попова шапка” и “Санджака” – през 1941 година. До 1951 година бившите общински гори на селата Бяга, Жребичко и Козарско, не са били устройвани и до тогава са стопанисвани по годишни планове.

Следващото поредно устройство след 1951 година е било двуетапно: теренна работа първи етап – през 1963 година, при която са били определени типовете гора и втори етап – през 1964 година, при която е била извършена таксацията на насажденията.

Камералната работа за първи етап е била извършена през 1964 година, а за втори етап – през 1965 година. Следващото поредно устройство след 1963/ 1965 година е било през 1973 година, при което е извършена единна поредна номерация на отделите и са утвърдени три технически участъка – “Пещера”, “Равногор” и “Брацигово”.

При следващото поредно устройство от 1984/ 1985 година стопанството е устроено на типологична основа. Използвани са били аерофотоснимки от 1983 година.

Следващото поред сложено повторно устройство на стопанството е било с теренна работа през лятото и есента на 1996 година и камерална работа през зимата и пролетта на 1997 година. Лесоустройственият проект е бил разработен на типологична основа съгласно “Инструкция за установяване и картиране на горските типове месторастения и определяне на бъдещият състав на насажденията” от 1979 година. Бил е разработен и Ловоустройствен проект, в който са били проучени условията, наличностите, възможностите и перспективите за развитието на ловно и рибностопанската дейност. Освен тези проекти са били разработени и следните други проекти: Проект за вододайните зони за нуждите на общината, Проект за горите, предоставени от горският фонд на бившето АПК, Проект за изключените и неустроени досега гори, Проект за горите извън горският фонд, създадени, или самозалесени върху селскостопански земи.

Срокът за изпълнение на проекта е бил 10 години.

При устройството от 2006/2007 година за картна основа са били използвани топографски карти в мащаб 1: 10 000, репродукция от топографски карти в мащаб 1 : 5 000, обхващащи северните и южните части на стопанството. За централната част с ширина 5 км. Започваща от яз. “Батак” на изток до границата с ДГС “Кричим” за картна основа са използвани горските карти в мащаб 1 : 10 000 от устройството през 1996 година.

2.1. Историята на ДГС Пещера, отразена във фондовете на държавните архиви.

Източник: [Архив: ДА – Пазарджик - 25](#)

[Фонд № 361 // ДЪРЖАВНО ГОРСКО СТОПАНСТВО \(ДГС\) - ПЕЩЕРА \(1948-\)](#)

История на фондообразувателя/ биографични данни:

ДЪРЖАВНО ГОРСКО СТОПАНСТВО (ДГС) - ПЕЩЕРА (1948-1984)

ГОРСКО СТОПАНСТВО (ГС) "АЛЕКСАНДЪР СМИРНОВ" - ПЕЩЕРА (1984-14.04.1991)

ДЪРЖАВНО ЛЕСНИЧЕЙСТВО (ДЛ) "ПЕЩЕРА" – ПЕЩЕРА (15.04.1991-30.09.1994)

ГОРСКО СТОПАНСТВО (ГС) "ПЕЩЕРА" - ГР. ПЕЩЕРА (01.10.1994-31.03.1999)

ДЪРЖАВНО ЛЕСНИЧЕЙСТВО (ДЛ) "ПЕЩЕРА" – ПЕЩЕРА (01.04.1999-2008)

Държавно горско стопанство - Пещера (2008-2011)

Териториално поделение "Държавно горско стопанство" - Пещера към "Южноцентрално държавно предприятие" - Смолян (2011 -) –

Държавно горско стопанство (ДГС) - гр. Пещера е създадено през 1885 г. и е обединявало бившите гори на общините Пещера, Брацигово, Равногор, Радилово, Бяга, Козарско и Жребичко. Основната му дейност е била стопанисване и експлоатация на горите. Стопанисването се е състояло преди всичко в охраната и опазването на дивеча, залесяването е било много малко засегнато. Експлоатацията на горите се е състояла в главното и второстепенно ползване, добив на строителни материали, направа на горски пътища.

През 1938 г. стопанството се разделя на Пещерско, Брациговско и Равногорско общински горски стопанства за по-близък контрол и ръководство на горите, тяхното стопанисване и експлоатация.

Истинския си напредък и развитие горското стопанство получава след 09.09.1944 г., когато се слага край на безразборното изсичане на горите. Поставя се начало на новото научно-техническо обработване, стопанисване, ползуване и залесяване на горите. Построяват се първите въжени линии, удобни пътища, механизира се транспорта за извоз и превоз на дървените материали.

От 01.01.1948 г. стопанствата стават държавни, с което още повече се подобрява тяхното ползване и охрана.

На 01.12.1950 г. Пещерското, Брациговското и Равногорското горски стопанства се обединяват в едно Държавно горско стопанство (ДГС) - Пещера, което от своя страна се разделя на две стопанства - ДГС - Пещера и Държавно горско промишлено стопанство (ДГПС) - Пещера.

Основната дейност на ДГС - Пещера е охраната на горите, дивеча и провеждане контрол на работата на промишленото стопанство за правилната експлоатация на горите. Основната дейност на ДГПС е експлоатация на горите и строеж на горски пътища.

На 01.01.1960 г. ДГС и ДГПС се обединяват в ДГС - гр. Пещера въз основа на 28 Постановление на Министерския съвет (ПМС), Д. в., бр. 10/1960 г., което поема функциите и на двете стопанства, а именно стопанисването, охраната и експлоатацията на горите. Стопанисването е застъпено преди всичко в създаването на нови гори и тяхното опазване, а експлоатацията - в разумната планова сеч, извоз и превоз на дървените материали до местопредаването. Създадена е стройна организация за второстепенното ползуване от горите като добив на сено, гъби, билки и диворастящи плодове. Особено внимание се отделя на производството на фиданки и ловното стопанство. Построени са много заслони и хранилки. Редовно се осигурява фураж за изхранване на дивеча.

За големия напредък на горското стопанство е видно и от показателите по изпълнение на годишните производствени планове. През 1960 г., при план за добив на иглолистни материали в куб. м. 8500 е постигнато 8956, за широколистните в куб. м. план 16500 постигнато 16930, за дървата за отопление план 14000 - постигнато 14391 куб. м., за смолодобива план 25 тона, постигнато 27 тона.

При залесяването също са постигнати високи резултати. При план за 1960 г. 4400 декара са залесени 4412 декара.

При план за добив на иглолистни материали 15500 куб. м. отчетено 15944 куб. м. С подобряване организацията на труда, въвеждането на нова съвременна техника и механизация расте и производството. През 1985 г. резултатите са още по-високи, при план 12300 куб. м. са изпълнени 12388 куб. м. За широколистните материали през 1980 г. при план 16500 куб. м. е отчетено 15914 куб. м., а през 1985 г. съответно план 6400 куб. м. е отчетено 6825 куб. м. за добив на дърва през 1980 г. при план 4300 куб. м. е постигнато 4307 куб. м., а през 1985 г. тези резултати са съответно план - 6100 куб. м., изпълнение - 7269 куб. м. При смолодобива резултатите са за 1980 г. - план 30 тона, изпълнение 31 тона; през 1985 г. - план 49 тона, изпълнение 50 тона. При страничната дейност обема на промишлената продукция в хиляди лева е съответно: 1970 г. - план 70, отчет 80; 1980 г. - план 174, отчет 184; 1985 г. - план 377, отчет 429 хиляди лева. Пълната себестойност на промишлената продукция в хиляди лева е съответно 1970 г. - план 1295, отчет 1299; 1980 г. - план 1114, отчет 1138; 1985 г. - план 1058, отчет 1160 хил. лв.

В социално-икономическо и битово развитие също са постигнати добри резултати. Сега ГС - Пещера има нова административна сграда, жилищно-административна сграда в гр. Пещера, административна сграда в с. Равногор, работнически жилища в курорта "Св. Константин" и м. Сър Егрек, две вили в курорта "Антон Иванов", вила в м. Пиздицай, вила в м. Атолука и при разсадника в с. Равногор. За отлична работа в ГС от 1970 до 1985 г. са наградени с правителствени ордени 24 души, а носители на значката "Отличник на МГПП" - 78 души.

Около 1984 г. има промяна в наименованието на ГС - ГС "Александър Смирнов" - гр. Пещера.

Съгласно Заповед №81/10.04.1991 г. на Комитета по горите - София, Горско стопанство (ГС) "Александър Смирнов" - гр. Пещера се преименува в Държавно лесничейство (ДЛ) "Александър Смирнов", считано от от 15.04.1991 г. То е

самостоятелно юридическо лице, подчинено на Комитета по горите - София и Районна дирекция по горите (РДГ) - Пазарджик, с предмет на дейност: стопанисване и охрана на горите, залесяване, подготовка на почвата, отглеждане на млади насаждения, ловно-стопански мероприятия, дърводобив, сеч, извоз и транспорт на дървени строителни материали, дърва за огрев, смола, борина.

Странична дейност - добив на сено, борова вършина и интензивна дейност - гъбарство, събиране на диворастящи плодове, добив и продажба на елхи.

От 1993 г. към лесничейството преминава Районна ремонтна работилница, която до този момент е била самостоятелна. През същата година в лесничейството са доставени компютри за обработка на първична счетоводна документация.

Със Заповед №313/21.10.1994 г. на Комитета по горите - София, ДЛ "Александър Смирнов" - Пещера се преименува в Горско стопанство (ГС) "Александър Смирнов", считано от 01.10.1994 г. Стопанството е с предмет на дейност: стопанисване, залесяване, опазване и дърводобив от горите на Община - Пещера, търговия с дървен материал, елхи и др., добивани в гората. Стопанството запазва структурата си.

От 01.10.1994 г. държавните лесничейства в страната са преобразувани в горски стопанства. Заповедта е на КГ - София - №313/27.10.1994 г. ГС е юридическо лице, което организира възпроизводството, стопанисването, ползването, опазването и охраната на земите от горския фонд.

През 1999 г. Министерството на земеделието, горите и аграрната реформа (МЗГАР) извършва нова реорганизация. Със Заповед №РД-41-164/16.03.1999 г. стопанската дейност е отделена в акционерни дружества с цел приватизация. За Пещера това е "Баташки снежник" ЕАД - гр. Батак. Стопанисването остава задача на действащото от 01.04.1999 г. ДЛ - Пещера.

Източник: [Архив: ДА – Пазарджик - 25](#)

[Фонд № 362 // ДЪРЖАВНО ГОРСКО ПРОМИШЛЕНО СТОПАНСТВО \(ДГПС\) - ПЕЩЕРА \(1952-1960\)](#)

История на фондообразувателя/ биографични данни:

ДЪРЖАВНО ГОРСКО ПРОМИШЛЕНО СТОПАНСТВО (ДГПС) - ПЕЩЕРА (1952-1960)

На 01.01.1952 г. съществуващите Районна дирекция на горите (РДГ) - Пещера и Поделение за производство, превоз и продажба на дървени материали - Пещера се преустройват съответно в Държавно горско промишлено стопанство (ДГПС) - Пещера и Горско промишлено предприятие - Пещера.

ДГПС - Пещера обхваща задачите на държавните горски стопанства в района - планирана сеч и извоз до временните складове на добитите дървени материали, постройка и поддържане на пътищата, залесяване, отглеждане на културите и други лесоустройствени задачи, както и опазване на дивеча, лов и риболов.

Същото преустановява дейността си на 28.02.1960 г.

Източник: [Архив: ДА – Пазарджик - 25](#)

[Фонд № 359 // ГОРСКО ПРОМИШЛЕНО ПРЕДПРИЯТИЕ - ПЕЩЕРА \(1951-1959\)](#)

История на фондообразувателя/ биографични данни:

ГОРСКО ПРОМИШЛЕНО ПРЕДПРИЯТИЕ – ПЕЩЕРА (1951-1959)

При преустройството на Поделението за производство, превоз и продажба на дървени материали и Районна дирекция на горите (РДГ), функциите на поделението се поемат от новоучреденото Горско промишлено предприятие (ГПП) - гр. Пещера.

ГПП има основна задача организиране извоза на строителните материали от временните складове в горите. За тази цел то поддържа достатъчен парк от камиони, организира собствена ремонтна работилница, както и снабдителна база за гориво, смазочни материали и резервни части.

Предприятието е на самостоятелен отчет, има самостоятелно организирано счетоводство.

ГПП преустановява своята дейност на 31.12.1959 г.

Източник: [Архив: ДА – Пазарджик - 25](#)

[Фонд № 407К // Административно лесничейство – Пещера](#)

История на фондообразувателя/ биографични данни:

Административно лесничейство – Пещера (1931–1944)

Устройството и охраната на горите у нас започва веднага след освобождението от турско робство, когато през 1879 г. се създава самостоятелен сектор "Надзор на лесовете" към Отделението на държавните имоти и рудите в Министерството на финансите.

До 1883 г. горите продължават да са сектор, но в Отделение за държавните имоти, горите, земеделието и търговията към Министерството на финансите. От 1883 г. в новооткритото Министерство на търговията и земеделието централната горска служба се нарича "Държавни, общински и частни гори". Започва изготвянето на лесоустройствени програми и планове, по които да се стопанисват горите. През 1885 г. горската служба е преименувана в Отделение за горите.

През 1897 г. се приема третият Закон за горите. Откриват се 12 районни служби с по един горски инспектор, а за всяка околия - по един лесничей.

С четвъртия Закон за горите от 1904 г. се откриват общинските лесничейства. Подобавашо внимание се отделя на залесяванията и борбата с ерозията, която от следващата 1905 г. става важна част от държавната политика с откриването на първото Бюро за укрепяване на пороищата и залесяването. През 1908 г. Отделението за горите е преустроено в "Гори, лов и риболовство" с директор, главен инспектор и двама

помощници. На следващата година към отделението се създават три бюра - за експлоатация и размножаване на горите, за арондиране (формиране), ограничаване и устройство на горите, за укрепяване и залесяване на пороищата.

През 1911 г. се откриват първите ревирни (технически) лесничейства.

От 1912 г. Министерството променя името си на Министерство на земеделието и държавните имоти (МЗДИ) с Отделение на горите, лова и риболовството, от което впоследствие отпада думата риболовство. Административните лесничейства вече са 43, а ревирните - 7.

Съхранените в Държавен архив – Пазарджик Дефинитивен стопански план на Пещерската общинска гора в два тома от 1931 г. и Стопански план на Розовската общинска гора от 1939 г. В тях няма данни до кога е съществувало ревирното лесничейство.

Източник: [Архив: ДА – Пазарджик - 25](#)

[Фонд № 386 // АДМИНИСТРАТИВНО ЛЕСНИЧЕЙСТВО - ПЕЩЕРА \(1944-1947\)](#)

История на фондообразувателя/ биографични данни:

АДМИНИСТРАТИВНО ЛЕСНИЧЕЙСТВО - ПЕЩЕРА (1944-1947)

Административно лесничейство - Пещера продължава дейността си след политическите промени на 09.09.1944 г.

Прекратява дейността си през м. декември 1947 г.

Източник: [Архив: ДА – Пазарджик - 25](#)

[Фонд № 546К // Държавно горско стопанство – Пещера](#)

История на фондообразувателя/ биографични данни:

Държавно горско стопанство – Пещера (1885–1944)

Горско стопанство Пещера е създадено през 1885 година и е обхващало бившите гори на общините Пещера, Брацигово, Равногор, Радилово, Бяга, Козарско и Жребичко - територия намираща се в Западните Родопи. Основната му дейност се изразявала в стопанисването и експлоатацията / използването/ на горите. Стопанисването се състояло преди всичко в охраната и опазването на дивеча. Експлоатацията на горите – в главното и второстепенно ползване, добив на материал за строителството, направа на горски пътища.

През 1938 г. стопанството се разделя на следните общински горски стопанства : Пещерско, Брациговско и Равногорско. Основната цел е по директен контрол и управление на горския ресурс, тяхното стопанисване и експлоатация.

Брациговските общински иглолистни гори се състоят от два отделни комплекса: „Попова планина” и „Санджака”. Названието си носят – първата, от някогашния и временен притежател, който бил свещеник, а втората от единствения най – висок връх, наречен „Санджак тепе”, намиращ се в средата на гората. И двете гори са разположени

вн от района на Брациговската община и спадат към района на Пещерското лесничество. Те са от категорията яйляци. През Априлското въстание – 1876 г. и двете гори са опожарени от турците. Първоначално са били притежание на юруци – овчари, от които Брациговската община ги откупува. Яйляка „Попова планина” е купен от поп Кънчо Брациговеца през 1762 година, който впоследствие го продава на Общината за издръжка на брациговското училище. А яйляка „Санджака” е купен през 1882 г. за 800 турски лири от няколко юрука, които го владеели до тогава. От тогава до 1904 г. Брациговската община е ползвала двете гори като е отдавала под наем пашата в нея. Дървен материал не се е сякъл, тъй като горите били млади, нямало пътища до тях, отиването ставало само по конски пътеки. През м. септември 1904 г. горите били отчуждени като яйляци, в полза на държавата, съгласно тогава действащ закон и били под надзора на държавата. Брациговската община продължила да ползва гората, но сеченето на дървен материал от тях се разрешило през 1915 г., когато двете гори с решение на НС били отстъпени изцяло на гр.Брацигово, едната „даром Попова планина”, а другата „Санджака” – срещу заплащане по 1 лв. на декар. Двете гори са предадени окончателно на общината с протокол от 01.06.1915 г. Почвените и климатични условия в горите били благоприятни за развитието на дървесните видове: бор и смърч. Освен тях, но по ограничено се срещат : бук, елата, черния бор, трепетликата, брезата и ивата. От храстните видове – хвойната и леската. Сравнително по многообразни били тревните растения – папрат, черна и червена боровинка, капини, ягоди, кантарион, салвия, горски чай, равнец и т.н. Общата територия на горите възлизала на 1630.8 хектара.

Равногорската / Яса - Корийската / общинска гора се намира в землището на Равногорската община, Пещерска околия, Пловдивски окръг и спадала в района на Пещерското горско стопанство. До 1923 г. Яса Корийската общинска гора е била държавна собственост. Съгласно Закона за горите от 1922 г. гората е отстъпена като балталък на Яса- Корийската община. Протокола на комисията е съставен на 10 май 1923 г., утвърден на 09 май 1924 г. и публикуван на 15 май с.г. в Държавен в-к бр.34. От тогава общината ползва и владее главните и второстепенни продукти на гората. Гората граничи на север с общинската гора на Брацигово / Попова планина / на изток Яса Корийски частни ниви и ливади; на юг – „Санджака” и частично с държавната гора „Куртлуджа”; на запад с държавната гора „Куртлуджа” и общинската гора на с.Ени Махле / дн. с. Нова махала/. Гората се намира между землищата на селата Равногор и Нова махала, като в горните си граници се разпростира на 8, 800 декара, от които: залесени 8 500 декара; поляни 200 декара; и ливади 100 декара. Преобладаващ дървесен вид е билият бор, на второ място смърча. Съотношението между едната спрямо другата дървесна маса е 70% бор, 30% смърч. Съгласно стопанският план от 1931г. на Яса-Корийската общинска гора (виж а.е.2), гората не е добре стопанисвана. ”Макар, че насажденията да са млади, те са използвани без всякакъв ред и система, в резултат на което, гората не е с достатъчен дървесен запас. Не са полагани грижи за възстановяване гъстотата на гората, напротив, пускания и бродещ добитък на паша, още по-вече влошава състоянието й”. Препоръката е – „използването на гората за паша на добитъка трябва да се предостави само за населението от селото, само през деня, и под строгата охрана на горските стражари”.

Считано от 01.01. 1948 г. горските стопанства в България стават държавни.

2.2. Историята на ДГС Пещера, отразена във фондовете на държавните архиви.

Източник: [Архив: ДА – Пазарджик - 25](#)

[Фонд № 406К // Ревирно лесничество – с. Равногор, Пазарджишко](#)

История на фондообразувателя/ биографични данни:

Ревирно лесничество – с. Равногор, Пазарджишко (1938–1944)

Устройството и охраната на горите у нас започва веднага след освобождението от турско робство, когато през 1879 г. се създава самостоятелен сектор "Надзор на лесовете" към Отделението на държавните имоти и рудите в Министерството на финансите.

До 1883 г. горите продължават да са сектор, но в Отделение за държавните имоти, горите, земеделието и търговията към Министерството на финансите. От 1883 г. в новооткритото Министерство на търговията и земеделието централната горска служба се нарича "Държавни, общински и частни гори". Започва изготвянето на лесоустройствени програми и планове, по които да се стопанисват горите. През 1885 г. горската служба е преименувана в Отделение за горите.

През 1897 г. се приема третият Закон за горите. Откриват се 12 районни служби с по един горски инспектор, а за всяка околия - по един лесничей.

С четвъртия Закон за горите от 1904 г. се откриват общинските лесничейства. Подобаващо внимание се отделя на залесяванията и борбата с ерозията, която от следващата 1905 г. става важна част от държавната политика с откриването на първото Бюро за укрепяване на пороищата и залесяването. През 1908 г. Отделението за горите е преустроено в "Гори, лов и риболовство" с директор, главен инспектор и двама помощници. На следващата година към отделението се създават три бюра - за експлоатация и размножаване на горите, за арондиране (формиране), ограничаване и устройство на горите, за укрепяване и залесяване на пороищата.

През 1911 г. се откриват първите ревирни (технически) лесничейства.

От 1912 г. Министерството променя името си на Министерство на земеделието и държавните имоти (МЗДИ) с Отделение на горите, лова и риболовството, от което впоследствие отпада думата риболовство. Административните лесничейства вече са 43, а ревирните - 7.

Съхранените в Държавен архив – Пазарджик два Дефинитивни стопански плана на Равногорските общински гори са от 1938 - 1939 и 1940 г. В тях няма данни до кога е съществувало ревирното лесничество.

Източник: [Архив: ДА – Пазарджик - 25](#)

[Фонд № 358 // ДЪРЖАВНО ГОРСКО СТОПАНСТВО \(ДГС\) - с. РАВНОГОР, ПАЗАРДЖИШКО \(1948-1951\)](#)

История на фондообразувателя/ биографични данни:

ДЪРЖАВНО ГОРСКО СТОПАНСТВО (ДГС) - с. РАВНОГОР, ПАЗАРДЖИШКО (1948-1951)

Държавно горско стопанство (ДГС) - с. Равногор се открива на 01.01.1948 г. То поема функциите на общинското лесничейство, каквото е имала Равногорската община. Към горите, с които е разполагала общината, се прибавят общинските гори на с. Фотиново и държавните гори на левия бряг на р. Въча. Общинското лесничейство е провеждало само техническо стопанисване на горите. По съставени предварително десетгодишни планове за ползване от главни и второстепенни продукти, общинските лесничей изготвят годишни такива за добив на строителни материали и второстепенни продукти - дърва и паша. По така изготвените планове те маркират дърветата, подлежащи на сеч и определят количеството на едрия и дребен добитък за паша. Воденето на сметките и отчетите за извършената работа и добити материали се е извършвало от общините, в рамките на общинските бюджети и отчети.

Поради малкия обект за стопанисване и самостоятелен отчет, ДГС - с. Равногор преминава през 1952 г. към ДГС - гр. Пещера.

2.3. Историята на ДГС Пещера, отразена във фондовете на държавните архиви.

Източник: [Архив: ДА – Пазарджик - 25](#)

[Фонд № 405К // Ревирно лесничейство – Брацигово](#)

История на фондообразувателя/ биографични данни:

Ревирно лесничейство – Брацигово (1927–1944)

Устройството и охраната на горите у нас започва веднага след освобождението от турско робство, когато през 1879 г. се създава самостоятелен сектор "Надзор на лесовете" към Отделението на държавните имоти и рудите в Министерството на финансите.

До 1883 г. горите продължават да са сектор, но в Отделение за държавните имоти, горите, земеделието и търговията към Министерството на финансите. От 1883 г. в новооткритото Министерство на търговията и земеделието централната горска служба се нарича "Държавни, общински и частни гори". Започва изготвянето на лесоустройствени програми и планове, по които да се стопанисват горите. През 1885 г. горската служба е преименувана в Отделение за горите.

През 1897 г. се приема третият Закон за горите. Откриват се 12 районни служби с по един горски инспектор, а за всяка околия - по един лесничей.

С четвъртия Закон за горите от 1904 г. се откриват общинските лесничейства. Подобавачо внимание се отделя на залесяванията и борбата с ерозията, която от следващата 1905 г. става важна част от държавната политика с откриването на първото Бюро за укрепяване на пороищата и залесяването. През 1908 г. Отделението за горите е преустроено в "Гори, лов и риболовство" с директор, главен инспектор и двама помощници. На следващата година към отделението се създават три бюра - за експлоатация и размножаване на горите, за арондиране (формиране), ограничаване и устройство на горите, за укрепяване и залесяване на пороищата.

През 1911 г. се откриват първите ревирни (технически) лесничейства.

От 1912 г. Министерството променя името си на Министерство на земеделието и държавните имоти (МЗДИ) с Отделение на горите, лова и риболовството, от което впоследствие отпада думата риболовство. Административните лесничейства вече са 43, а ревирните - 7.

Съхранените два Дефинитивни стопански плана на Брациговските общински гори са от 1929 и 1941 г. В тях няма данни до кога е съществувало ревирното лесничейство.

Източник: [Архив: ДА – Пазарджик - 25](#)

[Фонд № 357 // ДЪРЖАВНО ГОРСКО СТОПАНСТВО \(ДГС\) - БРАЦИГОВО \(1948-1951\)](#)

История на фондообразователя/ биографични данни:

ДЪРЖАВНО ГОРСКО СТОПАНСТВО (ДГС) – БРАЦИГОВО (1948-1951)

Държавно горско стопанство (ДГС) - гр. Брацигово е открито на 01.01.1948 г. То наследява дейността на общинското горско стопанство на Брациговската община, което от Общинско лесничейство е преобразувано в Общинско горско стопанско предприятие (ОГСП) с гатерна дъскорезница в гр. Брацигово. Разликата в стопанисването между общинското лесничейство и ОГСП, преминало впоследствие в Държавно горско стопанско предприятие (ДГСП), е в това, че общинското лесничейство има за задача само техническото стопанисване: съставяне планове за главното и второстепенно ползване - строителни материали, дърва и паша, залесяване, почистване сечищата, направа и поддържане пътищата и др., без да има свое организирано счетоводство и отчет. Раздавателните списъци за работата по сеч, извозване и добив на горските продукти, както и на други лесокултурни работи, заверени от лесничея, се предават на градската финансова служба - бирниците, за изплащане и минават по бюджета на общината като разходи за стопанисване на общинските гори. Добитите материали, извозени до временните складове се продават също от общината, като се изготвят поемни условия, одобрявани от висшестояща организация - окръжния управител, за продажбата им на търг и постъпващите суми отиват в касата на общината. Общинското стопанско предприятие е обособено на самостоятелен отчет, както и Държавното горско стопанство.

Общинските гори, послужили за основа при образуването на ДГС - Брацигово, са 18 хиляди декара широколистни гори в околностите на града и 18 хиляди декара иглолистни гори, разделени на два участъка, отдалечени един от друг и намиращи се за землищата на селата Розово и Равногор: гора от 10800 декара в Попова планина и друга - Санджака. Двете гори са закупени от собственик турчин, който се е изселил. Заплатени са в злато, като необходимата сума е събрана от жители на града, според членовете в домакинствата. Несъстоятелните, които не са разполагали с пари, са давали златните си накити, обеци и пендари. При закупуването горите са били опожарени и са представлявали само пасбища - айляци. След Освобождението държавата е оспорвала

владението им и едва през 1915 г. Народното събрание взема решение да се дадат безвъзмездно горите на Попова планина, като подрастващата гора е била отгледана с грижите на населението на Брацигово (горската стража е била организирана и плащана от общината), а Санджака - да бъде заплатен по 1 златен лев декара. При изселването на българомохамеданите от с. Осеново през 1910 г. общината Брацигово заплаща 5000 златни лева за всички обществени имоти и гори на изселващите се осеновски жители. Широколистната гора от 1000 декара, в съседство с тази на Брациговската община, се прибавя към общата площ на широколистната гора.

ДГС, освен общинските гори на гр. Брацигово, през 1948 г. поема и общинските гори на Розово, Бяга и Козарско. След четиригодишно съществуване, като малък обект за отделно стопанство, същото преминава към ДГС - гр. Пещера.

2.4. Историята на ДГС Пещера, отразена във фондовете на държавните архиви.

Източник: [Архив: ДА – Пазарджик - 25](#)

[Фонд № 5К // Областна служба по горите и лова – Пещера](#)

История на фондообразувателя/ биографични данни:

Областна служба по горите и лова – Пещера

Районна горска инспекция – Пещера (1937–1943)

Областна служба по горите и лова – Пещера (1943–1944)

На 26.02.1937 г. в Пещера е създадена Районна горска инспекция, която от 29.01.1943 г. е преименувана в Областна служба по горите и лова – Пещера.

Основните ѝ функции са: да ръководи създаването, опазването и експлоатацията на горите, първичната обработка на дърводобива и превозването до временните складове и оттам експедиране за частните търговски фирми и държавни предприятия; да определя обектите за залесяване с подходящи видове дървета; да контролира лова и риболова в поверения ѝ район. Оглавява се от началник и заместник-началник.

Областната служба по горите и лова – Пещера осъществява дейността си в района, обхващаш горите в източните и югоизточните части на Пещерска и малка част от Девинска околия. Общата горска площ е 91760 хектара, собственост на общините и държавата. Под прякото ръководство на Областната служба са общинските и държавните ревирни лесничейства и секциите по укрепването на пороищата и залесяването.

Областната служба по горите и лова – Пещера е закрыта на 31.12.1947 г.

Източник: [Архив: ДА – Пазарджик - 25](#)

[Фонд № 6 // ОБЛАСТНА СЛУЖБА ПО ГОРИТЕ И ЛОВА - ПЕЩЕРА \(1944-1947\)](#)

История на фондообразувателя/ биографични данни:

Областна служба по горите и лова - гр. Пещера (1944-1947)

Създадена през 1937 г. (Вж. Ф. 5К) Областната служба по горите и лова - Пещера продължава дейността си и в новата общественно-политическа обстановка след 9 септември 1944 г.

Основните ѝ функции са: да ръководи създаването, опазването и експлоатацията на горите; първичната обработка при дърводобива и транспортирането му до дървопреработващите предприятия; да определя терените за залесяване с подходящи видове дървета; да контролира лова и риболова в района. Оглавява се от началник и заместник-началник.

Областната служба по горите и лова - Пещера осъществява дейността си в района, обхващащ горите на Пещерска и малка част от Девинска околия. Това са горите в землището на Пещера, Брацигово, Батак, Нова Махала, Розово, Козарско, Жребичко, Равногор, Фотиново, Капитан Димитриево, Радилово, Доспат и Девин. Общата горска площ е 91670 хектара, собственост на общините и държавата.

Под прякото ръководство на Областната служба по горите и лова са реверните лесничейства и горските стопанства в района.

Приключва дейността си на 31 декември 1947 година.

ДЪРЖАВНО ГОРСКО СТОПАНСТВО РАКИТОВО

1.1.История на горскостопанското устройство на ДГС Ракитово.

Източник: ЛУП/ГСП 2020г. на ДГС Ракитово

Държавно лесничейство „Ракитово“ е било обособено в сегашните си граници през 1951 год. от бившите общински гори на гр. Ракитово и селата Дорково и Костандово и държавната гора Дренов дол. До тогава, през различно време, те са били стопанисвани като общински и реверни лесничейства, а така също и от Лъдженското административно лесничейство.

Общинската гора на гр.Ракитово е била устроена 1929 г. и 1940 год., а тези на селата Дорково и Костандово - през 1903 и 1942 година. В сегашните си граници лесничейството е устроено за първи път през 1951 година, за втори - през 1961 година, трети, четвърти и пети път съответно 1971,1978 и 1989 години. През 1962 година е изработен проект на лесопарк „Парка“, а през 1979 год. - за крайградски парк (бивш лесопарк) „Бърдо“.

Със Заповед № 291 /23.04.2002 год се преобразува държавно лесничейство “ Ракитово” в Дъжавна дивечовъдна станция със статут на юридическо лице. Сегашното устройство (главната лесоустройствена ревизия) е седмо по ред за всички гори от района на горското стопанство в рамките на община Ракитово.

При петото устройството през 1989 година са използвани копия от топографски карти в М 1:5000, трансформирани по фотомеханичен път в М 1:10000 и съществуващите карти на държавното лесничейство.

По-голямата част от горите и голите горски площи са били причислени към горите със специални функции (66.2%). Залесената площ от групата гори с дървопроизводителни и средообразуващи функции е била обособена в 13 стопански класа съгласно производствените цели на стопанисване.

2.1. Историята на ДГС Ракитово, отразена във фондовете на държавните архиви.

Източник: Архив: ДА – Пазарджик - 25

[Фонд № 431 // ДЪРЖАВНО ГОРСКО СТОПАНСТВО - РАКИТОВО \(1948- \)](#)

История на фондообразувателя/ биографични данни:

ДЪРЖАВНО ГОРСКО СТОПАНСТВО (ДГС) – РАКИТОВО (1948-14.04.1991)

ДЪРЖАВНО ЛЕСНИЧЕЙСТВО (ДЛ) – РАКИТОВО (15.04.1991-21.10.1994)

ГОРСКО СТОПАНСТВО (ГС) "РАКИТОВО" – РАКИТОВО (22.10.1994-31.03.1999)

ДЪРЖАВНО ЛЕСНИЧЕЙСТВО (ДЛ) "РАКИТОВО" – РАКИТОВО (01.04.1999-01.05.2002)

ДЪРЖАВНА ДИВЕЧОВЪДНА СТАНЦИЯ (ДДС) "РАКИТОВО" - РАКИТОВО
(02.05.2002-31.05.2008)

ДЪРЖАВНО ЛОВНО СТОПАНСТВО (ДЛС) "РАКИТОВО" - РАКИТОВО
(01.06.2008-30.06.2011)

ТЕРИТОРИАЛНО ПОДЕЛЕНИЕ (ТП) "ДЪРЖАВНО ГОРСКО
СТОПАНСТВО "РАКИТОВО" - РАКИТОВО
(01.07.2011 - ...)

Общинската гора на гр. Ракитово е била устроена през 1929 г. и 1940 г., а тези на селата Дорково и Костандово - през 1903 и 1942 г.

В сегашните си граници стопанството е устроено за пръв път през 1951 г., за втори - през 1961 г., за трети - през 1971 г. и за четвърти през 1978 г. През 1962 г. е изработен проект за лесопарк "Парка", а през 1979 г. - за крайградски парк (бивш лесопарк) "Бърдо". Устройството на гората през 1989 г. е пето поред за всички гори от района на стопанството.

За периода от 1979 г. до 1988 г. са реализирани следните по-важни дейности:

- общата площ, от която са изведени главните сечи в 2992,5 хектара, или с 5,8 процента по-малко от предвидената по Лесоустройствени проекти (ЛП);

- отгледните сечи - осветления, прочиски, прореждане и пробирки са изведени върху 3311,8 хектара, предвидени с ЛП 112,1 процента;

- отсечени са 460601 куб. м. стояща маса при 454625 куб. м. предвидени с ЛП, или в повече 5976 куб. м. Средногодишно вместо по 45460 куб. м. е отсечено по 45060 куб. м., или в повече с 600 куб. м. Ползването от главни сечи е изпълнено на 101,8 процента, а от отгледаните 98,2 процента. Предвидено е ползването от иглолистни гори с 19662 куб. м. или с 5,6 процента. Не е реализирано общото ползване от широколистните високостъблени гори с 14824 куб. м. Почти през всички години ползването е по-голямо от предвиденото по ЛП, с изключение на 1986 и 1987 г. Извършено е залесяване на 1871 хектара в повече. Средногодишно е залесявано по 187,1 хектара. Най-много е

залесявано в показателя "Зрели невъзобновени насаждения". Залесявани са фиданки от бял бор, смърч, чер бор, бяла мура, дуглазка, бук, бреза, липа, други широколистни.

Резултатите от залесяванията са добри. Създадени са пълноценни, жизнени, с достатъчна гъстота култури, малка част от които се нуждаят от попълване.

Горското стопанство (ГС) - Ракитово разполага с разсадникова площ от 60 декара в местността "Цигов чарк" - 40 декара и "Високи поляни" - 20 декара. Необходимите семенни бази с обща залесена площ 659,8 хектара и в историческо място - 5 хектара или общата площ на семенните бази е 664,8 хектара.

Голяма част от работите в стопанството са извършвани механизирани. При дърводобива сечта е 99 механизирани с бензиномоторни триони "Хускварна" и "Дружба". Извозът се извършва с трактори "Унежец", "Шипка-80", "ЛКТ-81", "Универсал 681" и с държавен обоз. Всички лескултурни работи, с изключение на малка част от почвоподготовката и част от работите в разсадника се извършват ръчно.

Средногодишни за паша са били разрешавани по 8709,5 хектара и са пускани на паша 1977 броя едър и 13867 броя дребен добитък.

Горско стопанство - Ракитово разполага със следните административно-управленчески сгради: административна сграда в гр. Ракитово, на два етажа; триетажна вила с 25 легла в местността "Цигов чарк", профилакторум на горския работник в с. Дорково, дърводелски цех в гр. Ракитово. В местността "Цигов чарк" има и друга стара, масивна двуетажна вила, в м. "Пашино бърдо" - масивна сграда на 2 етажа, също барака с размери 4/4 м.; на "Бошнов чарк" - една масивна сграда; в м. "Хремчица" - едноетажна масивна сграда; в м. "Качаков чарк" се намират три жилищни масивни сгради и два обора. Повечето от наличната база е стара - строена е пред 15-20 години.

През територията на ГС - Ракитово минават асфалтирани пътища от държавната пътна мрежа Велинград - Септември, Ракитово - Цигов Чарк. Селищата Ракитово, Дорково и Костандово са свързани с асфалтови пътища.

Наред с насекомите вредители, санитарното състояние на горите се обуславя и от наличието на патогенни гъби, които при благоприятни условия се размножават силно и могат да застрашат съществуването на дадена биогеноценоза. В последните години се разпространява съхненето по иглолистните дървесни видове - белия и черния бор, дъглазката. Особено тежко е положението с обикновената ела - първото по-значимо съхнене е констатирано през 1986 г. при дърветата на възраст 60-120 години, при надморска височина от 800 - 1500 м.; в еднаква степен както в чистите елови, така и в смесените насаждения на различни изложения, най-интензивно - в началото на вегетационния период май-юни (данните са от Мария Хрисчева, лесничей).

За Ракитовската община, горите като източник на дървесина и други полезности, имат голямо значение за икономиката ѝ, тъй като заемат голяма площ от нейната територия.

От създаването през 1948 до 1990 г. Горско стопанство (ГС) - гр. Ракитово няма промени в наименованието и предмета на дейност. От 01.07.1989 г. до 10.04.1991 г. ГС - Ракитово не е юридическо лице. Активите и пасивите му преминават към Държавна

фирма (ДФ) "Белмекен" - Пазарджик, приемник на Горскостопански комбинат (ГСК) - Пазарджик (виж Фонд №784, опис №7).

На основание Заповед №82/10.04.1991 г. ГС - Ракитово се преобразува в Държавно лесничейство (ДЛ), считано от 14.04.1991 г.

Предметът на дейност е да организира и осъществява възпроизводството, стопанисването, ползването и охраната на земите от държавния горски фонд.

Заповед №313/21.10.1994 г. на Министерския съвет Комитетът по горите (КГ) преобразува ДЛ - Ракитово в горско стопанство (ГС), което е юридическо лице.

Предметът му на дейност е: горскостопанска, природозащитна, ловно и рибно-стопанска (възпроизводство, разселване, ползване на дивеча и рибата), странично селскостопанска, проектиране и строителство в горския фонд, търговия, туризъм и услуги.

Със Заповед №РД-41-164/16.03.1999 г. Министерството на земеделието, горите и аграрната реформа (МЗГАР) - София реструктурира ГС - Ракитово в Държавно лесничейство, като отделя дърводобива от дейността му.

Предметът на дейност на ДЛ е: управление на държавния горски фонд, охрана и контрол върху горите и земите от горския фонд, както и върху горите по чл. 2, ал. 3 от Закона за горите, в определения му район.

Държавно лесничейство - Ракитово ползва: обща площ - 19822 хектара, в която са иглолистни гори 14105,1 хектара и широколистни - 5241,9 хектара; площ за паша - 4484,9 хектара; семенни бази 379,4 хектара; разсадник за фиданки - 20 хектара; резерват "Мантарица" - 1094 хектара.

За периода на експертизата 1900 - 1994 г. са извършени следните дейности:

- главна сеч на 2451,5 хектара, 19396 куб. м.;
- залесяване на фиданки - 386 хектара, иглолистни и широколистни;
- производство на фиданки 6,662 бр.;
- прихващане на фиданките е 89,4 процента.

В площта за паша на добитък пасат 18140 бр. животни. Най-красивата част на Ракитовската гора е местността "Мантарица", обявена за резерват през 1968 г., а през 1977 г. е вписана в списъците на биосферните резервати при ЮНЕСКО. В него са най-продуктивните смърчови гори, съставени от бук, ела, смърч и бор. В този райски кът на родината могат да се видят сърни, елени, диви свине и котки, зайци, катерици, язовци, мечки, златки и белки.

Историческите места в района, посещавани от туристи и любители на природата са: "Партизанска землянка", "Партизанска чешма", ловните места - "Голямата ела", "Цигов чарк", "Ст. Добрев", "Дреново", "Орлово гнездо", "Мандрата", "Леска бивак" и "Блатца".

Природозащитените обекти са: "Кулата" и пещерата "Лепница".

Има 8 броя вековни дървета.

Директори на ДЛ - Ракитово са: инж. Иван Вандов за 1990 - 1991 г.; инж. Светослав Метанов - 1992 - 1993 г. и от 1994 - 1995 г. е инж. Кирил Тодоров.

От 1999 г. директор в инж. Йордан Паралъов.

Лесничейството е на подчинение на Районна дирекция по горите (РДГ) - Пазарджик.

На основание Заповед № РД-41-164 от 16.03.1999 г. На Министерството на земеделието, горите и аграрната реформа ГС - гр. Ракитово се преструктурира в Държавно лесничейство (ДЛ) „Ракитово” – гр. Ракитово.

ДЛ „Ракитово” е орган на Националното управление по горите /НУГ/, респективно Регионално управление на горите /РУГ/ – Пазарджик, и се финансира от Национален фонд “Българска гора”.

Предметът на дейност е: управление на държавния горски фонд, охрана и контрол върху горите и земите от горския фонд, както и върху горите по чл.2, ал.3 от Закона за горите, в определения му район.

Структурата е: директор; заместник директор, към когото са старши лесничей, помощник лесничей, лесничей и горски надзирател; главен счетоводител със счетоводител, касиер – домакин и деловодител / човешки ресурси.

Лесничейството изпълнява следните функции:

- ръководи, контролира и отчита изпълнението на разчетите по лесокултурните дейности (ЛКМ) – залесяване, подготовка на почвата, попълване и отглеждане на култури, семейбиране, стопанисване (прочистки, маркиране и др.), охрана на гората.
- определя, следи и отчита изпълнението обема на годишното ползване на дървесината в рамките на предвиденото в устройствените проекти, плановете и програмите на лесничейството.

ДЛ "Ракитово" се разделя на четири горскостопански участъка: "Дорково", "Ракитово", "Хремчица" и " Качаков чарк". Сградата в град Ракитово е седалище на втори, трети и четвърти участък. В село Дорково се намира седалището за първи горскостопански участък.

Директор от 29.01.1998 г. до 27.02.2002 г. е инж. Йордан Методиев Паралъов.

Източник: [Архив: ДА – Пазарджик - 25](#)

[Фонд № 430 // ГОРСКО ПРОМИШЛЕНО СТОПАНСТВО \(ГПС\) - РАКИТОВО \(1951-1960\)](#)

История на фондообразователя/ биографични данни:

ГОРСКО ПРОМИШЛЕНО СТОПАНСТВО (ГПС) – РАКИТОВО (1951-1960)

През 1890 г. започва да функционира общинско лесничейство, в което е имало само един старши горски стражар, който е бил подчинен на Районна инспекция - Велинград.

За пръв път през 1907 г. е назначен общински лесничей. Общинското лесничейство функционира до края на 1947 г., до национализацията на индустрията, банките и горите в страната и от 01.01.1948 г. същото се преобразува в Държавно горско стопанство (ДГС), до 01.12.1951 г. След тази дата се образуват две горски стопанства с наименования: Държавно горско стопанство (ДГС) - с. Ракитово и Горско промишлено стопанство (ГПС) - с. Ракитово - цех на Горско промишлено предприятие (ГПП) - Велинград.

ДГС се занимава с охраната и стопанисването на гората, а ГПС - с дърводобива.

Тези две стопанства функционират до 31.01.1960 г. и се обединяват в ДГС, което поема функциите на двете стопанства.

Целите на ГС са да възобновява по естествен и изкуствен начин гората и използва дървесината и други горски продукти за нуждите на народното стопанство.

При първоначалното си образуване общинското лесничейство е било подчинено на Районна горска инспекция (РГИ) - Велинград и на Министерството на земеделието и горите (МЗГ) - София. След разделяне дейността на държавното горско стопанство на ДГС и ГПС и двете са подчинени на Окръжно управление на горите (ОУГ) - Пловдив и на ГПП - Велинград, които от своя страна са подчинени на Министерството на горите - София и Министерството на тежката промишленост - управление "Дърводобив и транспорт".

След обединението на двете стопанства през 1960 г. в ДГС - Ракитово, същото е на подчинение на ОУГ - Пазарджик, което от своя страна е подчинено на КГПП - София. Гореописаните реорганизации са извършени с оглед интересите на народното стопанство, с министерски разпореждания.

ДЪРЖАВНО ГОРСКО СТОПАНСТВО РОДОПИ

1.1.История на горскостопанското устройство на ДГС Родопи.

Източник: ЛУП/ГСП 2018г. на ДГС Родопи

Със заповед № 49 - 466/31.10.2012год. на МЗХ считано от 01.01.2013 год. се закрива ТП ДГС „Беглика“ и площта му се добавя към района на дейност на ТП ДГС „Родопи“. Предходните устройства на двете стопанства са правени от „Агролеспроект“ ЕООД гр.София и фирма „НИШАВА“ К и Т -ООД гр.София.

За картна основа са използвани съвместните карти на видовете собственост от ОСЗГ. Извършена е пълна преномерация на отделите, а границите им на терена са означени с ивици бяла и черна боя. Запасът на зрелите насаждения е установен чрез: пълно клупиране и по метода на Битерлих в зависимост от допустимите изисквания за площ, пълнота и форма. За картна основа са използвани топографски карти в М 1:10

000, които основно са били репродукции от карти в М 1:5 000. Използвани са били и стопанските карти от миналото устройство. Определянето запаса на насажденията и културите е било извършено по следните методи: чрез пълно клупиране, пробни площи и растежни (опитни) таблици.

1.2.История на горскостопанското устройство на ДГС Родопи.

Източник: ЛУП/ГСП 2008г. на ДЛС Родопи

ДЛС “Родопи” в сегашните си граници е обособено на два етапа. Първоначално е обособено като ДДБ “Родопи” със заповед № 163 от 15. 07. 1991 год. на Комитета по горите, включващо отдели: №№ 1 – 13; 54 – 72; от ДЛС ‘Широка поляна”, както и отдели №№ 134 – 145 (стари номера 34 – 45) от ДЛС “Беглика”. Към тези площи със заповед № 466 от 14. 12. 1995 година на КГ са придадени отдели №№ 14 – 53; 73 – 113; от ДЛС “Широка поляна”.

Площите от ДЛС “Широка поляна” са били включени до 1976 год. в горско стопанство “Снежана”. Първото им устройство е било извършено през 1942 година. Следващите устройства са през: 1951 год., 1962 год., 1973 год. и 1986 год.

Площите от ДЛС “Беглика” са били устроени за пръв път през 1901 год. Следват лесоустройствени проекти през 1914, 1926, 1935, 1939, 1951, 1958, 1967, 1975, 1987 години. Лесоустройственият проект от 1958 година е първият, разработен на типологична основа. Проектът от 1975 год. е разработен по метода на к.с.н. инж. Антон Антонов – вариант на лесоустройственият проект на стопанисване по насаждения. Този метод е запазен и при устройството от 1987 год.

Лесоустройствените проекти на ДЛС “Беглика” (1987 год.) и ДЛС “Широка поляна” (1986год.) са изработени на основата на типове горски месторастения. На базата на тези проекти през 1992/93 год. е изготвен отделен лесоустройствен проект за ДЛС “Родопи”.

Площите от ДЛС “Беглика” са попадали в ГСУ “Беглика”, а тези от ДЛС “Широка поляна” – в ГСУ “Снежана”.

Седалището на ГСУ “Беглика” е било в местността “Беглика”, а на ГСУ “Снежана” – в местността “Снежана”. За картна основа тогава са били използвани топографски карти в М 1: 10 000. За 100% от площите е имало покритие с аерофотоснимки.

Следващото по ред устройство на ДЛС “Родопи” е било извършено от колектив на “Агролеспроект” през: (теренна работа - лятото на 1997год.) и камерална работа - края на 1997 год. и началото на 1998 год. стопанството е била устроена отново на типологична основа.

При теренните проучвания са били използвани топографски карти в мащаб 1 : 10 000, получени чрез репродукция на топографски карти в мащаб 1 : 5 000.

Аерофотоснимки не са били използвани.

Стопанските карти са били изработени от система “Дитаграф”.

Зрелите насаждения с пълнота до 0,3 вкл. и тези с площ до 2,0 ха са били клупирани пълно, а тези с площ над 2,0 ха и пълнота 0,4 и нагоре чрез метода на Битерлих.

Запасът на всички останали насаждения и култури е бил определен по опитни таблици.

1.3.История на горскостопанското устройство на ДГС Родопи.

Източник: ЛУП/ГСП 1987 г. на ДГС „Васил Коларов“ Беглика

Горите, предмет на този лесоустройствен проект, се стопанисват от горско стопанство "Васил Коларов". Те винаги са били държавни. В миналото са били обременени със сервитутни права - правата за паша и водопой. Съществувал е така нареченият въпрос за притежание на айлаци, т.е. правото на частни лица, или на съседни на стопанството общини за пускат на паша и водопой добитъка си. Това право е било отменено през 1911 година със специален указ.

Важно обстоятелство за стопанисването на горите в миналото е било и съществуването на примитивни частни дъскорезници /"чаркове"/, разпръснати по цялата територия на стопанството. Общият брой на чарковете, собственост на батачани, е достигнал до 80. Едва през 1936 год, те са били напълно ликвидирани. Големите стада добитък и многобройните чаркове са допринесли твърде много за влошаване на състоянието на насажденията.

Днешната територия на стопанството донякъде съвпада с територията на някогашната Баташка държавна гора. През осемте десетилетия и половина, изтекли от първото устройство /1901 год./, към територията на стопанството са били прибавяни или отнемани части, били са образувани по-малки самостоятелни горскостопански единици, които в последствие са били отново обединявани, били включвани и изключвани пасища и т.н., но в общи линии сегашната територия на горското стопанство малко се различава по граници и площ от Баташката държавна гора, измерена и устроена за пръв път през 1901 - 1902 година. При това измерване е била развита местна- триангулацияна мрежа. Главните стопански линии са били измерени теодолитно, а подробностите - с бусола.

През 1903 година е съставен първият лесоустройствен проект /"стопански план"/ на гората, който не се е запазил до наши дни.

През 1907 година държавният лесничей от гр. Пещера описва горите на Баташката държавна гора като държавни гори /Протокол № 3 от 22.VI.1907 год., публикуван в "Държавен вестник" бр, 27 от 5.II.1910 год./.

Вторият лесоустройствен проект се съставя през 1914 год.-1915 год. от II секция за измерване на горите с началник на секцията Симеон Кирилов.

През 1925-1926 година се съставя третият лесоустройствен проект на горското стопанство. Лесоустройствените работи се извършват от I секция за измерване на горите с началник Стефан Дарлев.

За пръв път клупиране на зрелите дървостои е извършено при поредното устройство на стопанството през 1934 годана. Поради сериозни разногласия, явили се

между ръководителя на устройството и инспектора от Отделението за горите при МЗДИ лесоустройствен проект не се изработва.

Със заповед на МЗДИ от 8.II.1938 година стопанството се разделя на две самостоятелни горскостопански единици: "Черна" и "Баташка". Във връзка с тази заповед на следващата година се извършва лесоустройствена ревизия и се съставят два лесоустройствени проекта, поотделно за "Черна" и "Баташка". Тази лесоустройствена ревизия се извършва от II секция за измерване и уредба на горите с началник инж. Желязко Георгиев.

След две години, през 1941 година, горскостопанската единица "Баташка" се разделя на две горскостопански единици: "Сютка" и "Беглика".

Без извършване на теренни проучвания, само по камерални данни от 1939 година, на следващата година се съставят проекти на трите горскостопански единици. Съставител на проектите е инж. Ж. Георгиев.

Така съставените проекти са в сила до 1950 година. С протокол от 16.V.1950 година на комисия, назначена от Министъра на горите, трите горскостопански единици са обединяват в горско стопанство "Васил Коларов", През същата година се събират данни и се съставя петия по ред лесоустройствен проект. Той е изработен от I бригада на "Лесоустрой" с ръководител инж. К. Малчиковски.

Следващият, шести лесоустройствен проект, е съставен през 1957-1958 година, под непосредственото ръководство на Българо-съветската научна експедиция, с участие на видни съветски и български специалисти, За първи път в историята на българското лесоустройство се съставя лесоустройствен проект на типологична основа. Основа на инвентари зодията и планирането с типовете гора, определяни от типолозите на експедицията. Общият брой на установените типове гора, определени на фитоценологична основа е бил 13. С оглед подобряване на стопанисването на насажденията е бил образуван четвърти технически участък "Камен проход", Събирането на теренните данни и камералната им обработка е извършена от осма лесоустройствена група на ВПО "Агролеспроект" с ръководител инж. К. Малчиковски.

През 1966 - 1967 година е изготвен седмия лесоустройствен проект на стопанството от четвърта лесоустройствена група с ръководител инж. Леонид Йорданов, В този проект се запазват принципите, върху които е залегнал проекта от 1958 година, без да се изменят установените типове гора, стопански класове и технически участъци.

През 1976-1975 година от единадесета лесоустройствена група с ръководител инж. Кънчо Антонов се извършва главна ревизия в резултат на което е изработен осмия по ред лесоустройствен проект на горско стопанство "Васил Коларов". И този проект, както и предходния, запазва вече установените типове гора и технически участъци, но не запазва приетите преди това стопански класове. Характерна особеност на този проект е, че е изработен по метода к.с.н, инж. Андон Антонов - вариант на лесоустройствения метод за стопанисване на насажденията. При него понятието стопански класове вече е заменено с производствени групи в зависимост от производствената цел.

При устройството от 1974 - 1975 година са ползувани топографски карти в мащаб 1 : 10000 /получени чрез фоторепродукция на карти в мащаб 1 : 25000/. Използувани са и аерофотоснимки с пълно покритие територията на стопанството.

Таксирането на насажденията е било извършено съгласно лесоустройствената инструкция и протокола на първото лесоустройствено съвещание. Пълно клупиране е било извършено на площ от 4000 ха. Пробни ленти са били заложени в зрели насаждения с площ 2870 ха. Запасът на останалите зрели насаждения с площ около 240 ха е бил определен по стар сборен лист. Запасът на младите, средновъзрастни и дозряващи насаждения е изчислен по Тюрин /за белия бор и смърча/ и Симеон Недялков / за бялата мура/.

По-голямата част от горите и голите горски площи са били причислени към групата гори със стопанско предназначение/84,9%/ и малка част от групата гори със специално предназначение/15,1%/ от общата площ на стопанството.

Категориите на групата гори със специално предназначение са били: защитни гори /смесени бави, курортни гори, защитна 200 метрова ивица покрай язовир, защитна 50 метрова ивица край път, нелесопригодни площи, буферна зона на резерват/, резерват, исторически места, защитени местности.

На територията на стопанството са били обособени две основни групи гори по видове насаждения:

A₁ - бялборови гори

A₃ - смърчови гори

2.1. Историята на ДГС Родопи, отразена във фондовете на държавните архиви.

Източник: [Архив: ДА – Пазарджик - 25](#)

[Фонд № 1129 // Държавно ловно стопанство \(ДЛС\) „Родопи“ – Батак \(1976- \)](#)

История на фондообразувателя/ биографични данни:

Държавно ловно стопанство (ДЛС) „Родопи“ – Батак
(08.09.1976–30.06.1991)

Държавна дивечовъдна база (ДДБ) „Родопи“ – Батак
(01.07.1991–30.09.1994)

Горско стопанство (ГС) „Родопи“ – Батак
(01.10.1994–31.12.1998)

Държавно лесничейство (ДЛ) "Родопи" – мест. "Снежана", общ. Батак (01.01.1999–01.05.2002)

Държавна дивечовъдна станция (ДДС) "Родопи" – мест. "Снежана", общ. Батак
(02.05.2002–10.07.2008)

Държавно ловно стопанство (ДЛС) "Родопи" – мест. "Снежана", общ. Батак
(11.07.2008–23.03.2011)

Държавно горско стопанство (ДГС) "Родопи" – мест. "Снежана", общ. Батак
(24.03.2011–28.06.2011)

ЮЦДП – Смолян, Териториално поделение "Държавно горско стопанство "Родопи"
(ТП ДГС "Родопи") – мест. "Снежана", общ. Батак
(29.06.2011–)

С разпореждане №162 от 08.09.1976 г. на Бюрото на Министерския съвет (МС) е обособено Държавно ловно стопанство (ДЛС) "Родопи" - Батак с цел създаване на благоприятни условия за организирането му като високо продуктивно ловно и риболовно стопанство, богато на дивеч, с капитални трофеи и създаване възможност за ловен и риболовен спорт. Основна му дейност е: горскостопанска, природозащитна, ловно стопанска и рибностопанска, дърводобивна и странични дейности.

През 1988 г. в ловно-техническите участъци "Широко поляна" и "Беглика" са пуснати в експлоатация хотел и хижа. Страничната дейност се изразява в международен туризъм и добив на диво месо, а от 1989 г. - обществено хранене. Площта му се разпростира върху осем горски стопанства: "Чехльово", "Васил Коларов", "Ракитово", "Батак", "Пещера", "Антон Иванов", "Широка поляна" и "Селище". Административно стопанството е разделено на пет ловно-технически участъка: "Чехльово", "Беглика", "Нова махала", "Снежана", "Широка поляна". Работата в участъка се извършва от началник-участък и трима отговорници по лова.

Основната дейност за периода 1985-1992 г. е: развъждане на полезен дивеч и риба, ловностопански и рибностопански мероприятия, международен ловен туризъм и странична дейност - отглеждане на култивирани печурки, събиране на сено, изкупуване на диво растящи плодове и билки, зареждане на дивечово месо в ресторантите в местността "Снежана" и "Васил Коларов", дърводелски цех за производство на палети. Материалната база се състои от ловни домове, хижи, огради, хранилки и други.

Със заповед №137/14.06.1991 г. на МС, Комитет по горите - София, от 01.07.1991 г., се образуват Държавни дивечовъдни бази (ДДБ). ДДБ "Родопи" - Батак приема безвъзмездно основните средства и фондове на бившето ДЛС "Родопи".

Със заповед №313 /21.10.1994 г. на Комитета по горите - София ДДБ "Родопи" - Батак се преобразува в горско стопанство от 01.10.1999 г. и с предмет на дейност: горскостопанска, природозащитна, ловно и рибностопанска, дърводобивна и странични дейности, търговия, туризъм, услуги, внос и износ. Подчинено е на Районна дирекция по горите - Пазарджик. През 1997 г. седалището на Горско стопанство (ГС) "Родопи" се премества от Батак в местността "Снежанка", (отразено в решение на Пазарджишкия окръжен съд от 17.04.1997 г.). Общата площ на стопанството е 7 723 хектара. От нея горите със специално предназначение заемат 37,5%, а със стопанско - 62,47%. За

природо защитени обекти са определени местността "Тошков чарк" и резерватът "Дупката" - 153 хектара площ.

През 1999 г. се извършва реорганизация в горските стопанства. Със заповед № РД-41-164/16.03.1999 г. на Министерството на земеделието, горите и аграрната реформа - София, стопанската дейност е отделена в акционерни дружества. С разделителни протоколи към 01.04.1999 г. ГС "Родопи" прехвърля дейността в "Баташки Снежник" ЕАД - Батак, а стопанисването на горите се осъществява от действащата през 1999 г. Държавно лесничейство (ДЛ) "Родопи" - местността "Снежана". ГС "Родопи", впоследствие ДЛ, се ръководи от директор.

Със заповед № 49 - 466/31.10.2012год. на МЗХ считано от 01.01.2013 год. се закрива ТП ДГС „Беглика“ и площта му се добавя към района на дейност на ТП ДГС „Родопи“.

2.2. Историята на ДГС Родопи, отразена във фондовете на държавните архиви.

Източник: [Архив: ДА – Пазарджик - 25](#)

[Фонд № 454К // Ревирно лесничейство – м. Беглика, Пазарджишко](#)

История на фондообразувателя/ биографични данни:

Ревирно лесничейство – м. Беглика (дн. Баташка община) (1932–1944)

Ревирно лесничейство – м. Беглика е образувано през 1932 г. и е с това наименование до 31.12.1944 г. То е получило името си от местността „Беглика“, където се намира. Разположено е в землището на гр. Батак, община Батак.

Предметът му на дейност е: стопанисване на горите, дърводобив, транспорт и продажба на дървен материал.

Източник: [Архив: ДА – Пазарджик - 25](#)

[Фонд № 589 // ГОРСКО СТОПАНСТВО \(ГС\) "ВАСИЛ КОЛАРОВ" - м. БЕГЛИКА, ПАЗАРДЖИШКО \(1945 - 2012 \)](#)

История на фондообразувателя/ биографични данни:

ДЪРЖАВНО ГОРСКО СТОПАНСТВО (ДГС) "БЕГЛИКА" - м. БЕГЛИКА,
ПАЗАРДЖИШКО

(1945 - 1951)

ГОРСКО СТОПАНСТВО (ГС) "ВАСИЛ КОЛАРОВ" - м. БЕГЛИКА, ПАЗАРДЖИШКО

(1952 - 09.04.1991)

ДЪРЖАВНО ЛЕСНИЧЕЙСТВО (ДЛ) "БЕГЛИКА" - м. БЕГЛИКА, ПАЗАРДЖИШКО

(10.04.1991 - 30.09.1994)

ГОРСКО СТОПАНСТВО (ГС) "БЕГЛИКА" - м. БЕГЛИКА, ПАЗАРДЖИШКО

(01.10.1994 - 31.12.1998)

ДЪРЖАВНО ЛЕСНИЧЕЙСТВО (ДЛ) "БЕГЛИКА" - м. БЕГЛИКА, ПАЗАРДЖИШКО
(01.01.1999 - 01.01.2001 Г.)

ДЪРЖАВНА ДИВЕЧОВЪДНА СТАНЦИЯ (ДДС) "БЕГЛИКА" - м. БЕГЛИКА,
ПАЗАРДЖИШКО

(02.01.2001 - 06.07. 2008)

ДЪРЖАВНО ЛОВНО СТОПАНСТВО (ДЛС) „БЕГЛИКА” ДП - м. БЕГЛИКА,
ПАЗАРДЖИШКО

(07.07. 2008 - 07.03.2011) ДЪРЖАВНО ГОРСКО СТОПАНСТВО (ДГС) „БЕГЛИКА” -
м. БЕГЛИКА, ПАЗАРДЖИШКО

(08.03. 2011 - 28.06.2011)

ЮЦДП – СМОЛЯН, ТЕРИТОРИАЛНО ПОДЕЛЕНИЕ “ДЪРЖАВНО ГОРСКО
СТОПАНСТВО „БЕГЛИКА” (ТП “ДГС БЕГЛИКА”) – м. БЕГЛИКА, ПАЗАРДЖИШКО

(29.06.2011 – 31.12.2012)

Беглишко държавно горско стопанство (ДГС) е образувано през 1932 г. като Баташко ревирно лесничейство - м. Беглика, Пещерска околия и просъществува до 31.12.1944 г. От 01.01.1945 г. е преименувано в Беглишко държавно горско стопанство (ДГС) с три технически участъка: Беглика, Сютка и Черна. В този си вид стопанството работи до 31.12.1951 г.

От 01.01.1952 г. стопанството се разделя на две: Горско стопанство "Васил Коларов" и Горско промишлено стопанство "Васил Коларов". Първото е подчинено на Управление на горите при Министерския съвет (МС), а второто е като цех на Горско промишлено предприятие - гр. Пещера, което е към Министерството на тежката промишленост. Като такива двете стопанства са просъществували до 28 февр. 1960 г. От 01.03.1960 г. с Министерско постановление за обединяване работата в дърводобива и стопанисването се образува едно стопанство под наименованието Горско стопанство "Васил Коларов" - м. Беглика.

Разделянето на стопанството през 1952 г. е било продиктувано от това, че се слага начало на по-интензивен дърводобив с цел по-голям контрол при изпълнението на плана по дърводобива. През 1960 г. става обединение на стопанствата за по-правилното съчетаване дърводобива със стопанисването на горите.

Основната дейност на стопанството е дърводобив, лесокултурна и странична дейност: дърводобив - производство на иглолистни дървени строителни материали - трупи, пилоти, тунелни и минни подпори, стълбове, ритловици, дърва за огрев и смола; лесокултурна дейност - отглеждане на млади насаждения, подпомагане на естественото възобновяване на горите, тяхното опазване и създаване на културни пасища; странична дейност - производство на култивирана печурка, събиране на диворастващи билки и гъби, добив на сено и ломен камък, новогодишни елхи, нестандартни дърва и добив на дървени въглища.

Стопанството е разделено на три Горско-технически участъка (ГТУ): "Беглика", "Сютка" и "Черна" с началник-участък и помощник-лесничей.

За охраната и стопанството отговарят зам. директор, двама лесничейи и за горско-стопанските обекти - 10 бригадни ръководители.

За дърводобива - зам. директор и 7 технически ръководители, за страничната дейност - един отговорник. Средносписъчния състав на работниците и служителите е около 300 човека.

През 1990 г. е пуснат в експлоатация дърводелски цех.

Към стопанството има добре оборудвана ремонтна работилница за обслужване на транспорта, здравен пункт и столова.

За периода 1985 - 1988 г. е закупена следната техника: 58 моторни триони, 5 трактора "Универсал", трактори-багери.

През 1987 г. ГС "В. Коларов" е добило 9880 куб. м. строителна и 1330 куб. м. дърва за огрев.

С цел увеличаване производителността през 1988 г. е закупен автокран "Волво", с което възможностите за товаро-разтоварна дейност на стопанството се увеличават тройно. Закупени са още: 5 трактора-багери и 6 товарни автомобили "Камаз".

Работниците ползват следните придобивки: режимни за храна в служебния стол, безплатна закуска, служебен превоз до местоработата, почивна база на море в гр. Китен и фураж с намалена цена.

Със Заповед №82/10.04.1991 г. на Комитета на горите - София, ГС "В. Коларов" - м. Беглика се преименува в Държавно лесничество (ДЛ) "Беглика". То запазва структурата си и предмета на дейност. Настъпват и някои промени: лесничейството предава на бившето Ловно стопанство "Родопи" - Батак около 730 хектара горски площи, а от него приема две жилищни сгради, рибарник в м. Беглика" и ловен дом "Синия залив", които преди това са били негова собственост.

ДЛ "Беглика" е подчинено на Комитета по горите - София, респективно на Районна дирекция по горите (РДГ) - Пазарджик. То се ръководи от директор, който назначава работниците и сключва договори. Ръководните кадри са: зам. директор, началник-отдели - планов, ТРЗ и енергомеханичен, двама помощник-лесничейи и 7 технически ръководители. Горско-техническите участъци се запазват, като за тях отговарят трима началник-участъци.

За дърводобива лесничейството, освен собствените средства, започва да използва и нает превоз.

През 1992 г. лесничейството има две нови дейности: ловен туризъм и рибовъдство.

Страничната дейност остава: добив на сено и бичене на дървен материал в цеха към лесничейството.

През 1993 г. са закупени компютри за водене на счетоводната отчетност на ДЛ "Беглика".

На основание Заповед №313/21.10.1994 г. на Комитета по горите - София, ДЛ "Беглика" се преименува в Горско стопанство (ГС) "Беглика" - м. Беглика, считано от 01.10.1994 г., като запазва предмета си на дейност и структурата.

На територията на ДЛ "Беглика" са обявени с различни заповеди следните защитени природни територии:

1. Резерват "Беглика" - първоначално обявен под името "Васил Коларов", а през 1992 г. е разширен и с наименованието "Беглика", има площ 1031,1 ха.

Общата площ е 1463,9 ха, от която залесена - 1397, 5 ха. В резервата има предимно смърч със средна възраст на гората 112 г. В района се срещат 8 растителни вида, включени в Червената книга на България - родопско омайниче, хростовиден очиболец, мочурно прозорче, родопска теменуга и др. От фауната се срещат благороден елен, сърна, мечка, глухар и дива свиня. От птиците в Червената книга са записани малък креслив орел, скален орел, черен лешояд (картал), лещарка и глухар.

2. Защитени местности:

а) "Чатъма" - залесена площ от 17,8 ха с бялоборови насаждения с възраст от 80 до 130 г. и смърчова гора от 10 до 25 години;

б) "Батлъбоаз" - смърчови насаждения от 40 до 100 години и бялоборови от 60 до 100 години;

в) "Самодивска поляна" - зелена площ, включва смърчови насаждения от 80 до 130 години и бялоборови - от 70 до 110 години.

Защитените местности са разположени около яз. Голям Беглик (ст. "В. Коларов") и в тях се срещат следните видове, включени в Червената книга на България - борисов мразовец и стрибърничево подрумиче.

3. Исторически места:

а) "Кремените" - праисторическо находище на юмручени брадви, ножове и други оръдия от старокаменната епоха. В това находище се намира и 120-годишно смърчово насаждение - с площ 4 ха.

б) "Манастира" - средновековна българска крепост с обща площ 1,5 ха, в т. ч. смърчови насаждения на възраст 140-150 години.

в) "Партизанска землянка" - близо до връх Суха Сютка. Било е партизански лагер и има 120-годишно смърчово насаждение с площ 0,7 ха.

Общата площ на ДЛ "Беглика", установена при теренни проучвания, е 13547,8 ха. Цялата територия е държавен ловностопански район, с изключение на резерват "Беглика". Разделен е на три ловища: "Беглика", "Сютка" и "Черна".

За периода 01.07.1989 - 09.04.1991 г. ДЛ "Беглика" не е самостоятелно юридическо лице, а е поделение на Държавна фирма (ДФ) "Белмекен" - Пазарджик.

Със Заповед №82/10.04.1991 г. Комитетът по горите (КГ) към Министерския съвет (МС) - София реорганизира фирмите към него, в т. ч. и "Белмекен" и преобразува поделенията в държавни лесничейства - самостоятелни юридически лице. Те

упражняват държавни функции по горите на територията на горски фонд и са с предмет на дейност: горскостопанска, ловно и рибностопанска, странична и селскостопанска дейност, лесоползване, проектиране, строителство, търговия, внос, износ, туризъм и услуги. ДЛ са пряко ръководени от Регионалните дирекции по горите (РДГ), в случая от РДГ - Пазарджик. Органи на управление са общото събрание, стопанския съвет и неговия ръководител. За решаване на проблемите е сформирана комисия от ръководството и синдикатите. За решенията си комисията е необходимо са съставя протоколи, задължителни за изпълнение.

От 01.10.1994 г. ДЛ са преобразувани в Горски стопанства (ГС) със Заповед №313/27.10.1994 г. на КГ - София. ГС е юридическо лице, което организира възпроизводството, стопанисването, ползването, опазването и охраната на земите от горския фонд.

През 1999 г. Министерството на земеделието, горите и аграрната реформа (МЗГАР) - София извършва нова реорганизация. Със заповед №РД-41-164/16.03.1999 г. стопанската дейност е отделена в акционерни дружества с цел приватизацията им. За ГС "Беглика" това е "Баташки снежник" ЕАД - гр. Батак. Стопанисването остава задача на новосформираното ДЛ "Беглика".

Със своя Заповед № 29/18.01.2001 г. Националното управление на горите (НУГ) преобразува ДЛ „Беглика в Държавна дивечовъдна станция (ДДС) „Беглика”, считано от 02.01.2001 г. с управител Георги Николов Серафимов. Предметът на дейност е разширен и включва повече дейности, свързани с възпроизводството, разселването, опазването и охраната на дивеча, както и провеждане на организиран ловен туризъм. Капиталът на ДДС „Беглика” е в размер на 432 000 лв.

През 2008 г. отново се извършва промяна в структурата и наименованието на стопанството и от ДДС „Беглика” се преименува в Държавно ловно стопанство (ДЛС) „Беглика” ДП (Държавно предприятие), а Държавната агенция по горите (ДАГ) го регистрира в публичния регистър на търговци, участващи в процедури за предоставяне на ползвания от горския фонд (ГФ) и в дейности по възпроизводството на горите.

Три години по-късно, през 2011 г. ДЛС „Беглика” се преобразува в „Държавно горско стопанство Беглика” - ДП, като предметът на дейност и капиталът на дружеството не се променя. Управител продължава да бъде Георги Николов Серафимов. (Удостоверение на Агенцията по вписванията № 20110324092125/ 24.03.2011 г.) Усилията да се оптимизира структурата на горските стопанства с цел ефективно управление и стопанисване на националния горски фонд, водят до нови решения на Министерството на земеделието и храните. Министърът Мирослав Найденов със своя заповед № РД-49-112 / 13. 04. 2011 г. и заповед № РД- 49 229 /10 .06. 2011 г. нарежда създаване на „Южноцентрално държавно предприятие” (ЮЦДП) с централно управление в гр. Смолян и с териториални поделения (ТП) - държавните горски стопанства и държавните ловни стопанства. ДГС „Беглика – ДП е териториално поделение на ЮЦДП – Смолян и осъществява функциите на държавното предприятие в определения му район. Администрира приходи самостоятелно, които превежда в Централното управление на предприятието за осъществяване на финансовия му план. Реализираните приходи се разходват за дейности и мероприятия, предвидени в утвърдения финансов план на териториалното поделение. От удостоверенията за

актуално състояние е видно, че до този момент ДГС „Беглика” не е изпадало в несъстоятелност и не е обявявано в ликвидация. Въпреки това тенденциите за оптимизиране на дейностите в ЮЦДП продължават и се предприемат действия по закриване на част от горските стопанства.

Съгласно заповед на Министъра на земеделието и храните д-р Мирослав Найденов № РД 49 - 466 /31.10.2012 г. се закрива ТП ДГС „Беглика”, считано от 01.01.2013 г., като дейността, заедно с активите преминават в ТП ДГС „Родопи” с директор инж. Паун Власев, което към настоящия момент използва административните сгради на ТП ДГС „Беглика”.

Източник: [Архив: ДА – Пазарджик - 25](#)

[Фонд № 590 // Държавно горско промишлено стопанство \(ДГПС\) „Васил Коларов“ – местност "Беглика..."](#)

История на фондообразувателя/ биографични данни:

Държавно горско промишлено стопанство (ДГПС) „Васил Коларов“ – местност "Беглика", Пазарджишко (1952–1960)

Горско стопанство "Васил Коларов" се образува през 1932 г. като бивше Беглишко реверно лесничейство, местността (м.) "Беглика". Като такава просъществува до 31 дек. 1944 г. От 01 ян. 1945 г. е преименувано в Беглишко държавно горско стопанство с три технически участъци: Беглика, Сютка и Черна. В този си вид стопанството работи до 31 дек. 1951 г.

От 01 ян. 1952 г. стопанството се разделя на две: Горско стопанство "Васил Коларов" и Горско промишлено стопанство "Васил Коларов". Първото е подчинено на Управление на горите към Министерския съвет (МС), а второто е като цех на Горско промишлено предприятие - Пещера, което е към Министерството на тежката промишленост. Като такива двете стопанства съществуват до 28 февр. 1960 г.

От 01 март 1960 г. с цел обединяване работата в дърводобива и стопанисването се образува едно стопанство под наименованието Горско стопанство "Васил Коларов", м. "Беглика". Предмет на дейността на стопанството е: стопанисване на горите, дърводобив, транспорт и продажба на дървен материал. Разделянето на стопанството през 1952 г. е продиктувано от това, че се слага начало на по-интензивен дърводобив и с цел по-голям контрол при изпълнението на плана по дърводобива. През 1960 г. става отново обединяване на стопанствата за по-правилното съчетаване на дърводобива със стопанисване на горите.

ДЪРЖАВНО ГОРСКО СТОПАНСТВО СЕЛИЩЕ

1.1.История на горскостопанското устройство на ДГС Селище.

Източник: ЛУП/ГСП 2006г. на ДГС Селище

За пръв път горите в района на държавно лесничейство “Селище” са били устроени през 1927 година в границите на един ревер под название “Кара тепе”. Основната карта е била изработена на базата на теодолитни и бусолни измервания. Площта на ревера е била установена координатно.

По-късно, през 1940 година реверът е разделен на две части, като северната част е обособена като “Селищенско” горско стопанство и същата година е ревизирана, а южната част е ревизирана през 1942 година и обособена като “Сърненско” горско стопанство. Това разделение на гората е съществувало до 1950 година, когато е извършена нова лесоустройствена ревизия. В резултат на нея отново се обединяват двете бивши горскостопански единици в едно горско стопанство “Селище”, с два горскостопански участъка - “Селищенски” и “Сърненски”. При тези ревизии ново картиране не е извършено, а само са допълнени съответно измерените нови площи и отразени на новите карти. Младите и дозряващите насаждения са били таксирани окомерно, а сечнозрелите-чрез пълно клупиране. Всички гори при ревизията са обединени в един стопански клас високостъблен с един турнус на сечта - 100 години. Възобновителните сечи, предвидени при това устройство са били постепенната и групово-изборната. Общият размер на ползването за ревизионния период е бил определен на 55500 куб.метра стояща маса.

Следващата ревизия е извършена през 1960 година, като по характер се явява сложно устройство. При изработване на основната карта са били използвани фотопланшети в М1:10000. Частично са били използвани и теренно-ситуационни карти в М 1:5000, които са допълнени с бусолни измервания.

Лесоустройственият проект от 1960 година е претърпял две корекции, а именно:

1. В резултат на преминалия смерч на 29.05.1961 година са били унищожени насаждения на площ от 1534.4 хектара с повалена маса 342105 куб.метра. Това е наложило същата година да бъдат нанесени границите на пострадалите площи и да се коригира ползването за сметка на ветровалната маса, чието усвояване е било първостепенна задача. Освободените площи след ветровала е трябвало с предимство да бъдат залесени, за да се предпазят горските площи от ерозия. За чест на тогавашните лесовъди тази задача е изпълнена в най-кратки срокове и с високо качество.

След завършване на работите по усвояване на ветровалната маса и залесяване на освободените площи се е наложило изработване на временна програма (през 1967 година), която да даде насоките за стопанисване през следващите 5 години (1967-1971).

При устройството през 1960 година територията на горското стопанство е била разделена на четири технически участъка: “Медени поляни”, “Селище”, “Сърница” и “Орлино”. Това разделение се е оказало неудобно за стопанисващите органи и стопанството е извършило преразпределение на територията, като са обособили три технически участъка - “Медени поляни”, “Селище” и “Сърница”.

При устройството през 1960 година за първи път е направен опит за класифициране на насажденията на типологична основа – по типове гора. Тази класификация е позволила да се обособят три нови стопански класа:

Бялборов – с турнус 100 години;

Смесен – с турнус 100 години;

Защитен – без определен турнус, в който са включени всички насаждения на урвести и скални терени.

Следващото лесоустройство е през 1972 година. Възобновителните сечи предвидени по лесоустройствен проект са били групово-изборна, постепенна и гола сеч.

Следващото устройство на стопанството е през 1983 година. При него за картна основа са използвани топографски карти в М 1:10000 и аерофотоснимки за цялата територия. През ревизионният период е било предвидено да се провеждат следните възобновителни сечи: постепенна, групово-изборна, гола и гола на малки площи.

През това устройство за първи път насажденията и дървопроизводителните площи са класифицирани на нова типологична основа, като за всяко е определен тип месторастене, съгласно “Инструкция за установяване и картиране на горските типове месторастения и определяне на бъдещия състав на насажденията” – 1979 година.

Поредното лесоустройство на стопанството е през 1995 година. При него за картна основа са използвани топографски карти в М 1:10000, получени по фотопът от карти в М1:5000. Запасът на зрелите насаждения, в зависимост от площта и състоянието им, е определен чрез пълно клупиране и по метода на Битерлихт. Използвани са следните обемни таблици: бял бор, смърч, ела, бук – Недялков, Кръстанов, Духовников, Матеев. Запасът на младите, средновъзрастни и дозряващи насаждения е изчислен по опитни таблици, както следва: за бялборовите култури – Кръстанов, Беляков, Шиков; за смърч и бял бор – Тюрин; ела – Герхард; бяла мура – Недялков, Кръстанов; трепетлика – Тюрин. По поредния действащ проект горите в стопанството са категоризирани според своята функция, като: гори с основно дървопроизводителни и средообразуващи функции, защитни и рекреационни гори и защитени територии.

2.1. Историята на ДГС Селище, отразена във фондовете на държавните архиви.

Източник: [Архив: ДА – Пазарджик - 25](#)

[Фонд № 698 // ДЪРЖАВНО ГОРСКО СТОПАНСТВО - местност СЕЛИЩЕ, ПАЗАРДЖИШКО \(1944- \)](#)

История на фондообразувателя/ биографични данни:

ДЪРЖАВНО ГОРСКО СТОПАНСТВО (ДГС) - местност СЕЛИЩЕ, ПАЗАРДЖИШКО (1944-14.04.1991)

ДЪРЖАВНО ЛЕСНИЧЕЙСТВО (ДЛ) "СЕЛИЩЕ" - местност СЕЛИЩЕ, ПАЗАРДЖИШКО (15.04.1991-30.09.1994)

ГОРСКО СТОПАНСТВО (ГС) "СЕЛИЩЕ" - местност СЕЛИЩЕ, ПАЗАРДЖИШКО (01.10.1994-31.03.1999)

ДЪРЖАВНО ЛЕСНИЧЕЙСТВО (ДЛ) "СЕЛИЩЕ" - местност СЕЛИЩЕ, ПАЗАРДЖИШКО (01.04.1999-....)

Държавно горско стопанство - Селище (2008-2011)

Териториално поделение "Държавно горско стопанство" - Селище към
"Южноцентрално държавно предприятие" - Смолян (2011 -) –

Държавно горско стопанство (ДГС) - м. Селище, Пазарджишки окръг е създадено на 01.01.1942 г. и е функционирало като самостоятелно до 31.12.1951 г. От 01.01.1952 г. то продължава дейността си, но заедно с него започва да функционира и новосъздаденото Горско промишлено стопанство (ГПС) в м. Селище. ГПС преустановява дейността си от 01.03.1960 г. След тази дата функционира само ДГС - м. Селище.

Горско стопанство (ГС) - м. Селище носи името си от местността (м.) Селище, където е седалището му. Площта на стопанството е 16315 хектара, от която площ 15374 хектара е залесена - 95 процента лесистос, незалесени са 4,8 процента или 783 хектара. Същото се намира в най-югозападната част на Пазарджишки окръг, в централния дял на Родопите. Има продълговата форма - дължина 36 километра и широчина 10 километра от двете страни на река Доспатска - от изворите ѝ до вливането в яз. Доспат. Релефът е типичен планински. Най-високият връх е Беслет, с надморска височина 1938 м., най-ниската точка е 1200 м. н. в., която е и най-благоприятна за развитие на горската растителност. Площта е разделена на 324 отдела и 3 технически участъка. ГС - м. Селище е чисто иглолистно - състава на дървесните видове е бял бор - 78, 6 процента, смърч - 18,6 процента, ела 1,7 процента, бяла мура - 0,1 процента и други - 1 процент. Климатът попада в планинския климатичен район и е влажен, умерено студен, много благоприятен за иглолистни дървесни видове, зимата - снежна и продължителна.

Дейността на ГС - м. Селище се изразява в: стопанисване и охрана на горите - залесяване, подготовка на почвата, отглеждане на млади насаждения и култури, ловно-стопански мероприятия и др.; дърводобив - сеч, извоз и транспорт на дървени строителни материали, дърва за огрев, смола, борина и смърчови кори; странична дейност - добив на сено за собствени нужди, борова вършина и др.

Сливването на двете стопанства в едно е с цел стопанисването на горите и дърводобива да са под ръководството на един стопанин и специалисти - лесовъдни кадри.

ГС е на подчинение на Министерството на горите и горската промишленост (МГГП) - Дирекция на горите и Окръжно управление на горите - гр. Пазарджик.

С Постановление №27 от 20.11.1970 г. на Министерския съвет (МС) е създадено Държавно стопанско обединение (ДСО) "Стара планина" към МГГП със седалище в София и предмет на дейност: местен и задграничен дърводобив, производство и пласмент на дървени материали и дървени плоскости.

За периода 1974 - 1978 г. в ГС - м. Селище не е имало никакви промени.

Съгласно Заповед №81/09.04.1991 г. на Комитета на горите - София се образува Районна дирекция по горите (РДГ) - Пазарджик, а със Заповед №82/10.04.1991 г. стопанството се преобразува в Държавно лесничейство (ДЛ) "Селище" - м. Селище,

което запазва предмета на дейност и структурата и е на подчинение на РДГ - Пазарджик. Горско-стопанската дейност се финансира от фонд "Лесокултурни мероприятия и пътища", останалите дейности са на самоиздръжка и се прилагат нормативните актове на действащия икономически механизъм и специфични правила.

Съгласно Заповед №313/21.10.1994 г. на Комитета по горите - София, ДЛ - м. Селище се преименува в Горско стопанство (ГС) "Селище", считано от 01.10.1994 г., което запазва структурата и предмета си на дейност, като дървения материал се предлага на търг в борсата - Велинград.

Работниците към стопанството през 1962 г. са били 2400, а през 1994 г. - 230.

през 1989 г. е пуснат в действие цех за разфасовка на дървения материал на територията на стопанството.

От 1995 г. в счетоводството са въведени компютри за обработка на първичната информация.

Дейността за периода 1992 - 1996 г. е следната: горскостопанска, дърводобивна и странична дейност; ловно и рибностопанска, лесокултурна, транспортна, търговска дейност и проектиране. Развива се международен ловен туризъм.

Към стопанството е създаден дървообработващ цех за преработка на иглолистни трупи и добив на дървен материал.

През 1999 г. Министерството на земеделието, горите и аграрната реформа (МЗГАР) извършва нова реорганизация. Със Заповед №РД-41-164 от 16.03.1999 г. стопанската дейност е отделена в акционерни дружества с цел приватизация. За ДЛ "Селище" това е Еднолично акционерно дружество (ЕАД) "Сютка" - м. Чехльово.

Източник: [Архив: ДА – Пазарджик - 25](#)

[Фонд № 481К // Държавно горско стопанство \(ДГС\) – местност „Селище“, Пазарджишко](#)

История на фондообразувателя/ биографични данни:

Държавно горско стопанство – местност „Селище“ (дн. Пещерска община)

(1942–1944)

Държавно горско стопанство (ДГС) - м. Селище, Пазарджишки окръг е създадено на 01.01.1942 г. Като самостоятелно функционира до 31.12.1951 г., а от 01.01.1952 г. същото продължава дейността си към новосъздаденото Горско промишлено стопанство (01.01.1952 - 28.02.1960 г.). От 01.03.1960 г., във връзка с реформа в горското стопанство, същото преустановява дейността си и продължава да функционира само Горско стопанство - м. Селище.

Горското стопанство в м. Селище извършва дейностите: стопанисване на горския фонд; залесяване на голи площи; създаване на двуетажни насаждения; охрана на

дивечовия запас; дърводобивна дейност, включваща усвояване на сухата и паднала маса.

Дейността на Горското промишлено стопанство е: дърводобивна дейност от насажденията на горското стопанство, предадени по лесосечния фонд на базата по спуснатите планови задания.

Горското стопанство е на подчинение на Министерството на земеделието и горите, Дирекция на горите и Окръжното управление на горите, първоначално в Пловдив, понастоящем в Пазарджик. Горското промишлено стопанство е на подчинение освен на Министерството на земеделието и горите, Дирекция на горите, Окръжно управление на горите и на Горски район - гр. Велинград.

Ликвидирането на Горското промишлено стопанство е станало във връзка с ПМС №28/29.01.1960 г. Сливането на двете стопанства в едно - на стопанисването с дърводобива, е с цел гората да има едистопанин и двете дейности да се извършват под ръководството на специалисти - лесовъдни кадри.

Източник: [Архив: ДА – Пазарджик - 25](#)
[Фонд № 699 // ДЪРЖАВНО ГОРСКО ПРОМИШЛЕНО СТОПАНСТВО - местност СЕЛИЩЕ, ПАЗАРДЖИШКО \(1952-1960\)](#)

История на фондообразувателя/ биографични данни:

Държавно горско промишлено стопанство (ДГПС) – местност Селище, Пазарджишко (1952–1960)

Държавно горско промишлено стопанство (ДГПС) - м. Селище е създадено на 01.01.1952 г. и е продължило дейността си до 28.02.1960 г.

Дейността на ДГПС се изразява в дърводобивна дейност от насажденията на горското стопанство, предадени по лесосечния фонд на базата на спуснатите планови задания. Същото е на подчинение на Министерството на земеделието и горите (МЗГ), Дирекция на горите, Окръжно управление на горите и горския фонд - гр. Велинград.

Ликвидирането на горското промишлено стопанство е станала на основание 28-мо Постановление на Министерския съвет от 29.01.1960 г.

Сливането на двете стопанства горско и промишлено - на стопанисването с дърводобива - е с цел в гората на има един стопанин, под ръководството на специалисти - лесовъдни кадри.

ДЪРЖАВНО ЛОВНО СТОПАНСТВО ЧЕПИНО

1.1.История на горскостопанското устройство на ДЛС Чепино.

Източник: ЛУП/ГСП 2013г. на ДЛС Чепино

Устройството на горите в района на стопанството има богата история. Без да се брой устройството на част от площите към ДДБ “Чепино” през 1992-1993 година, до настоящото устройство, териториите на днешното ТП “ДЛС Чепино” принадлежали на

ДГС "Чехльово", са устройвани общо десет пъти, а тези принадлежали на ДГС „Алабак“ (до 2002 г. ДЛ "Велинград") - девет пъти.

През 1991 година, със заповед № 137 от 14.06.1991 година на бившия Комитет по горите е създадена Държавна дивечовъдна база "Чепино". Тя включва отдели 82-85 и 89- 109 от ГС "Велинград" и отдели 161-184 и 187-192 от тогавашното ГС "Чехльово". Тези територии са инвентаризирани през 1992 година, а лесоустройственият проект на ДДБ „Чепино“ е в сила от началото на 1993 година.

Със заповед № 78 от 02.03.1994 година към ДДБ "Чепино" са предадени отдели 185, 186 и 193-212 на бившето ГС "Чехльово". Същите отдели са инвентаризирани в рамките на извършените следващата година теренно - проучвателни работи във връзка с

главната лесоустройствена ревизия на стопанството.

Със заповед № 146 от 20.07.1996 година на КГ се закрива ДДБ "Чепино" и съответните територии - отдели 82-85 и 89-109 се връщат за охрана и стопанисване към ГС "Велинград", а отдели 161-212 - към ГС "Чехльово". Така във влезлия в сила през същата година лесоустройствен проект на ГС "Чехльово", отдели 161-184 и 187-192 са включени без извършване в тях на теренно - проучвателни работи и с проектираните мероприятия от проекта на дивечовъдната база влязал в сила през 1993 година.

През 1997-1998 година е изработен следващият лесоустройствен проект на ДЛ „Велинград“, при който са извършени теренно - проучвателни работи и са проектирани съответните мероприятия и за всички отдели от бившата дивечовъдна база "Чепино" принадлежащи на това лесничество.

Със заповед № 30 от 18.01.2005 година на НУГ към МЗГ, изменена със заповед № 587 от 21.04.2005 година части от ДГС "Чехльово" (отдели 28-52) с обща площ 1313.8 ха преминават към ДЛС "Чепино", като база за интензивно стопанисване на дивеча "Търли" гр. Велинград.

Със заповед № 75 от 20.02.2001 година е създадено ТП "Държавно ловно стопанство Чепино". Районът на дейност на стопанството обхваща отдели 28-52 от ТП "ДГС Чехльово" и отделите от ДДС "Чепино" - 72-123, 161-240, 253-256, 263-266, 272-321. Съгласно ТИЗ, извършваната главна лесоустройствена ревизия и разработваният комплексен горскостопански план обхващат точно тези територии.

По този начин, за последните 21 години (от 1992 година включително насам) отдели 82-85 и 89-109 на ДЛ "Велинград" се устройват за четвърти път (теренно - проучвателни работи през 1992, 1997 и 2002 години), отдели 72-81, 86-88 и 110-123 на същото лесничество - за трети път (теренно - проучвателни работи през 1997 и 2002 години), отдели 161-184 и 187-192 на ДЛ "Чехльово" за трети път (теренно-проучвателни работи през 1992 и 2002 години) и отдели 185, 186 и 193-240, 253-256 и 263-266, 272-321 за трети път (теренно - проучвателни работи през 1995 и 2002 години).

За отдели 28-52 от ловното стопанство ревизионният период е с продължителност 7 години (2006-2012 година). За останалите отдели той е с продължителност 10 години (2003-2012 година).

Наличието на тези разлики в продължителността на ревизионния период действащите до тази ревизия два лесоустройствени проекта и непрекъснатите промени на горскостопанската администрация управлявала тези територии, затруднява сериозно обективният анализ на стопанисването на горите през посочените периоди.

Съгласно заповед № РД 49-511 от 20.11.2012 година на Министъра на земеделието и храните, територията и дейността на ТП "ДГС Чехльово" преминава към ТП "ДЛС Чепино, считано от 01.02.2013 година. Също така към номерата на отдели от

72 до 123 се добавя 1000, за да се избегне дублиране, след обединението на двете стопанства.

По последните действащи лесоустройствени проекти за горите на стопанствата, същите са категоризирани според своята функция в категориите: гори основно дървопроизводителни и средообразуващи функции и защитни и рекреационни гори.

1.2.История на горскостопанското устройство на ДЛС Чепино.

Източник: ЛУП/ГСП 2006г. на ДЛ Чехльово

Чехльовската гора до 1901 година е била стопанисвана съвместно с околните гори на Пазарджишка околия. Охраната е била поверена на двама горски стражари, които са квартирували в горския кантон в местността "Чехльово". През 1901 година започва да се стопанисва и охранява от един помощник-лесничей, който се е числял към новооткритото Чепинско лесничейство. Като самостоятелно техническо лесничейство, с отделен персонал за стопанисване и охрана, Чехльовската гора е била обособена през 1911 година.

Първият лесоустройствен проект (провизорен стопански план) е бил съставен през 1902 година. До настоящата ревизия са съставени още осем лесоустройствени проекта: 1912 година, 1929 година, 1939 година, 1949 година, 1960 година, 1973 година, 1984 година, 1995 година.

До 1939 година лесничейството е представлявало една стопанска единица с един стопански клас. При устройството през същата година, то е разделено на две горско-стопански единици - "Чехльовска" и "Цветинска", обособени като самостоятелни горски стопанства. През 1952 година те са закрити и обединени в един технически участък "Чехльовски" към Велинградското стопанство. През 1958 година са възстановени отново, като едно горско стопанство с два технически участъка "Чехльовски" и "Цветински".

При устройството през 1973 година Чехльовското горско стопанство е разделено на три технически участъка: "Софан", "Сухата лъка" и "Чехльово". Това териториално разпределение на горско-техническите участъци се запазва и през следващото устройство – 1984 година. При това устройство за цялата територия на стопанството се използват топографски карти в мащаб 1:10000, а за по-точно картиране са ползвани и аерофотоснимки, направени през 1979 година.

Определянето на запаса на зрелите насаждения е извършено:

- чрез пълно клупиране - на 162.1 ха
- чрез пробни ленти или по метода на Битерлих - на 1856.2 ха

Останалите млади, средновъзрастни и дозряващи насаждения и култури са били таксирани по средни показатели, а запасът им - определен по опитни таблици съгласно лесоустройствената инструкция, а именно:

- бял бор - Тюрин

- смърч - Тюрин
- ела - Герхард
- високостъблен бук - Герхард
- бреза - Орлов
- трепетлика - Орлов

По предназначение горите са били разделени на:

- група гори със стопанско предназначение – 15092.9 ха – 89.5 %
  - група гори със специално предназначение – 1770.7 ха – 10.5 %
- Общо - 16863.6 ха – 100.0 %

Поредното устройство на горите в държавно лесничейство "Чехльово" е извършено през периода 1995-1996 година под формата на главна лесоустройствена ревизия. Изготвеният проект е обхващал горите на част от територията на община гр.Велинград.

За картна основа са използвани топографски карти от Географския институт, а именно: 4 карти фототрансформирани в мащаб 1:10000 от карти в мащаб 1:5000 и 16 карти - в мащаб 1:10000 от карти в мащаб 1:25000. Използвани са и старите стопански (горски) карти. Устройството е извършено на типологична основа, като е използвана Класификационната схема на типовете горски месторастения от 1980 година.

2.1. Историята на ДЛС Чепино, отразена във фондовете на държавните архиви.

Източник: [Архив: ДА – Пазарджик - 25](#)

[Фонд № 1316 // Горско стопанство \(ГС\) „Чепино“ – Велинград \(1985-1996\)](#)

История на фондообразувателя/ биографични данни:

Държавно ловно стопанство (ДЛС) „Чепино“ –Велинград (1985–1991)

Държавна дивечовъдна база (ДДБ) „Чепино“ – Велинград (1991–1994)

Горско стопанство (ГС) „Чепино“ – Велинград (1994–1996)

Държавно ловно стопанство (ДЛС) “Чепино” – Велинград е образувано на 01 апр. 1985 г. съгласно Заповед №424/02.04.1985 г. на Министерството на горите и горската промишленост – София. То е самостоятелно юридическо лице. Предметът му на дейност е: ловно стопанска, рибостопанска и странична дейност, която развива върху площ от 34 300 хектара, собственост на горските стопанства във Велинград, Ракитово, “Чехльово” и “Селище”.

ДЛС “Чепино” постепенно се развива и разраства. През 1989 г. площта, върху която развива своята дейност, е 70 000 хектара.

Съгласно Заповед №137/14.06.1991 г. на Комитета по горите – София ДЛС “Чепино” се преименува в Държавна дивечовъдна база (ДДБ) “Чепино” – Велинград. Предметът на дейност е: възпроизводство и разселване на дивеча и рибата, горскостопанска и странична дейност, лесоползване, търговия, внос, износ, туризъм и услуги. Статутът на базата се запазва. Новото е, че започва да плаща наем на горските стопанства, на чиято територия развива дейността си за ползуването на горските площи. Базата сключва директни договори за ловуване, без посредници. В ДДС “Чепино” ловуват чужденци от Германия, Франция, Испания, Италия и Австрия.

Дивечовъдната база осигурява най-добри условия за лов и риболов в страната. Наред с основните видове дивеч като благороден елен, сърна, дива свиня, на територията на базата има и редки видове – мечка, дива коза и глухар.

Със Заповед №313/27.10.1994 г. на Комитета по горите – София ДДБ “Чепино” е преобразувано в Горско стопанство “Чепино” – Велинград. То е самостоятелно юридическо лице, което организира и осъществява възпроизводството, опазването и охраната на земите от държавния и горския фонд. ГС “Чепино” развива своята дейност върху площ от 3731,1 хектара собствена земя. Новата дейност, която развива, е дърводобив. На бюджет остава само ловната дейност.

Със Заповед №372/19.08.1996 г. на Комитета по горите – София се прекратява дейността на ГС “Чепино” – Велинград. Горската площ, управлявана от стопанството, се разпределя между ГС - Велинград и ГС “Чехльово”. Цялата ловностопанска дейност преминава към Горско стопанство - Велинград.

2.2. Историята на ДЛС Чепино, отразена във фондовете на държавните архиви.

Източник: [Архив: ДА – Пазарджик - 25](#)

[Фонд № 496К // Държавно горско стопанство – местност „Чехльово“, Пазарджишко](#)

История на фондообразувателя/ биографични данни:

Държавно горско стопанство – местност „Чехльово“ (дн. Пещерска община)

(1939–1944)

До 1900 г. Чехльовската гора е стопанисвана с околните гори от Пазарджишка околия, а от 1901 г. преминава към новооткритото Чепинско (дн. Велинград) лесничейство. (Фонд 784, оп. 6, а.е. 94).

През 1911 г. е обособена в самостоятелно лесничейство с отделен персонал за стопанисване и охрана на гората.

Първият лесоустройствен проект е съставен през 1902 г. (Фонд 770, оп. 1, а.е. 1, 2, 3), а по-късните (до 1944 г.) – през 1912, 1929, 1939 г.

От 1939 г. лесничейството е разделено на Чехльовско и Цветинско горски стопанства. Тяхната задача е да стопанисват, експлоатират и опазват държавните гори. Те са на централно подчинение на Министерство на земеделието и държавните имоти (МЗДИ) - София. Същите отчитат своята дейност пред Областната служба по горите и лова в гр. Пещера и МЗДИ. С този си статут Чехльовското горско стопанство е до 1

януари 1952 г., когато се слива с Цветинското горско стопанство в един технически участък към ГС – Велинград.

Източник: [Архив: ДА – Пазарджик - 25](#)

[Фонд № 770 // ГОРСКО СТОПАНСТВО - местност ЧЕХЛЪОВО, ПАЗАРДЖИШКО \(1960-2012\)](#)

История на фондообразувателя/ биографични данни:

ГОРСКО СТОПАНСТВО - местност ЧЕХЛЪОВО, ПАЗАРДЖИШКО (01.01.1960-14.04.1991)

ДЪРЖАВНО ЛЕСНИЧЕЙСТВО (ДЛ) "ЧЕХЛЪОВО" - местност ЧЕХЛЪОВО, ПАЗАРДЖИШКО (15.04.1991-30.09.1994)

ГОРСКО СТОПАНСТВО (ГС) "ЧЕХЛЪОВО" - местност ЧЕХЛЪОВО, ПАЗАРДЖИШКО (01.10.1994-31.03.1999)

ДЪРЖАВНО ЛЕСНИЧЕЙСТВО (ДЛ) "ЧЕХЛЪОВО" - местност ЧЕХЛЪОВО, ПАЗАРДЖИШКО (01.04.1999-31.05.2008)

ДЪРЖАВНО ГОРСКО СТОПАНСТВО (ДГС) "ЧЕХЛЪОВО" - местност ЧЕХЛЪОВО, ПАЗАРДЖИШКО (01.06.2008-30.06.2011)

ЮЖНОЦЕНТРАЛНО ДЪРЖАВНО ПРЕДПРИЯТИЕ (ЮЦДП) - СМОЛЯН, ТЕРИТОРИАЛНО ПОДЕЛЕНИЕ (ТП) "ДГС - ЧЕХЛЪОВО" - местност ЧЕХЛЪОВО, ПАЗАРДЖИШКО (01.07.2011-31.01.2013)

До 1959 г. горите в района на гр. Велинград са принадлежали на Горпром - гр. Велинград. Основните дейности са били стопанисване и дърводобив.

На основание Заповед №137/09.02.1960 г. на Управление на горите - София и 28-мо Постановление на Министерския съвет (МС) от 29.01.1960 г. се обособява Горско стопанство (ГС) - м. Чехльово, като самостоятелна горско-стопанска единица.

Основните дейности на стопанството са били: дърводобив, стопанисване на горите, залесяване и странична дейност.

През 1986 г. в стопанството започва строителство на ловна база, предназначена за гости чужденци. От 1987 г. стопанството започва да развива успешно ловно-стопанска дейност. През 1987 г. страничната дейност изцяло отпада. Остава само добива на сено. Изцяло е ликвидиран и смолодобива през 1991 г.

На основание Заповед №82/10.04.1991 г. на Комитета по горите - София, стопанството е преименувано в Държавно лесничейство с предмет на дейност: горскостопанска, ловно и рибностопанска, странична и селскостопанска дейност, лесоползване, проектиране, строителство, търговия, внос, износ, туризъм и услуги. Стопанството се състои от два дърводобивни участъка: Чехльово и Софан и три горскостопански: Чехльово, Софан и Суха лъка.

На територията на стопанството са построени овчарници, битови сгради, сеновали и др., които в момента на отпадане на страничната дейност са обявени на

търг. Между двата участъка Софан и Суха лъка се намира резерват за дивеч на площ от 421,7 хектара.

С перспектива е развитието на ловния туризъм.

През 1994 г. на територията на стопанството се строи цех за разбичване на дървения материал на греди и дъски.

С Указ на народното събрание (ДВ, бр. 55 от 08.08.1994 г.) Държавните лесничейства се преименуват в Горски стопанства, които в съответствие с Указ №883 за прилагане на закона за нормативните актове, след регистрация в съда, се обособяват като самостоятелни юридически лица.

За периода 1991 - 1995 г. горското стопанство претърпява няколко административни промени:

- от 15 април 1991 г. (Заповед №82/10.04.1991 г. на КГ) ГС - м. Чехльово се преобразува в ДЛ "Чехльово" - м. Чехльово и става юридическо лице със самостоятелен баланс и банкова сметка, с предмет на дейност: горско, ловно и рибностопанска, странична и селскостопанска дейност, лесоползване, проектиране, търговия, туризъм и услуги.

Органи на управление са общото събрание на пълномощниците, Стопанския съвет и неговия ръководител.

- от 01.10.1994 г. (Заповед №313/21.10.1994 г. на КГ)- лесничейството се преобразува в Горско стопанство (ДА, Ф. 770, оп. 7, а. е. 1), без да променя предмета на дейност. От 01.01.1996 г., (Заповед №К-1566/20.12.1995 г.), към него преминава Районна ремонтна работилница (РРР) - Велинград. Допълва се предмета на дейност: производство на машини и резервни части, ремонт и поддържане на техника и извършване на транспортни услуги.

Нова Заповед №372/19.08.1996 г. на КГ прекратява дейността на ГС "Чепино" - Велинград и разпределя площта му между горските стопанства на Велинград и Чехльово.

Пазарджишкият окръжен съд вписва като юридическо лице в Търговския регистър ГС "Чехльово" от 17.04.1997 г.

Последният лесоустройствен проект на лесничейството е от 1996 г. Той регламентира устройството на горите му. За правилното им управление, стопанисване и охрана лесничейството е разделено на 3 горскостопански участъка (ГСУ) - "Чехльово", "Софан дере" и "Суха река" и на 9 охранителни участъка. Опазването на гората е една от важните задачи. Насочено е срещу болести и вредители на гората и срещу евентуални пожари. Залесяването на нови площи е планирано и се извършва с фиданки собствено производство.

Началото на плановото стопанисване на дивеча в Чехльовската гора е поставено през 1902 г. През 1984 г. за ловния район "Софан" е изготвен Лесоустройствен проект. Извършени са редица ловностопански мероприятия. Изградена е База за интензивно развъждане и ползване на дивеч "Търли" на площ от 1258 ха с основни ловни видове: благороден елен, дива свиня, сърна, вълк, лисица, заек, глухар, пастърва и шаран. В м. "Кара тепе" е изграден Ловен дом за посрещане на ловни групи по линия на

международен ловен туризъм, състоящ се от 3 модерно обзаведени двуетажни бунгала. През 1996 г. е приет нов Лесоустройствен проект.

През 1999 г. има нова реорганизация на горските стопанства. От 01.04.1999 г. (Заповед №РД-41-164/16.03.1999 г. на Министерството на земеделието, горите и аграрната реформа (МЗГАР) - София) стопанската дейност е отделена в Акционерно дружество "Сютка", а стопанисването се осъществява от ДЛ "Чехльово".

ДЪРЖАВНО ЛОВНО СТОПАНСТВО ШИРОКА ПОЛЯНА

Горско стопанство (ГС) "Снежана" е създадено през 1926 г. с основна дейност стопанисване и експлоатация на горите.

1.1.История на горскостопанското устройство на ДЛС Широка поляна.

Източник: ЛУП/ГСП 2019г. на ДЛС Широка поляна

Ловно стопанство „Широка поляна“ в сегашните си граници е обособено със заповед № 466 на Комитета по горите от 14.XII.1995 год. Същото е образувано от бившите горски стопанства “Снежана” и “Широка поляна” през 1976 год., като до 1985 год. е с името “Широка поляна”. След това е преименувано на ГС “Атанас Кънев”. което име носи до 1990 год. и отново възстановява името си “Широка поляна”. В тези граници стопанството съществува до 1991 год. Тогава от него се отделят площи, които влизат в новообразуваната ДДБ “Родопи”. През 1995 год. допълнително се отделят площи и се причисляват към ГС “Родопи” (бивша ДДБ “Родопи”).

Бившето ГС “Снежанка” е било образувано от бившите горскостопански единици и “Снежана” и “Светлоструй”. Към същото през 1950 год. са били предадени 25 отдела от Орловското, 6 от Боровското и 5 от Беглишкото горски стопанства. Били са обособени 2 технически участъка - “Светлоструй” и “Снежана”. При устройството на ГС “Снежана” през 1961 год. са били прехвърлени отделите 35-77 към ГС “Широка поляна”. Първото лесоустройство на тези територии е било извършено през 1941-42 год. Следващите устройства на горите са били през 1950-51 год., 1961-62 год. и 1972-73 год.

За първи път в началото в м. "Широка поляна" е било организирано самостоятелно ревизорно стопанство за стопанисване на държавната гора “Турна чаир” (Широка поляна). Преди това тази гора е била управлявана и стопанисвана от доспатски лесничей със седалище до 1931 год. в м. "Кара тепе", а след това в град Доспат.

През 1941 год. бившата държавна гора “Турна чаир” се разделя на две горскостопански единици, обособени в две отделни горски стопанства - “Широка поляна” и “Омана”. През 1950 год. двете горски стопанства са били обединени в едно - ГС “Широка поляна”, разделено на два технически участъка - “Широка поляна” и “Омана”. През 1960 год. технически участък “Омана” преминава към ГС “Доспат”. През 1961 год. към “Широка поляна” се прехвърля част от територията (отдели 35-77) на ГС “Снежана”, устроена и обособена в отделен технически участък “Дженевра”.

Първото лесоустройство на горите в района на ГС “Широка поляна” е било извършено през 1927-30 год., като е бил съставен стопански план на държавна гора “Турна чаир”. През 1941 година е била извършена лесоустройствена ревизия на този

лесоустройствен проект. През 1950 година е извършена втора ревизия, а през 1957 год. се извършва ново устройство на типологична основа и таксиране на дървостойките по поколения. През 1966 год. се извършва просто повторно устройство. Следващите устройства са извършени през 1966 год. и 1974 година.

След обединяването на бившите горски стопанства "Снежана" и "Широка поляна" през 1976 год. в ГС "Широка поляна" е извършено лесоустройство през 1985-86 год.

Директори на горско стопанство "Широка поляна" след 1981 год. са били:

- инж.Илия Петров Баташки - от 1981 до 1991 год.;
- инж.Тодор Иванов Климентов - от 1991 до 1995 год.;
- инж. Георги Стоев Пашев - от 1995 до 1999год.
- инж. Тоско Димитров Георгиев - от 1999 год.;
- инж. Паун Ангелов Власев - 2019 год. - в годината на настоящето устройство.

За картен материал при устройството от (1998 година) са послужили топографски карти в М 1:10000, получени чрез фототрансформация на такива в М 1:5000

2.1. Историята на ДЛС Широка поляна, отразена във фондовете на държавните архиви.

Източник: [Архив: ДА – Пазарджик - 25](#)

[Фонд № 482 // ДЪРЖАВНО ГОРСКО СТОПАНСТВО - местност ШИРОКА ПОЛЯНА, ПАЗАРДЖИШКО \(1945- \)](#)

История на фондообработвателя/ биографични данни:

ДЪРЖАВНО ГОРСКО СТОПАНСТВО (ДГС) - м. ШИРОКА ПОЛЯНА,
ПАЗАРДЖИШКО

(1945-30.04.1985)

ГОРСКО СТОПАНСТВО (ГС) "АТАНАС КЪНЕВ" - м. ШИРОКА ПОЛЯНА,
ПАЗАРДЖИШКО

(01.05.1985 - 14.04.1991)

ДЪРЖАВНО ЛЕСНИЧЕЙСТВО (ДЛ) "ШИРОКА ПОЛЯНА" - м. ШИРОКА ПОЛЯНА,
ПАЗАРДЖИШКО

(15.04.1991 - 30.09.1994)

ГОРСКО СТОПАНСТВО (ГС) "ШИРОКА ПОЛЯНА", ПАЗАРДЖИШКО

(01.10.1994 - 31.03.1999)

ДЪРЖАВНО ЛЕСНИЧЕЙСТВО (ДЛ) "ШИРОКА ПОЛЯНА" - м. ШИРОКА ПОЛЯНА,
ПАЗАРДЖИШКО (01.04.1999 - 01.05.2002)

ДЪРЖАВНА ДИВЕЧОВЪДНА СТАНЦИЯ (ДДС) "ШИРОКА ПОЛЯНА" - м.
ШИРОКА ПОЛЯНА, ПАЗАРДЖИШКО (02.05.2002 - 06.07. 2008)

ДЪРЖАВНО ЛОВНО СТОПАНСТВО (ДЛС) "ШИРОКА ПОЛЯНА" - м. ШИРОКА ПОЛЯНА, ПАЗАРДЖИШКО (07.07. 2008 - 28.06.2011)

ЮЦДП – СМОЛЯН, ТЕРИТОРИАЛНО ПОДЕЛЕНИЕ “ДЪРЖАВНО ЛОВНО СТОПАНСТВО „ШИРОКА ПОЛЯНА” (ТП “ДЛС ШИРОКА ПОЛЯНА”) – м. ШИРОКА ПОЛЯНА, ПАЗАРДЖИШКО (29.06.2011 –)

Горско стопанство (ГС) "Широка поляна", Пазарджишки окръг съществува от 1937 г. Горите, които притежава и стопанисва, преди това са били към Държавно горско стопанство (ДГС) - м. Дженевра, което е просъществувало до 1952 г. През 1942 г. Омански технически участък, дотогава към ДГС - м. Дженевра, се обособява като самостоятелно стопанство и съществува до 1952 г.

През 1952 г. ДГС "Широка поляна" поема горите от Оманското стопанство, което спира да функционира. Вече като обединено ГС - м. Широка поляна се разделя на Държавно горско стопанство "Широка поляна", което поема дейността на стопанисване на горите, и Държавно горско промишлено стопанство (ДГПС), което поема експлоатацията на горите. Двете стопанства съществуват до края на 1959 г. и през 1960 г. се обединяват в едно по силата на 28-мо Постановление на Министерския съвет, от 29.01.1961 г.

ГС "Широка поляна" граничи с ГС "Васил Коларов", ГС "Антон Иванов" и ГС - Доспат. Теренът на стопанството е планински и високопланински, разнообразен по наклон и изложение. Преобладава терен с надморска височина от 1600 до 2000 м., който заема 75 процента от територията на стопанството. Общата площ на ГС - м. Широка поляна е 9663 хектара. Годишно се залесяват по 1600 декара с фиданки.

От м. май 1985 г. стопанството се преименува в Горско стопанство (ГС) "Атанас Кънев" - м. Широка поляна.

Предмет на дейност на лесничеството е упражняване на държавни функции по горите на територията му, горскостопанска, ловна и рибностопанска дейност, лесоползване, странична дейност: билкосъбиране, гъбарство, търговия, внос и износ, туризъм и услуги.

Горското стопанство е разположено на площ от 18386 хектара. Горите са иглолистни, високостеблени. Годишно от лесосечния фонд (ЛФ) се усвояват 42000 куб. м. дървесина и възобновяват 1500 декара гори.

За първи път в смолодобива е приложено добиване на смола от смърчови дървета през вегетационния период, с което е избегната трудоемката операция - ръконосване (нарези по стеблото).

През 1985 г. е произведена надпланова продукция за 192000 лева. Административните сгради на стопанството са стари и амортизирани.

През 1986 г. е построена нова ремонтна работилница и склад за гориво-смазочни материали. Закупена е нова транспортна техника и моторни триони "Хусварна", които са леки и удобни за работа.

За периода 1982 - 1984 г. ГС е излъчвано 8 пъти за първенец в системата на Горско-стопански комбинат (ГСК) - Пазарджик.

През 1986 г. е награден с орден "Червено знаме на труда" за постигнати високи резултати през 8-та петилетка.

През 1975 г. към стопанството се приобщава и бившето ГС "Снежана", а от 1985 г. то нови името ГС "Атанас Кънев" - м. Широка поляна с обща площ 18389 хектара. Към стопанството са 3 горско-технически участъка - "Снежана", "Дженевра" и "Широка поляна".

Стопанството е подразделение на Районна дирекция по горите (РДГ) - Пазарджик, към Комитета по горите - София.

Съгласно Заповед №82/10.04.1991 г. на Комитета по горите - София, ГС "Атанас Кънев" - м. Широка поляна се преименува в Държавно лесничейство (ДЛ) "Широка поляна", считано от 15.04.1991 г. с предмет на дейност: стопанисване и охрана на горите, залесяване, подготовка на почвата, отглеждане на млади насаждения, ловно стопански мероприятия, дърводобив, сеч, извоз и транспорт на дървен материал и дърва за огрев.

Страничната дейност на стопанството е събиране на диворастващи гъби и продажба на новогодишни елхи.

Със Заповед №313/21.10.1994 г. на Комитета по горите - София, ДЛ "Широка поляна" се преименува в ГС "Широка поляна", считано от 01.10.1994 г. със същата дейност.

В административно отношение ДЛ "Широка поляна" е подчинено на Регионална дирекция на горите (РДГ) - Пазарджик до 1998 г., респективно Регионално управление на горите (РУГ) след тази дата.

Релефът на заеманата площ е типично планински. Най-високата точка в района е вр. Саблен - 1957 м. надморска височина, а най-ниска - мястото на сливане на реките Девинска и Катранджи дере - 1000 м. н. в. Преобладават наклонените и стръмни терени.

За рационалното управление, стопанисване и охрана, територията на лесничейството е разделена на три горско-стопански участъка (ГТУ). За периода 1991 - 1996 г. площта е намалявана два пъти - през 1991 г. и 1995 г., когато със заповеди на Комитета по горите - София са предавани площи на новообразуваната Държавна дивечовъдна база (ДДБ) "Родопи", по-късно Горско стопанство (ГС) "Родопи" - гр. Батак. След промените площта на горския фонд е 11444,2 хектара, обособена в два Горско-технически участъка (ГТУ) - "Дженевра" и "Широка поляна". Лесоустройственият проект от 1986 г. е предвиждал общо ползване от всички видове сечи, но поради намаляването на площта лесоползването е променяно от РДГ - Пазарджик, като периодично са утвърждавани нови планове.

Страничните ползвания в ДЛ "Широка поляна", след прекратяване на смолодобива през 1988 г., са пашата и изкупуване на диворастващи гъби. Ежегодно се

утвърждават планове за страничните ползвания. На територията на ДЛ "Широка поляна" има защитени територии, които обхващат 852,8 хектара:

1. Биосферен резерват "Дупката", който е на територията на три лесничейства "Широка поляна", "Родопи" и "Борово". Обявен е за резерват с Постановление №14827/29.06.1951 г. на МС, разширяван е през 1956 г., 1961 г. и окончателно установен през 1975 г. През 1971 г. резерватът е включен в международната програма на ЮНЕСКО "Човек и биосфера" и е предназначен за дългогодишни екологически изследвания.

2. Защитени местности:

а) "Кемера" (буферна зона на резерват "Дупката");

б) "Широка поляна";

в) "Кавал тепе";

г) "Студената чучурка" и

д) "Слънчева поляна".

3. Историческо място "Лангурлий" - свързано с партизанското движение.

За осъществяване на по-добра охрана лесничейството е разделено на 8 охранителни участъка. Горите в района са предимно иглолистни (98,7 процента от залесената площ) и това определя I-ви клас на пожарна опасност. Всеки участък има стопанска карта, с мащаб 1: 25000, на която са нанесени всички съществуващи и предвидени противопожарни мероприятия - бариерни прегради, защитни минерализовани ивици и пунктове за складиране на противопожарен инвентар.

Цялата територия на ДЛ "Широка поляна" е държавен ловно-стопански район, с изключение на резерват "Дупката". Първото ловоустройство е извършено през 1978 г. под наименование Ловностопански технически участък към Държавно ловнорибарско стопанство "Родопи". След отделянето на площите към ДДБ "Родопи" за района на ДЛ "Широка поляна" се разработва самостоятелен Ловоустройствен проект за разработване и провеждане на ловностопанските мероприятия. Рибностопанската дейност е главно за спортен риболов. Като зони за тази цел са определени 5 км. от р. Лонгурлийска, 10 км. от р. Караджа дере, 7 км. от Голямата река и 5 км. от р. Чукурска. Язовир "Широка поляна" се зарибява от Ловнорибарското дружество "Пещера".

За периода 01.07.1989 г. - 14.04.1991 г. ДЛ "Широка поляна" не е самостоятелно юридическо лице, а е поделение на Държавна фирма (ДФ) "Белмекен" - Пазарджик.

Със Заповед №82/10.04.1991 г. Комитет по горите (КГ) към Министерския съвет (МС) реорганизира фирмите към комитета, в това число и "Белмекен" и преобразува поделенията ѝ в ДЛ - самостоятелни юридически лица. Те упражняват държавни функции по горите на територията на горския фонд и с предмет на дейност: горскостопанска, ловно и рибностопанска, странична и селскостопанска дейност, лесоползване, проектиране, строителство, търговия, внос, износ, туризъм и услуги. ДЛ са пряко ръководени и контролирани от РДГ, в случая РДГ - Пазарджик. Органи на управление са общото събрание, стопанския съвет и неговия ръководител. За решаване

на проблемите е сформирана комисия от ръководството и синдикатите. За решенията комисията е необходимо да съставя протоколи, задължителни за изпълнение.

От 01.10.1994 г. ДЛ отново е преобразувано в ГС със Заповед №313/27.10.1994 г. на КГ към МС - София. ГС е юридическо лице, което организира възпроизводството, стопанисването, ползването, опазването и охраната на земите от горския фонд.

През 1999 г. Министерството на земеделието, горите и аграрната реформа (МЗГАР) - София извършва нова реорганизация. Със Заповед РД-41-164/16.03.1999 г. стопанската дейност е отделена в отделни дружества с цел приватизацията им. За ГС "Широка поляна" това "Баташки снежник" ЕАД - гр. Батак. Стопанисването става задача на новосформираното ДЛ "Широка поляна".

Със Заповед №277/19.04.2002 г. Националното управление по горите (НУГ) преобразува ДЛ "Широка поляна" в Държавна дивечовъдна станция (ДДС) "Широка поляна", считано от 02.05.2002 г.

Източник: [Архив: ДА – Пазарджик - 25](#)

[Фонд № 427К // Държавно горско стопанство \(ДГС\) – м. Широка поляна, Пазарджишко](#)

История на фондообразователя/ биографични данни:

Държавно горско стопанство – м. Широка поляна
(дн. Пещерска община), Пазарджишко (1937–1944)

Държавно горско стопанство (ДГС) - м. Широка поляна е възникнало в началото на 1937 г., като преди това е било към ДГС - м. Джаневра, което е просъществувало е като самостоятелно до 1952 г. През 1942 г. Оманския технически участък се обособява в самостоятелно ДГС под названието "Омана" и е действало до 1952 г.

От 1952 г. до 1959 г. ДГС - м. Широка поляна функционира като самостоятелно. През 1952 г. ДГС - м. Широка поляна се разделя на: ДГС и Държавно горско промишлено стопанство (ДГПС). Двете функционират като отделни самостоятелни единици до 1959 г. включително, а от 1960 г. се сливат в едно стопанство - Държавно горско стопанство - м. Широка поляна.

За периода, когато е самостоятелно, ДГС се е занимавало с дърводобив и стопанисване на горите, а от 1952 г. до 1959 г., след като се е разделило и на промишлено стопанство, последното се е занимавало с дърводобив и промишлена дърводобивна дейност. Реорганизацията - разделяне на стопанствата, е станала по нареждане на Министерския съвет.

Източник: [Архив: ДА – Пазарджик - 25](#)

[Фонд № 483 // ДЪРЖАВНО ГОРСКО ПРОМИШЛЕНО СТОПАНСТВО - м. ШИРОКА ПОЛЯНА, ПАЗАРДЖИШКО \(1952-195...](#)

История на фондообразователя/ биографични данни:

Държавно горско промишлено стопанство (ДГПС) – местност Широка поляна, Пазарджишко (1952–1959)

Държавно горско стопанство (ДГС) - м. Широка поляна е възникнало в началото на 1937 г., като преди това е било към ДГС - м. Дженефра, просъществувало е като самостоятелно до 1952 г.

През 1942 г. Оманския технически участък се обособява в самостоятелно ДГС под названието "Омана" и е просъществувало до 1952 г.

От 1952 г. ДГС - м. Широка поляна функционира като самостоятелно до 1959 г.

От 1952 г. ДГС - м. Широка поляна се разделя на: ДГС и Държавно горско промишлено стопанство (ДГПС). Двете функционират като отделни самостоятелни единици до 1959 г. включително, а от 1960 г. се сливат в едно стопанство - Държавно горско стопанство - м. Широка поляна.

За периода когато е самостоятелно ДГС се е занимавало в дърводобив и стопанисване на горите, а от 1952 г. до 1959 г., след като се е разделило и на промишлено стопанство, последното се е занимавало в дърводобив и промишлена дърводобивна дейност.

Реорганизацията - разделяне на стопанствата, е станала по нареждане на Министерския съвет.

2.2. Историята на ДЛС Широка поляна, отразена във фондовете на държавните архиви.

Източник: [Архив: ДА – Пазарджик - 25](#)

[Фонд № 778 // ГОРСКО СТОПАНСТВО "СНЕЖАНА" - местност КРЪСТОПЪТЯ, ПАЗАРДЖИШКО \(1945-1976\)](#)

История на фондообразувателя/ биографични данни:

ГОРСКО СТОПАНСТВО "СНЕЖАНА" - местност КРЪСТОПЪТЯ, ПАЗАРДЖИШКО (1945-1976)

След 1976 г. виж ф. 482: Държавно горско стопанство - местност Широка поляна, Пазарджишко

Горско стопанство (ГС) "Снежана" е създадено през 1926 г. с основна дейност стопанисване и експлоатация на горите. През 1939 г. то се разделя на две стопанства ГС "Снежана" и ГС "Светлоструй". През 1950 г. двете стопанства се сливат и остава да съществува ГС "Снежана". През декември 1950 г. стопанството се разделя на ГС "Снежана", което да стопанисва горите и Горско промишлено стопанство (ГПС) "Снежана", което да експлоатира горите. През 1960 г. двете стопанства се сливат в едно ГС "Снежана".

През 1976 г. ГС "Снежана" се слива с ГС "Широка поляна" и преустановява дейността си.

2.3. Историята на ДЛС Широка поляна, отразена във фондовете на държавните архиви.

Източник: [Архив: ДА – Пазарджик - 25](#)

[Фонд № 428К // Държавно горско стопанство \(ДГС\) – м. Омана, Пазарджишко](#)

История на фондообразувателя/ биографични данни:

Държавно горско стопанство – м. Омана (дн. Пещерска община), Пазарджишко (1942–1944)

През 1942 г. Оманския технически участък, към Държавно горско стопанство - м. Широка поляна, се обособява в самостоятелно ДГС под названието "Омана" и е просъществувало до 1952 г.

След 1952 г. отново е към ДГС - м. Широка поляна, което функционира като самостоятелно до 1959 г.

През 1952 г. ДГС - м. Широка поляна се разделя на: ДГС и Държавно горско промишлено стопанство (ДГПС). Двете функционират като отделни самостоятелни единици до 1959 г. включително, а от 1960 г. се сливат в едно стопанство - Държавно горско стопанство - м. Широка поляна.

За периода, когато е самостоятелно, ДГС се е занимавало с дърводобив и стопанисване на горите. Реорганизацията - разделяне на стопанствата, е станала по нареждане на Министерския съвет.

Източник: [Архив: ДА – Пазарджик - 25](#)

[Фонд № 481 // ДЪРЖАВНО ГОРСКО СТОПАНСТВО - м. ОМАНА, ПАЗАРДЖИШКО \(1945-1952\)](#)

История на фондообразувателя/ биографични данни:

Държавно горско стопанство (ДГС) – местност Омана, Пазарджишко (1945–1952)

През 1942 г. Оманския технически участък, към Държавно горско стопанство - м. Широка поляна, се обособява в самостоятелно ДГС под названието "Омана" и е просъществувало до 1952 г.

След 1952 г. отново е към ДГС - м. Широка поляна, което функционира като самостоятелно до 1959 г.

От 1952 г. ДГС - м. Широка поляна се разделя на: ДГС и Държавно горско промишлено стопанство (ДГПС). Двете функционират като отделни самостоятелни единици до 1959 г. включително, а от 1960 г. се сливат в едно стопанство - Държавно горско стопанство - м. Широка поляна.

За периода когато е самостоятелно ДГС се е занимавало в дърводобив и стопанисване на горите.

Реорганизацията - разделяне на стопанствата, е станала по нареждане на Министерския съвет.

Историята на ДГС/ДЛС от област Пазарджик, отразена във фондовете на държавните архиви.

Източник: Архив: ДА – Пазарджик - 25

[Фонд № 784 // КОМБИНАТ ЗА ДЪРВОДОБИВ И ДЪРВООБРАБОТВАНЕ - ПАЗАРДЖИК \(1959- \)](#)

История на фондообразувателя/ биографични данни:

Окръжно управление на горското стопанство - Пазарджик (1959-1960)

Окръжно управление на горите - Пазарджик (1960-1965)

Районна дирекция на горите - Пазарджик (1966-1970)

Комбинат за дърводобив и дървообработване - Пазарджик (1971-1972)

Горскопромишлен комбинат - Пазарджик (1972-1975)

Горскостопански комбинат - Пазарджик (01.07.1976-21.08.1989)

Държавна фирма "Белмекен" по горско стопанство и дърводобив - Пазарджик (22.08.1989-14.04.1991)

Районна дирекция по горите (РДГ) - Пазарджик (15.04.1991-31.03.1998)

Регионално управление на горите (РУГ) - Пазарджик (01.04.1998-)

С реорганизацията на административното деление и създаването на окръзите през 1959 г., от 01.01.1959 в Пазарджишки окръг се създава Окръжно управление на горското стопанство, което от 01.03.1960 г. се преименува в Окръжно управление на горите (ОУГ) - Пазарджик. Същото просъществува до 30.09.1966 г., а от 01.10.1966 г. става Районна дирекция на горите (РДГ) - просъществувала до 31.12.1970 г. От 01.01.1971 г. РДГ се преобразува в Комбинат за дърводобив и дървопреработване.

Дейността на стопанството за периода от 01.06.1959 г. до 31.12.1965 г. се изразява в: залесяване, стопанисване и охрана на горите и ловностопански мероприятия; дърводобив, дървообработване, странични горски ползвания; строеж на горски пътища, транспорт и пласмент на дървени материали и др.

За периода от 01.06.1959 г. до 31.12.1965 г. на територията а Пазарджишки окръг се намират подведомствени на ОУГ - Пазарджик тринадесет горски стопанства, а от 1962 г. до 1965 г., са предадени и седем дървообработващи предприятия и две търговско-пласментни организации за дървопласмент.

След преименуването на РДГ - Пазарджик на Комбинат за дърводобив и дървообработване, от 01.01.1971 г. в състава на същия комбинат се намират 9 горски стопанства, една ремонтна работилница в гр. Пещера и три дървообработващи завода: "Чавдар" - гара Белово, "Орфей" - гр. Батак и "Антон Иванов" - гр. Пещера.

От 01.01.1972 г. Комбинатът за дърводобив и дървообработване се преименува в Горскопромишлен комбинат, като дървообработващите заводи излизат от подчинение на комбината и преминават на централно подчинение към Държавно стопанско обединение (ДСО) "Стара планина" - София.

Съгласно Разпореждане на МС №134/26.06.1976 г. Горскопромишлен комбинат - Пазарджик се преименува в Горскостопански комбинат, считано от 01.07.1976 г., като към същия преминават и четирите горски стопанства - Велинград, Ракитово, Селище и Чехльово от закрития със същото разпореждане Горскопромишлен комбинат - Велинград.

Със същото РМС се закрива и Горско стопанство (ГС) "Снежана", което преминава към ГС "Широка поляна".

След извършените с горното разпореждане на МС структурни промени в системата на Горскостопански комбинат влизат 12 горски стопанства: "Антон Иванов" - м. Вълча поляна, Батак, Белово, "В. Коларов", Велинград, Пазарджик, Панагюрище, Пещера, Ракитово, м. Селище, м. Широка поляна, м. Чехльово; две ремонтни работилници - Велинград и Пещера и една база "Дървопласмент" - Пещера.

За постигнати високи успехи във всенародното социалистическо съревнование за изпълнение на плана за социално-икономическото развитие през VII-ма петилетка Горскостопанския комбинат - Пазарджик е награден с орден "Червено знаме на труда" с Указ №542/27.03.1981 г. на Държавния съвет.

С Решение №98/16.06.1989 г. на Министерския съвет (МС) Горскостопански комбинат - Пазарджик прекратява своята дейност като юридическа единица и се образува фирма с държавно имущество и наименование "Белмекен". Тя запазва предмета на дейност на Горскостопански комбинат. Регистрирана е в Окръжен съд - Пазарджик с Решение №234 (ДВ, бр. 65 от 22.08.1989 г.).

Съгласно Заповед №82 от 10.04.1991 г. на новосъздадения Комитет по горите при МС - София, Държавна фирма (ДФ) "Белмекен" е реорганизирана. Променя се предмета на дейността ѝ: търговия, снабдяване, услуги, внос, износ и туризъм. Тя работи по договор с държавните лесничейства (ДЛ). Регистрирана е в Окръжен съд - Пазарджик с Решение №2151/20.04.1991 г. (ДВ, бр. 54/1991 г.).

Създава се и Районна дирекция на горите (РДГ). Учредяването на Районна дирекция на горите (РДГ) - Пазарджик като юридическо лице е извършено със Заповед №81/09.04.1991 г. на Председателя на Комитета по горите (КГ), а с №82/10.04.1991 г. са преобразувани горските стопанства (ГС) в държавни лесничейства (ДЛ) - юридически лица със самостоятелен баланс и банкова сметка.

Основни функции и задачи на РДГ са:

- координира, регулира и контролира дейността на ДЛ по залесяването, стопанисването, опазването и охраната на горите, горските генетични ресурси, защитените природни територии, дивеча, рибата в непромишлени води, усвояване на лесосечния фонд и страничните горски продукти;

- контролира стопанисването и ползването на горите, предоставени на други ведомства (виж Ф. №784, оп. №9, а. е. 2).

Стопанисването и ползването на горите е регламентирано със Закона за горите; Правилника за приложението му и редица други правилници и инструкции за отделните процеси, които в разглеждания в настоящата историческа справка период 1991 - 1996 г. имат изменения, наложени от КГ - София, поради променящите се условия на ползване.

Специалистите от РДГ - Пазарджик участват в лесоустройствените съвещания и в заседанията на експертните технико-икономически съвети, които одобряват Лесоустройствените проекти (ЛП) на ДЛ. Основните задачи, свързани с ползването, стопанисването и възобновяването на горите в отделните участъци на горския фонд са заложи в тези проекти. Планирането се извършва с цел след извеждането на сечите да се подобри състоянието на насажденията, а при главните сечи да се осигури и възобновяването им с подходящи дървесни видове. Ежегодно се провеждат съвещания по извършване маркирането на сечите за следващата година. Извършват се проверки на маркираните насаждения за съответствието им с ЛП и одобрените планове за главно ползване.

Регулярно се организират лесопатологични обследвания за нападения и повреди от болести и вредители. При необходимост за третиране се използват моторни пръскачки, авиобиологична борба и механично почистване. От 1996 г. към РДГ, на основание Решение на Националната комисия по лесозащита от 29.10.1996 г. се създава Консултативен съвет, имащ за задача да съгласува провеждането на мероприятията с учрежденията, свързани с проблемите - Общински съвети, РИОПСВ и др., дава становища по актуални въпроси, организира семинари и курсове за повишаване на квалификацията на специалистите.

Противопожарната охрана на горите се осъществява в сътрудничество с Регионалната служба по противопожарна охрана. Изготвят се годишни планове за опазване на горите от пожари и съответните отчети.

Незаконната сеч в последните години нарастна и в борбата с нарушителите се включват всички служби на МВР, както и областните и общински служби, защото само с усилията на РДГ и държавните лесничейства е неефективен контрола.

РДГ взема или предлага решения за промени в площта на горския фонд за включване, изключване или за предоставяне земи от него, както и контролира правилното им използване. Изготвят се годишни отчети на горския фонд, които се изпращат в КГ за националния регистър. Със Заповед №988/04.11.1993 г., публикувана в ДВ, бр. 97/1993 г. Министерството на околната среда, на основание Закона за защита на природата определя защитените природни обекти - паркове, резервати, природни забележителности, защитени местности и исторически места. Грижата за опазването им е на РДГ, респ. ДЛ, на чиято територия са. Обекти с международно значение са парк Рила - към Белово, резерватите Купена - Пещера, Мантарица - Ракитово, Дупката и Беглика - Батак, защитена местност - Баташки снежник.

Държавните лесничейства, с помощта на специалистите от РДГ, се грижат за ловното и непромишлено рибно стопанство. Ежегодно се извършва таксация на дивеча, а ловуването е по план, одобрен и изпратен на ловните дружинки по места.

РДГ контролира дърводобива, реализацията на дървесината и дървопреработката в областта. Събирането на страничните горски продукти - билки, гъби, плодове, сено и др. също се извършва с одобрени планове с оглед запазване на биологичното равновесие и възпроизводството на видовете.

Със Заповед №313/21.10.1994 г. Комитетът по горите преобразува ДЛ в ГС - местни органи за управление на държавния горски фонд (ДГФ). Държавните дивечовъдни бази "Родопи" и "Чепино" - също в горски стопанства. При изпълнението на дейността си те са ръководени и контролирани от РДГ.

Приоритетна задача на РДГ е организирането на лесокултурната дейност - подготовка на почвата, събиране на семена и получаване на фиданки в расадниците, попълване на култури и отглеждане до 3-годишна възраст, отглеждане на млади насаждения, прочистване на съхнещи такива, поддържане на защитени природни територии и охрана и защита на горите. За Лесокултурните мероприятия (ЛКМ) се правят предварителни разчети и РДГ - Пазарджик отчита от 1995 и 1996 г. нормално усвояване на кредита - близо 100 процента.

Обнародвания в ДВ, бр. 125/29.12.1997 г. Закон за горите определя управлението на държавния горски фонд да се осъществява на Национално управление на горите (НУГ), а чл. 22 регламентира органите на НУГ - регионалните управления на горите и държавните лесничейства, като юридически лица.

В правилника за прилагане на Закона за горите (ДВ, бр. 41/10.04.1998 г.) са регламентирани функциите на Регионалните управления на горите (чл. 29) и на държавните лесничейства (чл. 30) като органи и поделения на НУГ, осъществяващи организацията, контрола и охраната на горите и земите.

Структурата на Регионално управление на горите (РУГ) - Пазарджик е със следните отдели: Стопанисване на горите, финансово-счетоводно обслужване, административно-техническо обслужване, юристконсулт и подвижна горска стража.

С Наредба за управление на защитените територии, ДВ бр.13/06.02.2000 г., заповед №442 от 06.11.2000 г. на Министерството на околната среда и водите (МОСВ) и протоколи на Регионалната инспекция по околната среда и водите - Пазарджик, са заличени исторически местности и забележителности на Пазарджишка област и включени в горския фонд на РУГ - Пазарджик. Със заповед РД-41-164/16.03.1999 г. на Министерството на земеделието, горите и аграрната реформа - София са преструктурирани горските стопанства (ГС) в: Пазарджик, Панагюрище, Белово, Пещера, Батак, м."Борово", "Беглика" "Родопи", "Широка поляна", "Чехльово", "Селище", Велинград, Ракитово в района на РУГ - Пазарджик в Държавни лесничейства (ДЛ). С приетия закон за лова и опазване на дивеча, (ДВ бр.79816.08.1999 г., изменение бр.77/09.08.2002 г.), се създават Държавни дивечови станции: (ДДС) - "Чепино"- Велинград, "Борово" - м. Вълча поляна, община Батак, "Беглика" - м. "Беглика", община Батак, "Родопи" - м. "Снежанка", "Широка поляна" - м. "Широка поляна" - Ракитово, "Алабак" - Велинград.

През периода 1997-2001 г. РУГ - Пазарджик се управлява от Национално управление на горите (НУГ) - София.

С Постановление на Министерския съвет (МС) от 31.07.2007 г. се създава Държавна агенция по горите (ДАГ) към Министерския съвет, като юридическо лице на държавна издръжка - второстепенен разпоредител с бюджета на МС, управляваща Държавния горски фонд и Регионалните управления на горите.

Историята на ДГС/ДЛС от територията на област Пазарджик, отразена в книгата „130 години Горско стопанство Велинград“, с автор Кирил Цанов, Велинград, ЕТ Рони дизайн, 2014.

След Съединението всички горски нормативни документи, издадени в Княжество България, влизат в сила и в Източна Румелия. В най-важния от тях - първият Закон за горите от 1883 г. имал като основна задача да се сложи ред в опазването и стопанисването на горите - и в държавните, и в общинските и частните. Общините и частните лица е трябвало да докажат че горите им принадлежат, в противен случай дадената гора се прехвърля към държавната. /Цанов. 130 години. 2014. с.108/

След Освобождението на страната от Османско иго град Татар Пазарджик се обособява като голям окръжен административен център с четири околии - Пещерска, Панагюрска, Татар Пазарджишка и Ихтиманска. Във всеки административен окръг, чак до 1897 г. за управление и опазване и охрана на горите имало назначен един окръжен горски инспектор с лесовъдско образование. Държавните горски стражари са назначавани от окръжния инспектор, а общинските горски стражари - от кметовете, съгласувано с окръжния инспектор. /Цанов. 130 години. 2014. с.108/

В административно отношение, управлението на горите е било в Министерството на финансите в „Отделение за държавните имоти, горите, земеделието и търговията“. Чепинският горски район в административно и горско отношение е бил подчинен на Пещерска околия и част от персонала му е бил и за Чепинския район. /Цанов. 130 години. 2014. с.108/

По сведения на Спас Поптодоров, през 1888 - 1889 г. за окръжен горски инспектор за Татар Пазарджишка област е бил назначен Тодор Т. Иванов от гр. Враца с помощници Георги Дедев от Панагюрище, завършил във Франция земеделие и винарство и Стоян Г. Благоев от Пещера, със земеделско образование. Двамата са описали границите на общинските гори в Чепинско по чл. 15 и 16 от Закона за горите от 1883 г., съгласно който на всяко семейство в населените места в страната е трябвало да се осигури по 10 ха горска площ. Те са вземали под държавен надзор горски площи, които са били повече от законовата норма, а после пак са връщали тези части на общините или присъединявали площи от държавните гори. Със Закона за горите от 1889 г. и изменението му от 15.XII.1890 г. (чл. 59), се анулират всички протоколи на комисиите. През 1892 г. Спас Поптодоров е намерил в архива на Чепинското административно лесничейство черновата на този протокол. През 1888 г. за пръв път са уточнени границите на общинските гори на селата Каменица, Лъджене, Чепино и Корово и има присъствие на държавна горска власт. /Цанов. 130 години. 2014. с.108-109/

Интересно е да се отбележи, че във втория Закон за горите от 1889 г. в чл. 9 се извършва замяната на наименованието „лесничей" с „инспектор". Това е станало по чисто политически съображения - да се назначават на отговорни горски постове политически верни на правителството хора без лесовъдско образование и породи чисто „руското" звучене на думата на русофобското правителство на Стефан Стамболов. Думата „лесничей" е заличена в държавния бюджет „като излишна и вредна за народа" (Стоянов, В., 1968). /Цанов. 130 години. 2014. с.109/

От началото на 1890 до юли 1892 г. окръжен горски инспектор е бил Тодор Т. Марков от гр. Елена, завършил земеделската академия в гр. Табор - Чехия със същите помощници - Дедев и Благоев. /Цанов. 130 години. 2014. с.109/

Приз 1891 и 1892 г. по разпореждане на главния ревизор на Министерството на финансите Йордан Симеонов и със съгласието на началника на горското ведомство Тодор Марков е трябвало да се отсекаат 60 600 бр. за барон Хиршовата концесия. За целта добивът бил предвиден да стане от опожарената през 1890 г. огромна площ в м. „Баталач" на Чехльовското държавно лесничейство. Пещерският околийски помощник горски инспектор и Чепинския старшият горски стражар Стоян Белков - „Сапъка" разрешили траверсите да се отсекаат от общинските гори на Чепинското корито. Всъщност те били отсечени от цялата гора от зелени дървета, но най-много от горите на Каменица и Корово, като най-близко стоящи до Белово. След протестите на местното население, извършената проверка установила, че Стоян Белков получил устно разпореждане от Йордан Симеонов да разреши тази поголовна сеч. След дълги преписки и бавене, дошло разпореждане за изнесените извън гората траверси да се заплати тарифна такса, намалена от 50 стотинки на 20 стотинки на куб. м, а отсечените в Каменската гора в м. Бела вода 2000 бр. неизвозени траверси К. Байкушев конфискувал и по-късно продал на БДЖ. Това е един от многобройните вандалски актове за разсипване на Чепинските гори. /Цанов. 130 години. 2014. с.109/

През 1893 г. се създава Министерство на търговията и земеделието и в него се обособява „Отделение държавни, общински и частни гори" с един началник на отделението (Стефан Дончов), един главен инспектор и двама подначалници. В окръзите се назначават окръжни горски инспектори. Държавните горски стражари се назначават от окръжния инспектор, а общинските - от общините след одобрение от окръжния инспектор. /Цанов. 130 години. 2014. с.109-110/

През м. юли 1892 за окръжен горски инспектор в Татар Пазарджик е назначен Костадин Байкушев. Той е роден в гр. Трън и е завършил лесовъдство в гр. Писек - Чехия и Тарант - Саксония през 1890 г. Негови помощници са Дедев, Благоев и Ангел Велчев от Пазарджик, завършил земеделското училище в Садово. /Цанов. 130 години. 2014. с.110/

К. Байкушев служи в Пазарджик до края на 1897 г., след което е преместен за Пловдивски районен горски инспектор, а по-късно става директор на Дирекцията на горите, лова и риболова. /Цанов. 130 години. 2014. с.110/

С третия Закон за горите от 1897 г. страната се разделя на 12 горски района с районни горски инспектори (в т. ч. Пловдивски, към който е включено Чепинско]. В

околиците са откриват лесничейства, вкл. и в Пещера, в административно отношение на което е подчинено Чепино до 1931 г. /Цанов. 130 години. 2014. с.110/

До 1898 г. горите в Чепинското корито са били завеждани от един помощник горски инспектор, старши горския стражар Стоян Велков, който, според Спас Поптодоров е бил „пълновластният господар на Чепинските гори" и няколко конни и пеши горски стражари. От 1898 до 1900 г. е имало двама лесничей, от 1901 до 1904 г. е имало 1 лесничей, а от 1905 г., след излизането на четвъртия Закон за горите през 1904 г. е имало един държавен лесничей, един пом. лесничей и по един лесничей на общинските гори. /Цанов. 130 години. 2014. с.110/

От 1 януари 1898 г. до 1899 г. горите в Чепинското корито са завеждани от Пещерския околийски лесничей Л. Писковски. Той открива през 1898 г. Чепинското държавно административно лесничейство със седалище в с. Лъджене (Поптодоров, Сп., 1955). /Цанов. 130 години. 2014. с.110/

Първите държавни лесничей на административното лесничейство са били Яким Тошков от гр. Трън, завършил лесовъдство в гр. Писек - Чехия, и Димитър Киров от гр. Цариброд, завършил лесовъдство в Писек и Тарант - Саксония. /Цанов. 130 години. 2014. с.110/

През 1901 г., като държавен лесничей, Васил Попов завеждал и горите на Лъджене, Каменица, Чепино и Белово и държавната гора „Гешева планина". /Цанов. 130 години. 2014. с.110/

През 1901 г. А. Икономов, като Чепински държавен лесничей, завеждал горите и на Ракитово, Дорково и Костандово. /Цанов. 130 години. 2014. с.110/

Чепински държавни лесничей са били и Иван Карамитов - от 1905 до 1907 г., Спас Поптодоров през 1908 и 1909 г., Георги Петров от 1909 до 1912 г., който същевременно е бил и завеждащ бюро в Лъджене по арондация, ограничаване и измерване на горите. /Цанов. 130 години. 2014. с.110/

През следващите години, списъците на лесовъдите, които са служили в административното, общинските лесничейства и в държавното горско стопанство са поместени в края на книгата. /Цанов. 130 години. 2014. с.110/

През 1904 г. се откриват общинските горски стопанства във всички общини в Чепинското корито вкл. и Белово. Тяхната задача е била стопанисването, ползването и охраната освен на общинските гори, и тези на училищните, църковните и манастирски гори в района. /Цанов. 130 години. 2014. с.110-111/

През 1911 г. преди Балканската война с цел по-правилното стопанисване на горите от огромното държавно административно лесничейство се заделят най-ценните гори и се обособяват в реверни (технически) лесничейства - Чехльово и Гешева планина. /Цанов. 130 години. 2014. с.111/

След Балканската война през 1915 г. за кратко в с. Лъджене се открива горска инспекция. Със започване на войната същата се закрива. На 1 юни 1919 г. след края на войната в Лъджене се открива наново Чепинска районна горска инспекция, като към нея се придават двете държавни административни лесничейства в Пещера и

Чепинското, 5 ревири лесничейства - Чехльово, Гешева планина, Батак, Доспат и Фотинското и общинските лесничейства Чепино, Лъджене, Каменица, Ракитово, Костандово, Дорково и Белово. С бюджета през 1922/1923 г. не е предвидена издръжката на инспекцията и същата се закрива. Със заповед № 2765 от 1925 г. наново се открива, като се прибавят и общински лесничейства от Разложкия край. /Цанов. 130 години. 2014. с.111/

През 1933 г. в Лъджене се открива Секция по укрепяване на пороите и залесяването и първият в района държавен горски разсадник с площ 15 дка, (сега на неговото място са построени църквата на евангелистите, частни домове и блокът на бившия завод „Кристал“). /Цанов. 130 години. 2014. с.111/

С ПМС № 1171 от 30.10.1951 г. се създава Управление на горското стопанство към Министерския съвет, на което са възложени функциите по стопанисване на горите, залесяването, ловното и рибно стопанство и охраната на горите, без дърводобивната дейност. /Цанов. 130 години. 2014. с.111/

При тази реорганизация, секциите по укрепяване на пороищата и залесяването в Лъджене се закриват. Съществено се променя дейността на горското стопанство. В тях се обособяват горско-техническите участъци. Поради преминаване на част от кадрите в дърводобива относителният брой на лесовъдите в горските стопанства намалява чувствително. /Цанов. 130 години. 2014. с.111/

Закрива се районната дирекция в Лъджене и се създава Окръжно управление на горите в Пловдив с направление по стопанисване на горите, залесяване и борба с ерозията, по ловно стопанство, странична дейност и опазване на горите. /Цанов. 130 години. 2014. с.111/

От 1948 до 1955 г. във Велинград съществуват две горски стопанства - Велинградско, създадено на основание на заповед № 797/05.05.1948 г. на МГ, управлението на което се помещава в кооперативната постройка на „Арабчал“ в Каменица и стопанисва горите на Драгиново, Каменица, Лъджене и Света Петка; Чепинско, създадено съгласно заповед № 1320/05.07.1948 г. на МГ, което стопанисва Чепинските, Чехльовските и Цветински гори. /Цанов. 130 години. 2014. с.111/

С 1172 ПМС от 24.09.1951 г. като поделение на Дърводобив и транспорт на Министерство на тежката промишленост се образува Горско-промишлено предприятие (Горпром) в Лъджене с горско-промишлените стопанства Юндолско с дърводобива на Каменската, Лъдженската, Света Петкарската и Коровската гора и Чепинско - с Чепинската, Чехльовската и Цветинска гора (без Колибенска гора). Към Горпрома се създава и Автобаза, която в по-късните години преминава към Министерството на транспорта и става родоначалник на известния Велинградски ДАП. /Цанов. 130 години. 2014. с.111-112/

С ПМС № 28 от 1 март 1960 г. се създава Управление на горите към Министерство на земеделието и горите, към което се възстановява дейностите и на дърводобива, а горско-промишленото предприятие и промишлените горски стопанства се закриват. Образува се обединено горско стопанство Велинград от двете горски и двете промишлени стопанства, а Чехльовското стопанство се обособява като

самостоятелно поделение от Чехлъовската и Цветинска гора (Софан дере). /Цанов. 130 години. 2014. с.112/

От м. март 1971 г. до м. септември 1976 г. във Велинград се създава Комбинат по дърводобив и дървообработване, на който се подчинени горските стопанства от района. Създава се Районната ремонтна работилница в Лъджене. /Цанов. 130 години. 2014. с.112/

Със заповед № 81/1971 г. се образува Районна дирекция по горите в Пазарджик, която поема новоименуваните държавни лесничейства. /Цанов. 130 години. 2014. с.112/

С Решение на МС № 98/26 юни 1989 г. се образува фирма „Белмекен" с цялото имущество на лесничействата и с предмет на дейност стопанисване на горите, дърводобив, ловно и рибно стопанство, селско стопанство, строителство и природозащитна дейност, събиране и преработване на диворастящи продукти и пр. С това решение се прекратява дейността на Горскостопанския комбинат Пазарджик и от 1 юли 1989 г. лесничействата стават поделения на фирмата. /Цанов. 130 години. 2014. с.112/

Със заповед № 313/21.101994 г. на Комитета по горите към МС лесничействата се преименуват в горски стопанства. /Цанов. 130 години. 2014. с.112/

Със заповед № РД 41-204/29.03.1999 г. на МЗГАР се образува еднолично акционерно дружество с държавно имущество „Чепино лес 99" ЕАД със седалище и управление на бул. „Съединение" 125 във Велинград. Дружеството се образува чрез преминаване безвъзмездно на дълготрайните материални активи (ДМА), обслужващи стопанската дейност на ГС Велинград и ГС Ракитово и базата на Дървопласмент. Дружеството е правоприменник на активите и пасивите, обслужващи дейността на същите. Капиталът на дружеството в размер на 50 000 х. лв. е разпределен в 5 000 поименни безлични акции с номинална стойност по 10 000 лв. Дружеството е с едностепенна система на управление. Управлява се от Съвет на директора и трима членове. Заповедта е подписана от министър Венцислав Върбанов. /Цанов. 130 години. 2014. с.112/

С това се направи най-голямата в структурно отношение промяна в управлението на горите с новата политическа философия на държавата да се освободи от стопанската дейност, като се даде простор на частната инициатива. По законодателен път бе предприета, без достатъчно обоснована и гарантираща успех крайна радикална стъпка - стопанисването и опазването на горите и дивеча се обособи като самостоятелна структура (горски стопанства), а цялата стопанска дейност, вкл. и всички лесокултурни мероприятия, бе включена в държавното акционерно горскотърговско дружество – фирма, съгласно Тъговския закон. /Цанов. 130 години. 2014. с.112-113/

Историята на ДГС/ДЛС от територията на област Пазарджик, отразена в книгата „История на държавно лесничейство "Борово" / ДДС "Борово"/ м. Вълча поляна, с. Фотиново (1901-2001 г.) ; 100 год. Фотинска държавна гора (1901-2001 г.)“, с автор Васил Тодоров, Пазарджик, Първа частна печатница, 2001.

След Освобождението, до излизане на третия Закон за гората през 1897 г. за надзора на горите във всеки окръг се грижел по 1 лесничей, наричан „горски инспектор“, а в околията по 1 старши горски стражар, подпомаган от пеши и конни младши горски стражари. /Тодоров. 100 години Борово.2001. с. 18/

Пазарджишки окръг по това време е бил един от окръзите с най-голяма площ и най-богати иглолистни гори – център на иглолистна дървесина и оживена търговия с дървен материал в страната. Персоналът за надзора е бил крайно недостатъчен, за да поддържа някакъв ред в горите на окръга. /Тодоров. 100 години Борово.2001. с. 18/

Със Закона за горите от 1897 г. страната за пръв път се разделя на горски райони, а районите на административни лесничейства. Тогава са образувани и първите административни лесничейства на окръга - в Пещера, Пазарджик и Панагюрище. През 1899 г. става ново административно делене на страната, като се закрива административно Пазарджишки окръг. Трите му големи околии се придават към големия вече Пловдивски окръг. /Тодоров. 100 години Борово.2001. с. 18/

В началото на века, 1901 г., се създават и първите административни лесничейства в с. Лъджане, в Батак за баташката държавна гора и в село Фотен за държавната му гора, с малък служебен персонал. /Тодоров. 100 години Борово.2001. с. 18/

По това време Пещерското административно лесничейство по площ на горите заема първо място в страната, обхващащо горите в землищата на селищата - Фотен, Нова махала, Батак, Ракитово, Чепино-баня, Лъджане и Каменица. Почти всичките държавни гори на територията му са били в тъй наречените „яйлаци“ - летни пасища. /Тодоров. 100 години Борово.2001. с. 18/

През 1910 година площта на горите в трите околии на бившия Пазарджишки окръг е била 253,400 ха, а Пещерска околия е имала, освен най-голяма горска площ, и най-много държавни и общински гори на административно подчинение. /Тодоров. 100 години Борово.2001. с. 18 - 19/

Първият Правилник за устройството на държавните и общински гори е издаден през 1901 г., по силата на който са създадени първите три лесоустройствени секции в страната - Пловдивска, Търновска и Варненска. Тяхната задача е изготвянето на дефинитивните стопански планове в горите. Пловдивската секция устройва дефинитивно Баташката държавна гора, а до 1907 г. са устройени привизорно всичките държавни и общински гори в Пещерска околия и тези на Фотиново. /Тодоров. 100 години Борово.2001. с. 23/

През 1911 г. в страната се създават първите технически реверни лесничейства, четири от които в Пещерско-Чепинския район: в Батак, Фотиново, Чехльово и Юндола /Гешевата планина/. Фотинското реверно лесничейство е поело функциите на Фотинското държавно лесничейство, основано 10 години преди това. /Тодоров. 100 години Борово.2001. с. 23/

След завършване на Балканската война - 1912 година, горските инспекции в страната нарастват от 6 на 9. Тогава за пръв път се открива горска инспекция и в с. Лъджане, Пещерска околия, която след обявяване на Първата световна война е закрыта

и е открита наново след края на войната -1919 г. Към нея се предават двете административни лесничейства - Лъджане и Пещера, и петте технически реверни лесничейства от околията - Фотен, Батак, Юндола, Чехльово и Доспат, а така също и общинските лесничейства от Чепинското корито. През 1922-1923 г. горската инспекция в Лъджане била закрыта. /Тодоров. 100 години Борово.2001. с. 23/

През 1939 година става одържавяване на общинските гори, а на общинските лесничей и служители държавата изплаща заплатите от държавния бюджет, като държавни служители. Създава се единно ръководство на горите със Служба „Общински гори“ към МЗДИ. /Тодоров. 100 години Борово.2001. с. 24/

След войната 1945 г. новото ОУГС - Пловдив е най-голямото в страната с площ от 598,238 ха и 34 горски стопанства в трите му окръга - Пловдивски, Пазарджишки и Смолянски. В бившата Пещерска околия, без Велинградския район, бяха 8 горски стопанства: ГС - Пещера, ГС - Батак, ГС - Беглика, ГС - Снежана, ГС - Широка поляна, ГС „Момино“, ГС „Орлово и ГС „Борово“, които през 1950 г. и след това бяха преименувани с партизански названия, каквото бе новото ДГС „Ант. Иванов“. /Тодоров. 100 години Борово.2001. с. 24/

Тези и други обстоятелства наложили държавните органи на горите да обособят първото Държавно фотинско лесничейство още през 1901 г., по инициатива на Пещерското административно лесничейство и по-будните новодошли българи - братя Цикалови от Пещера, като горски работници и притежатели на чарк - дъскорезница в района на Фотиново при р. Гашна. /Тодоров. 100 години Борово.2001. с. 33/

Най-добро ОПИСАНИЕ на ФОТИНСКАТА ДЪРЖАВНА ГОРА е дадено при изготвяне на държавния план на фотинската държавна гора във фотинското реверно лесничейство за 1933 г., чийто оригинал се намира в Централния държавен технически архив - София, във фонд под N 113, опис N 2, арх. единица N 30. В това описание, т. 2 - „Название, притежание и местонахождение на фотинската държавна гора“, е записано:

„Държавната гора „ФОТЕНСКА“ е получила названието си от с. Фотен, което е разположено в североизточния край на едноименната река Фотинска.“ /Тодоров. 100 години Борово.2001. с. 33/

Като най-важен архивен източник за създаването на фотинското държавно лесничейство е описанието на стр. 69 в споменатия по-горе архивен материал, намиращ се в ДА - Пазарджик във фонд под номер 454, опис N 1, арх. единица N 12, л. 69, в чиято точка 6 - „Управление и охрана на фотинската държавна гора“, пише: „Охраната на фотинската държавна гора до 1901 година е била поверена на твърде малочислена стража. За пръв път през 1901 година е бил назначен КАНДИДАТ-ЛЕСНИЧЕЙ, на когото е поверено стопанисването на гората и съседните такива гори със седалище в с. Фотен. След не много продължително време с управлението на гората е бил натоварен пещерският лесничей, вероятно Пеню Иванов, защото първият кандидат-лесничей е бил сърбин, чието име не е известно. Това положение е продължило до 1911 г., когато се създава новото фотинско реверно лесничейство с обект на стопанисване големият държавен горски участък на Фотинската, Карлъшката, Ясъ-корийската /Равногорската/ и Ново-махленската държавни гори в района. От началото стопанстващият персонал е бил със седалище в с. Фотен. В последствие за седалище е послужила първата

построена административна сграда - Лесничейски дом в м. Куртлуджа. Горските стражари по това време не са живеели в гората, а в близките ѝ селища. Това е причина охраната на гората да е твърде слаба. /Тодоров. 100 години Борово.2001. с. 34/

През 1912 и 1913 г. директор на лесничейството е бил инж. Тако Григоров от гр. Трън, над който, заради борбата му с контрабандата и частните търговци на дървен материал, е извършено въоръжено нападение в жилището му, за да го убият, но по една случайност се е спасил и след войните се преместил в друго лесничейство. /Тодоров. 100 години Борово.2001. с. 34/

С лесоустройствения проект от 1933 г. фотинското ревирно лесничейство е имало следния персонал: 1 ревирен лесничей, 2 пом. -лесничей, 2 стажанти-лесовъди, 8 надзиратели по експлоатацията, 1 старши горски стражар, 6 младши горски стражари и 1 ловен надзирател-пазач. /Тодоров. 100 години Борово.2001. с. 34/

Седалището на фотинското държавно и след това ревирно лесничейство до 1920 г. през време на Балканската, Междусъюзническата и Първата световна войни е било в с. Фотен, първо в горския контролно-пропускателен пункт, в къщата на Г. Цикалов, днешното жилище на Реджеб Еляз Алишев, след това известно време в Общината на Фотиново, до построяване на първата му административна постройка с фурна и сушилни за шишарки в долния край на Куртлуджа, вляво от стария разклон на пътя за Фотиново - Нова махала и Фотиново - Кьошка, под сегашната сграда на авторемонтната работилница, през 1918-1920 г. Още от своето създаване лесничейството е имало два горски контролни пункта, от които единият във Фотиново, а другият в горния край на Куртлуджа, който до 1980 г. с дежурните си горски служители осъществяваше проверката и контрола при извоза на дървесината за Пещера и Равногор - Брацигово. В първата административна постройка на лесничейството се приютявали при снежни бури и студ много пътници и кираджии от Фотиново и другите селища от района. /Тодоров. 100 години Борово.2001. с. 36-37/

Управлението на фотинската държавна гора, която до Балканската война през 1912 г. опирала на юг до границата с Европейска Турция, се осъществявало от най-голямото в страната Държавно административно лесничейство в Пещера, с назначени от него горски служители - няколко пеши и конни стражари. Тази охрана не е била в състояние да брани гората на площ от с. Фотиново до Карлъка – Баташки снежник, и от Санджака до Дамлъдере - Девинска река, и Дженевера от разни злосторници и яйлъкопритежатели - предимно каракачани и куцовласи. /Тодоров. 100 години Борово.2001. с. 64/

По инициатива на Пещерското административно горско ведомство и неговите млади български лесничей е назначен малоброен горски персонал -1 лесничей, 1 писар-отчетник и 3-4 горски стражари, на които е поверено стопанисването и охраната на фотинската държавна гора със седалище с. Фотен. Поради недостатъчни още български лесовъди специалисти, за пръв лесничей на създаденото през 1901 г. Фотинско държавно лесничейство е назначен сърбохърватин, чието име не е известно на това поколение в района, защото същият малко се задържал в селото през краткия му престой. След неговото заминаване на друга горска работа, за известно време е назначен пещерският лесничей Пеню Иванов, който по-късно устройва горската площ на фотинската държавна и общинска гора. /Тодоров. 100 години Борово.2001. с. 64/

През време на Балканската, Междусъюзническата и Първата световна война от 1912 до 1920 г. фотинското вече реверно лесничейство, поради мобилизация на персонала му, слабо осъществявало своята функция като стопанин на гората, такова е било състоянието ѝ в цялата страна през войните. /Тодоров. 100 години Борово.2001. с. 64/

Управлението и охраната на горите в лесничейството се подобрява след войните 1920-1926 година, когато младите български лесовъди поели с любов и желание ръководството на горското дело в района. /Тодоров. 100 години Борово.2001. с. 64/

През своето 100-годишно съществуване бившето ДЛ - Борово е преживяло следните реформи и структурни промени: Фотинско държавно лесничейство - от 1901 до 1911 г.; Фотинско реверно лесничейство - от 1911 до 1940 г.; от 1940 до 1942 г. е разделено на три държавни лесничейства, а от 1942 до 1951 г. - на три горски стопанства: „Момино“ „Орлово“ и „Борово“ в м. Борово - Бараклии, от 1951 до 1952 са обединени в ДГС „Ант. Иванов“, а от 1952 до 1960 г. са разделени на две стопанства - ДГС „Ант. Иванов“ по стопанисването и охраната и ДГС „Ант. Иванов“ по дърводобива; от 1960 до 1992 г. е обединено ГС „Ант. Иванов“, от 1992 до 1999 г. е ГС „Борово“, от 1999 до м. април 2001 г. е ДЛ - Борово и от м. януари 2001 г. е ДДС „Борово“, м. Вълча поляна, с. Фотиново. /Тодоров. 100 години Борово.2001. с. 98/

Горският фонд, който стопанисва ДДС „Борово“, са горите на бившите Фотинско държавно и реверно лесничейства, трите горски стопанства „Момино“, „Орлово“ и „Борово“ и обединеното след това ДГС „Ант. Иванов“ и ГС „Борово“, м. Вълча поляна, намиращи се на територията на Фотинската държавна и общинска гора след одържавяването им. /Тодоров. 100 години Борово.2001. с. 153/

Първото лесоустройство /измерение/ на Фотинската държавна гора е станало през м. юни 1906 г. и след това през 1911 г., при преминаването му във Фотинско реверно лесничейство. Третото лесоустройство на горите в района е извършено през 1933 г. от секцията по измерване на горите. За новите ГС „Момино“, „Орлово“ и „Борово“ през 1943 г. са изготвени нови лесоустройствени проекти. Тяхното обособяване е станало през 1942 г. със Заповед N1691 на министъра на ЗДИ. /Тодоров. 100 години Борово.2001. с. 153-154/

През 1935 г. е изработен лесоустройствен проект на Фотинската и Брациговската общински гори /Санджака/. /Тодоров. 100 години Борово.2001. с. 154/

След национализацията на горите и обособяването на ГС „Антон Иванов" през 1951 г. се извършва ново устройство на обединеното горско стопанство. /Тодоров. 100 години Борово.2001. с. 154/

През 1962 г. е следващото устройство на горите в района, а през 1968 г. е изработена допълнителна лесоустройствена програма, по която се стопанисват горите на ГС „Ант. Иванов", м. Вълча поляна. /Тодоров. 100 години Борово.2001. с. 154/

Следващото лесоустройство на горите в района е извършено през 1973 г. През 1978 г. за част от площта, попадаща в ДЛРС „Извора“, Девинско, е изработен нов лесоустройствен проект. Тази площ е върната на ГС „Борово“ -1991 г. /Тодоров. 100 години Борово.2001. с. 154/

Последната лесоустройствена ревизия и лесопроект на горите от района са извършени през 1996-1997 г., а изготвянето му през 1998 г. от „АГРОЛЕСПРОЕКТ“ ЕАД - София с ръководител на групата инж. П. Петков и утвърдена от зам.-министъра на горите инж. М. Станчев през 1999 г., по който лесоустройствен проект е работило бившето ДЛ - Борово и продължава да работи сегашната ДДС „Борово“ до 2007 година. /Тодоров. 100 години Борово.2001. с. 154/

До 1990 г. горското стопанство се наричаше ГС „Ант. Иванов“, след което бе преименувано в ГС „Борово“ по едноименния му горско-технически участък. /Тодоров. 100 години Борово.2001. с. 154/

Като неразделна част II-ра е и лесоустройственият проект на ДДС „Борово“ за ловностопанското му устройство до 2007 година. /Тодоров. 100 години Борово.2001. с. 154/

За картна основа при лесоустройството са използвани топографските карти в мащаб 1:10 000, репродукция от топографски карти в мащаб 1:5 000 за 80% от площта на бившето лесничество, а за останалата площ - репродукция от топографски карти в мащаб 1:25 000. /Тодоров. 100 години Борово.2001. с. 154/

През изминалия 12-годишен ревизионен период ползването на горите е отразено по видове сечи и години в съответните таблици на лесоустройствения проект от 1998 г. на ДДС Борово“, м. Вълча поляна. /Тодоров. 100 години Борово.2001. с. 154 - 155/

ХРОНИКА НА НАЗВАНИЯТА НА ЦЕНТРАЛНОТО УПРАВЛЕНИЕ НА ГОРИТЕ И ДЛ - БОРОВО

1. Отделение „Надзор на лесовете“ към МФ, създадено през 1879 г.
2. Отделение „Държавните имоти, горите, земеделието и търговията“ - МФ - 1883 г.
3. Отделение „Гори, лов и риболовство“ при МЗДИ е създадено през 1894 г.
4. Отделение „Горите и ловът“ при МЗДИ, пресъздадено през 1912 г.
5. Отделение „Горите, ловът и рибарството“ при МЗТНС - през 1934 г.
6. Отделение „Горите, ловът и рибарството“ при МЗДИ - през 1935 г.
7. Отдел за горите при МЗДИ – през 1940 г.
8. Дирекция на горите и лова при МЗДИ - през 1941 г.
9. Министерство на земеделието и горите - през 1947 г.
10. Министерство на горите - през 1948 г.
11. Управление на горското стопанство към МС - през 1951 г.
12. Министерство на земеделието и горите - през 1957 г.
13. Управление на горите при МЗГ – през 1960 г.

14. Главно управление на горите при МС – през 1960 г.
  15. Комитет по горите и горската промишленост при МС – през 1962 г.
  16. Министерство на горите и горската промишленост - през 1966 г.
  17. Министерство на горите и опазване на околната среда - през 1971 г.
  18. Министерство на горите и горската промишленост - през 1976 г.
  19. Асоциация „Горско стопанство и горска промишленост“ към МЗГ - през 1986 г.
  20. Асоциация „Горско стопанство и горска промишленост“ към ССГС при МС - 1987 г.
  21. Комитет по горите и горската промишленост към МС – през 1990 г.
  22. Комитет по горите към МС – през 1991 г.
  23. НУГ - Национално управление по горите към МЗГАР – през 1997 г.
  24. НУГ - Национално управление по горите към МЗГ – през 1999 г.
- /Тодоров. 100 години Борово.2001. с. 181 - 182/

НАЗВАНИЯ НА ДЪРЖАВНО ЛЕСНИЧЕЙСТВО „БОРОВО“:

1. Фотинско държавно лесничейство - от 1901 до 1911 г.
2. Фотинско реверно /техническо/ лесничейство- от 1911 до 1934 г.
3. Фотинско държавно лесничейство - от 1934 до 1940 г.
4. Горско стопанство „Момино“, м. Вълча поляна - от 1941 до 1950 г.
5. Горско стопанство „Орлово“, м. Кьошка - от 1941 до 1950 г.
6. Горско стопанство „Борово“ в м. Борово - от 1941 до 1950 г.
7. Обединено ДГС „Ант. Иванов“, м. Вълча поляна - от 1951 до 1952 г.
8. Горско стопанство „Ант. Иванов“ по стопанисването- от 1952 до 1960 г.
9. Горско стопанство „Ант. Иванов“ по дърводобива – от 1952 до 1960 г.
10. Обединено ДГС „Ант. Иванов“, м. Вълча поляна - от 1961 до 1991 г.
11. Държавно лесничейство „Борово“, м. Вълча поляна – от 1992 до 1994 г.
12. Горско стопанство „Борово“, м. Вълча поляна -от 1994 до 1999 г.
13. Държавно лесничейство „Борово“, м. Вълча поляна - от 1999 до 2001 г.
14. Държавна дивечоразвъдна станция ДДС „Борово“ - от 2001 до...

/Тодоров. 100 години Борово.2001. с. 182/

СХЕМА
НА СТРУКТУРНИТЕ ПРОМЕНИ
В БИВШЕТО ФОТИНСКО ДЪРЖАВНО ЛЕСНИЧЕЙСТВО
/ДДС „БОРОВО“/

1901-1911 г.		
ФОТИНСКО ДЪРЖАВНО ЛЕСНИЧЕЙСТВО, С. ФОТИНОВО		
1911-1934 г.		
ФОТИНСКО РЕВИРНО ЛЕСНИЧЕЙСТВО		
1934-1940 г.		
ФОТИНСКО ДЪРЖАВНО ЛЕСНИЧЕЙСТВО, м. Куртлуджа		
1941-1951 г.		
ГС „Борово“, м. Борово	ГС „Момино“, м. Вълча поляна	ГС „Орлово“, м. Кьошка
1951-1952 Г.		
ДГС „Ант. Иванов“, м. Вълча поляна		
1952-1960 г.		
ГС „Ант. Иванов“, /по стопанисване/	ГС „Ант. Иванов,/по дърводобива/	
1961-1991 г.		
ДГС „Ант. Иванов“, м. Вълча поляна		
1992-1994 г.		
ДЛ „Борово“, м. Вълча поляна		
1994-1999 г.		
ГС „Борово“, м. Вълча поляна		
1999-2000 г.		
ДЛ - Борово- м. Вълча поляна		
от 2001 г.		
ДДС „Борово“ - с. Фотиново		

/Тодоров. 100 години Борово.2001. с. 183/

Тодоров, Васил. Йорданов, Васил. Велият, Мехмед. Шанков, Костадин Д.. История на държавно лесничество "Борово" : ДДС "Борово" м. Вълча поляна, с. Фотиново (1901-2001 г.) ; 100 год. Фотинска държавна гора (1901-2001 г.). [Пазарджик : Първа частна печ.], 2001. 245 с. /Тодоров. 100 години Борово.2001. с. /

Историята на ДГС/ДЛС от територията на област Пазарджик, отразена в книгата „Историята на горите в Чепинско“, с автор Кирил Цанов, Велинград, Астра-Р, 2011. /Цанов. История. 2011. с. /

В българските земи до Освобождението ни от турско робство, не е имало специално законодателство по горите. Съществуващите тогава феодални отношения са били укрепени и по законодателен ред, като е било осигурено пълно и неограничено разполагане с горите от страна на господарите, в чиито владение се намирили те. За разлика от поробена България и феодална Турция, първите горски закони във Франция се появяват през 1318 г., а в Чехия - през 1379 г. (Богданов, 2002). /Цанов. История. 2011. с. 91 /

За първи път в турската империя през 1869 година френска горска комисия е натоварена да изготви специален закон - Декрет за горите. В него е залегнало основното феодално право, че всички земи и гори са изключителна собственост на господаря и той (падишахът) предоставя правото на ползване на гражданите и общините. Утвърждава се и Правилник за доставка на дървен материал за войската. Този закон не е бил приложен поради подготовката за предстоящата Руско-турска освободителна война. /Цанов. История. 2011. с. 91 /

През декември 1879 година е издадена първата заповед в свободната българска държава от тогавашното Министерство на финансите за назначаване на горска стража, след което последвали редица наредби за събиране на приходи от горите, за определяне на сечища, за опазване на горите от заграбване, изкореняване и опожаряване. /Цанов. История. 2011. с. 91 /

Първият български Закон за горите е приет през 1883 г., силно повлиян от Закона за горите на Чехия. С него се създава първата горска администрация, на която се възлага да определя горските сечища и режима на ползването. Приема се като основно ръководно начало горите да се стопанисват с оглед тяхното общонационално значение, а не от собствеността им. В селските райони общините и частните стопани, притежатели над 500 дка земеделска земя, се задължават да създадат и поддържат гори на площ не по-малка от 1/40 част от селскостопанските им земи. По същия начин училищата в селата се задължават да създадат горски разсадници на площ от 2 до 5 дюлюма, в които под ръководството на учителите учениците да произвеждат посадъчен материал, който след това да се използва за залесяване на „ученически гори“. /Цанов. История. 2011. с. 91 /

Подобен „Публично-административен правилник за горите в Източна Румелия“ се издава през 1881 г. /Цанов. История. 2011. с. 91 /

На 16 декември 1889 година е приет **вторият** Закон за горите. С него се дава възможност част от държавните гори да се предоставят на общините за ползване поради царящата беднота на населението, особено в планинските райони. С този закон започва масово да се преотстъпват държавните гори на общините. Разрешенията за сеч в общинските гори се издавали от общините, с което се създавали условия за злоупотреба при определяне на сечищата. През 1894 година законът бил изменен, като се давало възможност на общините да ползват предоставените им гори по интензивно. За първи път са описани въпросите около стопанисването на държавните и общински

гори. Същото трябвало да става с общи стопански планове, съдържащи план за сечта, план за залесяване, план за пътища и пр. В правилника за приложение на закона (приет през 1894 г.) е отбелязано: „Онова количество дървен материал, което ще се сече ежегодно из всяка отделна гора, трябва да съответства на средно-годишния прираст в експлоатируемата гора". Тогава за пръв път се утвърждава законодателно това златно лесовъдско правило за ползването на горите. /Цанов. История. 2011. с. 91 - 92 /

С указ № 66 на 27 март 1897 година се утвърждава **третият** Закон за горите. С него са направени първите законодателни опити да се въведе трайност в ползването на дървесината, да се съставят стопански планове и да се устрои същинска държавна горска администрация. В Правилника за прилагането на този закон е предвидено лесничият сам да изготвя тези планове. В чл. 3 на закона е записано задължението на всяка околия да има най-малко 5 % от цялото си пространство гора, а ако няма е „длъжна да досади недостига, като всяко село посява или досажда годишно най-малко 1/2 декар на семейство, докато се залеси определеното за това място. Ако селото или градът не залеси земята, която му е определена за залесяване ежегодно, правителството извършва това веднага в следващия сезон на култивирането и разходите събира от общината". /Цанов. История. 2011. с. 92 /

В чл. 10 е отбелязано, че общият надзор по отглеждането, размножаването, експлоатирането на всички гори в Княжеството принадлежи на Министерството на търговията и земеделието. По нататък в закона е предвидено цялото Княжество да се раздели на 12 горски района с по един районен горски инспектор, а на всяка околия - най-много по един лесничей. За опазването на горите се назначават горски стражари - държавни и общински, задължително грамотни. Притежателите на частни гори с площ над 3 500 декара също са задължени да назначат лесничей и горски стражари. Установен е и редът за отглеждане и експлоатиране на различните видове гори, наказателни мерки за извършени нарушения и пр. Приема се, че този закон е много съвременен и има европейски дух. /Цанов. История. 2011. с. 92 /

С Указ № 29 от 21 януари 1904 година се приема **четвъртият** Закон за горите. В него се внасят редица нови положения, които не са се съдържаха в предходните три закона. Докато в тях е записано категоричното определение за общинските гори, че „това са гори, отстъпени от древно време на градовете и селата само за ползване и като такива не могат да бъдат отчуждавани, продавани, раздробявани, нито делени и обръщани в частна собственост", то в новия закон в чл. 1 е записано, че общинските гори са два вида: гори, които са отстъпени от древно време за вечно ползване като балталъци, и гори, които съставляват частно имущество на общините. Последното определение за общинските гори ще има изключително пагубно последствие, което се прояви особено след 1997 година, когато влезе в сила Законът за възстановяване на собствеността върху горите и земите от горския фонд. Много малко са общините, които не поискаха възстановяването на бившите общински гори като тяхна собственост. За съжаление, някои успяха. /Цанов. История. 2011. с. 92 /

В новия закон яйлаците се обявяват за държавна собственост. Правителството отчуждава правото на паша и водопой, като притежателите им се обезщетяват парично между 6 и 8 лв. на ха от комисия, назначена от Министерския съвет. /Цанов. История. 2011. с. 92 /

В изменения чл. 3 през 1906 и 1910 г., лесничите се задължават да описват границите на държавните и общински гори така, както съществуват в деня на описването им, като се съставят съответно протоколи. Тези протоколи, ако не се оспорят, придобиват силата на владетелни документи. В членове от 4 до 11 и техните изменения през 1906 и 1910 година са предвидени процедури при възникнали спорове между държавата и общината, между държавата и частни лица, между общини и общини и между общини и частни лица решенията на комисията да се обжалват пред съда. На практика при започване на съдебна процедура се спира изпълнението на този най-важен законов текст. В резултат се завеждат стотици дела за несъгласие с определените граници на комисията, като в съда се използват подкупени лъжесвидетели, а често се стигало и до въоръжени сбивания вкл. и убийства. Ще се запомнят дългогодишните съдебни спорове за границите между каменската и беловската община, между каменската и лъдженската община и между каменската и коровска община, които се проточват чак до 1932 година. /Цанов. История. 2011. с. 92 - 93/

Съгласно чл. 12 от този закон, предметът на горското стопанство за всяко землище се определя от комисия в срок от три години. Поради започването на Балканската и Междусъюзническата война срокът не се спазва и същият е удължен до 1920 г. На терена тези граници е трябвало да се ограничат с трайни знаци. По късно работата по арондацията била възложена на районните горски инспектори и местните лесничей. Теренната работа се осъществявала от създадените за целта нарочни секции по арондацията (такава се създава през 1910 г. и в с. Лъджене), но поради войните измерванията били прекратени и възстановени чак през 1920 година. /Цанов. История. 2011. с. 93 /

С този закон се потвърждава подчинеността на управлението и надзора на горите на Министерството на търговията и земеделието, чийто министър по това време е д-р Н. Геннадиев. Това подчинение продължава до 1911 г., след което преминава към Министерство на земеделието и държавните имоти до 1947 г. /Цанов. История. 2011. с. 93 /

В министерството е създадено отделение по горите от 5 лесовъда - началник, главен инспектор (ревизор), горски инженер и двама помощници на началника - всички с висше образование. /Цанов. История. 2011. с. 93 /

Цялото Княжество се разделя на шест горски района, а те на четиридесет административни лесничейства, а всяко лесничейство - на няколко горски стопанства. /Цанов. История. 2011. с. 93 /

За охраната на държавните гори се назначават старши и младши конни и младши пеши горски стражари, охраняемата площ на които не може да бъде повече от 15 000 дка. Държавните горски стражари се ползват с правата, които имат полицейските стражари, което изиграва много положителна роля за охраната на горите. Общините, които стопанисват общински гори, са били длъжни в съответствие с горните норми да назначават общински лесничей и общински горски стражари, а частните горовладелци - съответно лесничей и частни горски пазачи. / Цанов. История. 2011. с. 93 /

Експлоатацията на държавните и общински гори се е осъществявала според изработените стопански планове. Всеки стопански план трябвало да има за цел да осигури целостта на запаса на горите и гарантира трайност в ползването. /Цанов. История. 2011. с. 93 /

Експлоатирането на държавните и общински гори трябвало да става по следните начини: по стопански начин - от самата държава; чрез концесия и чрез търг. Дървените материали, добити по стопански начин от държавната гора, се продават на склад по определени държавни тарифи или чрез търг. Най-напред се предлагали на местното население, което имало право да закупи до 15 куб. м на семейство. / Цанов. История. 2011. с. 93 /

В общинските гори сечта е могла да става от местното население, организирано от кметовете в ограничен от лесничея срок. Разпределението на добития материал ставало на временен склад, от където всеки е можел да си извози материала след заплащане на определената такса. / Цанов. История. 2011. с. 93 /

Частните горовладелци са имали определени задължения и ограничения при сечта на дървените материали, в зависимост от площта на гората, която притежавали. / Цанов. История. 2011. с. 94 /

В закона има предвидени задължения по отношение на залесяването на изсечените и голи площи, наказателни разпореждания при извършени нарушения и др. / Цанов. История. 2011. с. 94 /

От този Закон и Правилника за приспособлението му, който излиза през същата година и в който подробно са разработени отделните идеи на същия, много от постановките са влезнали без корекции в следващите закони за гората. / Цанов. История. 2011. с. 94 /

С Указ № 37 от 1 май 1922 година се утвърждава и публикува **петият** Закон за гората. В него са залегнали опитите по законодателен ред да се решат многобройните спорове по общинските гори. За пръв път законодателно се третира въпросът за предмета на горското стопанство (чл. 22). С този закон на практика се извършва и първото одържавяване на гори, съществуващи дъскорезници, построени от частни стопани във вътрешността на държавните, общински и др. обществени гори в страната. По това време се създават и първите горски трудово-производителни кооперации, които са смятани като нова форма на организацията за експлоатация на горите, които държавата всячески се опитва да подпомогне. Чл. 63 от закона е посветен на експлоатацията на горите, като в него е предвидено с предимство да се ползват обществените гори по стопански начин, чрез търг, чрез концесия и от местното работно население на кооперативни начала. На местното население, което изкарва прехраната си от работа в гората, се отпускат по тарифни цени до 80 куб. м на домакинство. Добивът на тези материали става само на кооперативни начала. За целта във всяко населено място с повече от 20 домакинства се основава само по едно трудово горско кооперативно сдружение. За закупуването на инвентар, работен добитък и др. кооперациите могат да получат кредит от държавните кредитни учреждения. Изрично е подчертано, че за членове на кооперациите се приемат само селяни, които работят в

гората. Лица, които имат друго препитание, не могат да бъдат членове на кооперациите. / Цанов. История. 2011. с. 94 /

Експлоатирането на обществените гори чрез концесии се дава само на кооперациите. / Цанов. История. 2011. с. 94 /

Последвалият Деветоюнски преврат през 1923 година не позволява да се проведат докрай предвидените в закона разпоредби. / Цанов. История. 2011. с. 94 /

С указ № 49 от 16 юли 1925 г., обнародван в ДВ бр. 124 от 01.09 1925 г., се приема *шестият* Закон за горите, който по общата оценка на лесовъдите от това време се смята за най-прогресивен и защитаващ интересите на гората. Бил е замислен като всеобщ закон за горите - Кодекс на горите. В закона е предвидено да се осъществи равномерност и постоянство в ползването, като се забраняват и се ограничават всички действия, които водят до влошаване на състоянието на горите и тяхното унищожаване. / Цанов. История. 2011. с. 94 /

За пръв път в закона се дава правно тълкуване на много съществения въпрос за собствеността в горите, и особено в чл. 2 за яйлаците:

Чл. 2. Правото на паша и водопой, което частни лица, общини и други обществени учреждения притежават в яйлаците и къшлаците, се отчуждава в полза на държавата по реда указан в настоящия закон.

По същия начин се отчуждават и изкуствените залесявания в яйлаците и къшлаците, извършени от техните владетели." / Цанов. История. 2011. с. 94 /

Площите, оценките и заплащането на яйлаците и къшлаците се определят от нарочни комисии, назначени от Министерския съвет по определени, подробно описани в закона правила. / Цанов. История. 2011. с. 94-95 /

Централното управление на държавните, общински и др. обществени гори се състои от Отделение за горите и лова при Министерството на земеделието и държавните имоти. / Цанов. История. 2011. с. 95 /

В чл. 75 се установява добиването и продажбата на дървените материали в държавните гори да става по следните начини: а/ по стопански начин; б/ от местното население и други по тарифни цени; в/ чрез търг; г/ чрез смесени обществени предприятия; д/ чрез концесия. / Цанов. История. 2011. с. 95 /

Предпочитан начин на стопанисването на горите е по стопански начин, а също и от редовни трудови горско-производителни кооперативни сдружения, като се отпускат по тарифни цени на всеки член-кооператор до 80 куб. м, а на нечленовете кооператори - по 40 куб. м (чл.77). / Цанов. История. 2011. с. 95 /

Трябва да подчертаем пълнотата и подробната обосновка на всички възможни случаи в многообразието на стопанисването и ползването на горите в този закон. Той е най-добрият за периода от 1878 до 1950 година. В него подробно се поставят най-важните въпроси в областта на горското стопанство като собствеността на горите, предмета на горското стопанство, тяхното устройство, управление и експлоатация, стопанисване, залесяване и укрепяване на пороищата, охраната и защитата на горите и пр. / Цанов. История. 2011. с. 95 /

На 27 март 1948 година Народното събрание приема **Закон за стопанисване и ползване на горите**. С него се извършва национализацията - обявяват се за държавна собственост всички гори, горски пасища и горски земи в страната, както и стопанските сгради и съоръжения, свързани със стопанисването им (чл. 1 от закона). Освен горите със закона се одържавяват и всички горски пасища, а също и работните земи, които се намират сред горите, определени за предмет на горското стопанство със чл. 22 от Закона за горите от 1922 г. / Цанов. История. 2011. с. 95 /

Първоначално с този закон е предоставено правото на бившите собственици за ползване на определена площ - на собствениците, признати за земеделски стопани от полските селища - 50 дка, а на тези от горските селища 100 дка. На общините, манастири, училища и др. учреждения - бивши собственици на гори, се предоставя правото да получават чистия приход - тарифната такса от горите им, когато се извършва в тях ползване. / Цанов. История. 2011. с. 95 /

С изменението на този закон през 1950 година, на бившите собственици се отнемат тези права. Така е решен окончателно въпросът за горската собственост, като се ликвидира изцяло частната собственост върху горите, горските пасища и горски земи, както и стопанските сгради и съоръжения, свързани със стопанисването им (чл. 1). Създава се единен държавен горски фонд, който обхваща 100 % всички гори и горски земи, вкл. и работните земи, които се намират сред горите, определени за предмет на горското стопанство съгласно чл. 22 от ЗГ от 1925 г. Установява се изключителното право на държавата да стопанисва, ползва, опазва и охранява всички гори и горски земи. С това държавата става собственик на горски фонд обхващащ 3 746 739.3 ха или 33.8 % от общата площ на страната. / Цанов. История. 2011. с. 95 /

Необходимо е да отбележим, че на 30.10.1951 година се публикува 1171 Постановление на МС „Относно мероприятията за подобряване на горското стопанство“, в което горският фонд се разделя на категории гори, в зависимост от тяхната главна цел. Това разделение е залегнало в следващия Закон за горите. / Цанов. История. 2011. с. 95 /

С приетия и публикуван в ДВ бр. 89 от 1958 година **седми** Закон за горите се урежда устройването, стопанисването, ползването и опазването на горите на държавния горски фонд с цел увеличаване на продуктивността им и подобряване техните почвозащитни, водоохранни и други полезни свойства. / Цанов. История. 2011. с. 95 - 96/

Създаденото през 1957 година Министерство на земеделието и горите управлява и стопанисва държавния горски фонд. Непосредственото управление на същия, провеждането на мероприятията по стопанисване, залесяване, ползване и охрана на горите се извършва от горски стопанства, които имат нова структура, права и задължения. Горските стопанства извършват всички мероприятия съобразно лесоустройствени планове, каквито имат изготвени вече всички стопанства. / Цанов. История. 2011. с. 96 /

Разгръща се широка, непозната до тогава залесителна кампания, изготвят се технически проекти за укрепяване на пороищата. / Цанов. История. 2011. с. 96 /

Покупко-продажбата на гори се забранява. / Цанов. История. 2011. с. 96 /

В наказателните разпореждания са предвидени по-строги санкции за извършени нарушения по незаконната сеч, паша, строителство в горския фонд, незаконната преработка на дървените материали. Извършените нарушения се констатира с актове, въз основа на които се издават наказателни постановления по реда на Закона за административните нарушения и наказания. / Цанов. История. 2011. с. 96 /

За приложението на този закон се издава правилник, утвърден с Постановление № 19 на Министерския съвет от 20 февруари 1975 година. / Цанов. История. 2011. с. 96 /

В чл. 17, абзац 2 в закона е постановено: „Не се допуска превишение на ползването на горите, определено в лесоустройствените проекти ". / Цанов. История. 2011. с. 96 /

След 1950 година икономическото и социално развитие на страната постави пред изпитание българските лесоубди, поради наложеното от държавното управление грубо нарушение и пренебрегване на този член от закона - осъществи се превишено ползване над лесоустройствените предвиждания за много години напред, особено в иглолистните и широколистни високостеблени букови гори. С това се нарушават много лесоубдски принципи - променя се структурата и разпределението на площите и запасите по класове на възраст, видовия състав, пълнотата на насажденията и др. лесоубдски показатели, в резултат на поголовното изсичане на зрелите запаси. / Цанов. История. 2011. с. 96 /

Създава се фонд „Лесокултурни мероприятия и строеж на горски пътища", от който се финансират всички горскостопанските мероприятия. / Цанов. История. 2011. с. 96 /

Не може да се отрече и направеното от държавата за намаляване на негативното влияние от превишеното ползване. Голямо е значението на сключената спогодба с Коми АССР за съвместен дърводобив, а също и постановленията за икономия на дървесината, с което бавно се постигна оптимизиране на ползването на нашите гори. / Цанов. История. 2011. с. 96 /

В Държавен вестник бр. 125 от 29.12.1997 година е обнародван поредният **осми** Закон за горите, а с ПМС от 06.04.1998 година е приет и обнародван в ДВ бр. 41 от 10.04.1998 г. Правилник за приложението му. / Цанов. История. 2011. с. 96 /

И двата нормативни документа са приети в резултат на изменилата се политическа обстановка след демократичните промени през 1989 г. и приетата нова Конституция на страната ни. / Цанов. История. 2011. с. 96 /

С този закон се уреждат отношенията (чл. 1), свързани със собствеността и стопанисването, управлението, възпроизводството, ползването и опазването на горите в Република България. / Цанов. История. 2011. с. 96 /

Горите, съобразно техните функции, се делят на гори с основно дървопроизводителни и средообразуващи функции, защитни и рекреационни гори и гори в защитени територии. / Цанов. История. 2011. с. 96 /

Горите в защитените територии и режимът на тяхното ползване се определят със специален закон. / Цанов. История. 2011. с. 96 /

След последното изменение на закона - (той е най-много изменяният закон - 33 пъти), собствеността на горите се определя като: гори с изключителна държавна собственост; гори с публична държавна собственост; гори с частна държавна собственост; гори с общинска собственост; гори с частна собственост. / Цанов. История. 2011. с. 97 /

Голяма популярност придоби допълнително включеният през 2003 година нов чл. 156, в който Председателят на Държавната агенция по горите има право да извършва замяна на гори и земи от горския фонд - частна държавна собственост, с гори и земи, собственост на физически и юридически лица и общини. Обществената оценка на извършените заменки по този член на закона върху площ от 35 000 декара е, че те са били неизгодни за държавата и същата е оцетена със стотици милиони лева. Закупени нископродуктивни частни гори и земи от вътрешността на страната са заменени с атрактивни горски земи и гори в национални курорти и особено край Черноморието. В нарушение на чл. 14 от закона, на същите гори и земи е правена промяна на предназначението им след което е извършвано строителство на вили, хотели, почивни домове и др. / Цанов. История. 2011. с. 97 /

Управлението на държавния горски фонд и контролът върху всички гори и земи от горския фонд се осъществява от Националното управление по горите към Министерството на земеделието, горите и аграрната реформа като юридическо лице на бюджетна издръжка. / Цанов. История. 2011. с. 97 /

В структурата на агенцията на по-ниското стъпало са Регионалните управления на горите и подчинените им държавни лесничейства. / Цанов. История. 2011. с. 97 /

В последствие подчинеността и наименованията на горската структура претърпяват многократни промени. През 2010 година, горската администрация беше трансформирана в Изпълнителна агенция по горите към Министерство на земеделието и храните като второстепенен разпоредител на предоставяните му бюджетни средства. / Цанов. История. 2011. с. 97 /

Горите и земите от горския фонд се устройват, управляват и ползват по лесоустройствени проекти, планове и програми, които се съставят по видове собственост. / Цанов. История. 2011. с. 97 /

В чл. 39 от закона подробно се определят правата и задълженията на лесовъдите, които упражняват частна лесовъдска практика. / Цанов. История. 2011. с. 97 /

Ползването на дървесината в горите, независимо от тяхната собственост, се извършва от регистрирани търговци, на които регистрирането, правата и задълженията са подробно описани в новите редакции на чл. 57 и 57а. / Цанов. История. 2011. с. 97 /

Административно-наказателните разпоредби са изброени в чл. от 97 до 113 вкл., като в последната им редакция са увеличени санкциите и глобите. Остава правилото актовете и наказателните постановления да се издават съгласно Закона за административните нарушения и наказания. / Цанов. История. 2011. с. 97 /

На 23 февруари Народното събрание прие нов Закон за горите - *деветият* по ред, публикуван в ДВ бр. 19 от 08.03.2011 г. С него се осъществява най-голямата реформа в сектора. / Цанов. История. 2011. с. 97 /

Законът е иновативен и изграден на базата на най-добрите европейски практики. Контролните функции ще се извършват от Изпълнителната агенция по горите. Стопанската дейност в държавните гори ще се извършва от шест държавни горски предприятия. Досегашните държавни горски стопанства и Държавните ловни стопанства остават да съществуват като техни клонове. / Цанов. История. 2011. с. 97 /

За първи път контролът се отделя от стопанисването на горите. Законът въвежда равнопоставеност на всички собственици на гори. Регламентират се браншовите организации и се въвеждат стимули за сертификация и повече публичност на планирането в горските територии. Законът предвижда справедлив пазарен начин на разпоредби с горските имоти държавна собственост. / Цанов. История. 2011. с. 97 - 98/

В закона е предвидено в Чепинския горски район досегашните Държавни ловни стопанства Алабак и Ракитово да се реструктурират в Държавни горски стопанства. / Цанов. История. 2011. с. 98 /

2. Закони за ловното стопанство.

През турското робство ловното законодателство по нашите земи е съответствало на турските феодални отношения - със специални права са се ползвали феодалите, които са били собственици на земите и горите, а също и на дивеча, който ги обитавал. / Цанов. История. 2011. с. 98 /

Първият Закон за лова в освободена България е приет през 1880 година. Той се е състоял само от два члена, в които са изброени условията за ловуване. Правото на лов придобиват само онези, които са заплатили такса и притежават ловен билет. Същественото в Закона е това, че в него е установено правото на собственост на дивеча от държавата. / Цанов. История. 2011. с. 98 /

На 15.III.1897 година е обнародван *вторият*, а на 31.01.1904 година - *третият* Закон за лова. И в двата закона наново се потвърждава държавната собственост на дивеча в цялата страна. Това се постига след дълга борба между ловците - собственици на големи по площ имоти, които имали претенции да бъдат собственици и на дивеча в тях, а не държавата. Борбата завършва с компромис - постига се споразумение да се издават два вида ловни билети - за ловците спортисти и за ловци, които могат да правят промишлен лов, като последните са заплащали много по-високи такси. / Цанов. История. 2011. с. 98 /

В закона се установяват срокове за ловуване, как да се осъществява ползването, развъждането, стопанисването и опазването на дивеча. / Цанов. История. 2011. с. 98 /

Създават се и първите органи по охрана на дивеча - ловните надзиратели. / Цанов. История. 2011. с. 98 /

Правилникът за приложение на закона се приема с много голямо закъснение - чак през 1912 година. / Цанов. История. 2011. с. 98 /

През 1926 година се приема *четвъртият* Закон за лова. В него са залегнали всички правни норми от приетите до тогава закони, но и са развити и нови постановки, като например специализираното ръководство на ловностопанската дейност в отделението на горите към Министерството на търговията и земеделието, а също и създаването на първия Ловен съвет. Създава се дивечоразвъдната станция „Шерба“ от която да се извършва разселването на едър дивеч. Разширяват се наказателните мерки срещу браконьерството и се подобрява организацията по охраната на дивеча. Въвежда се пломбирането на дивечовите кожи със специална пломба - държавен патент. При пломбирането ловецът плаща държавна такса, от която 50% се внася във фонд „Развъждане на полезния дивеч и изстребване на вредния“. На служителите по горите с лесовъдско звание Министерството на народното стопанство издава безплатни позволителни за лов. / Цанов. История. 2011. с. 98 /

В ДВ бр. 230 от 01.10.1948 г. се обнародва *петиият* Закон за лова, а в бр. 272 от 19.11.1948 г. Правилник за приложението му. / Цанов. История. 2011. с. 98 /

Този закон и правилника за приложението му поставят на съвременно ниво проблемите за организацията, стопанисването, ползването и опазването на дивеча в страната ни. За дивеч по смисъла на закона се смятат всички животни - бозайници и птици, които се намират постоянно или временно в пределите на НРБ в диво състояние на свобода. Те са собственост на държавата и носят общо название „дивеч“. Същият се дели на полезен и вреден, едър и дребен, местен и прелетен. / Цанов. История. 2011. с. 98 /

Министърът на земеделието и горите е упълномощен да разрешава, забранява или ограничава лова на дивеча, да определя сроковете, средствата, начините на ловуване и условията на развъждането му за промишлен лов. / Цанов. История. 2011. с. 99 /

Правото на ловуване се придобива с билет за лов, който се издава само на членовете на Народния ловно-рибарски съюз и служебните лица от горските стопанства. Поощрява се изстребването на вредния дивеч, като всеки ловец, за да поднови ловния си билет, е длъжен да убие известен брой вредни животни. През сезона, когато е забранен отстрелът на дивеч, ловните пушки на ловците се запечатват от органите на горското стопанство. / Цанов. История. 2011. с. 99 /

Правото на търговия с дивечовите кожи е само на държавата. При подаряване или продаване на кожата, същата задължително се пломбира и се заплаща определена такса. / Цанов. История. 2011. с. 99 /

По предназначение и начин на стопанисване площите се разделят на ловни станции, ловни развъдници и ловни стопанства. Разширени са наказателните разпореждания за извършени закононарушения. / Цанов. История. 2011. с. 99 /

С цел подобряване на условията за стопанисване на дивеча, са издадени и редица подзаконови документи:

В заповед № 663 на Управлението на горското стопанство, обнародвана в „Известия“ бр. 31 от 15.04.1952 година са публикувани „Общи мерки за стопанисване на дивеча“. Подробно са описани забраните за дивеча за определени срокове и

територии в страната, задължения за изстребване на дивеча в страната и поощрителни награди за това, търговията с дивеч и дивечови кожи, мерки за ограничаване на нарушенията, водене на ловната статистика и пр. / Цанов. История. 2011. с. 99 /

Постановление № 39 от 12 март 1957 г. на Министерския съвет е за въвеждане на нова система за ловуване и мероприятия, осигуряващи повече дивеч. За целта се издава и нарочна Наредба за стопанисване и използване на дивеча, обнародвана във вестник „Известия“ бр. 55 от 09.07.1957 год. от Министерство на земеделието и горите. В нея е предвидено пробно за срок от две години дребнодивечовата ловна площ извън развъдниците и ловните стопанства за свободно ловуване, да се обособяват в триполни ловни стопанства в землищата на ловните дружини. Всяко ловно стопанство да се обособи териториално върху площ от приблизително 60 000 дка с по три ловни полета по 20 000 дка, съответно номерирани с № 1, 2 и 3. Ловуването във всяко ловно поле се извършва през две години. Така напр. през 1957 г. в цялата страна ще се ловува само в ловните полета с № 1, като в останалите две полета ловът ще бъде забранен. През 1958 г. ще се ловува само в ловните полета с № 2, а през 1959 година - в № 3. / Цанов. История. 2011. с. 99 /

В наредбата подробно е указан начинът на използване на дивеча – контролни цифри за отстрел, разрешени и забранени начини на ловуване, начинът на стопанисване на дивеча, обособяването на ловностопанските единици и др. / Цанов. История. 2011. с. 99 /

С Разпореждане № 1151 на Министерския съвет от 28 юли 1958 година се продължава срокът за действие на триполната система за ловуване. / Цанов. История. 2011. с. 99 /

В ДВ бр. 91 от 19 ноември 1982 година е обнародван *шестият* Закон за ловното стопанство. В него са включени нови постановки и представлява нов етап в правната регламентация на ловното развитие. / Цанов. История. 2011. с. 99 /

В чл. 1 на закона е записано, че с него се урежда организацията, планирането и управлението на ловното стопанство, стопанисването, опазването и ползването на дивеча и има за цел да съдейства за увеличение на дивечовите запаси, обогатяване на фауната, запазване на екологичното равновесие и природната среда и развитие на ловния спорт. / Цанов. История. 2011. с. 99 /

В чл. 3 се потвърждава наново, че дивечът е държавна собственост.

Законът е разработен в 54 член със седем глави и преходни и заключителни разпореждания с 5 параграфа.

Подробният Правилник за приложение на закона за ловното стопанство е приет с Постановление № 19 на Министерския съвет от 5 май 1984 г. и обнародван в ДВ бр. 49 от 22 юни 1984 г. / Цанов. История. 2011. с. 100 /

Новост е, че на подразделенията на Министерството на горите и горската промишленост се определят за стопанисване и ползване 2 000 000 ха, а останалата ловна площ се предоставя на Българския ловно-рибарски съюз. Определя се средна ловна площ на един ловец в размер на 110 ха, която се конкретизира по окръзи в зависимост от бонитета на дивечовите местообитания. / Цанов. История. 2011. с. 100 /

Ловното стопанство се организира въз основа на перспективни, дългосрочни и годишни планове, които се изготвят по единни нормативи и показатели. За всеки ловностопански район се съставя задължително ловноустройствен проект, който се утвърждава от Министъра на горите и горската промишленост (МГГП). / Цанов. История. 2011. с. 100 /

МГГП осъществява държавната политика в областта на ловното стопанство, а Българският ловно-рибарски съюз (БЛРС) участва в провеждането на тази политика като ръководи, организира, координира и контролира ловностопанската дейност на ловните дружини в предоставения им район. / Цанов. История. 2011. с. 100 /

Въвежда се подборният отстрел от ловци и специалисти на оперативна работа, преминали специална подготовка и успешно издържан изпит. На същите се издава специално удостоверение за подборен отстрел. / Цанов. История. 2011. с. 100 /

Добитите ловни трофеи от местните и чуждестранни ловци се оценяват от специални комисии, които издават оценителни протоколи. / Цанов. История. 2011. с. 100 /

Във всички ловностопански райони се ловува с писмени разрешения. / Цанов. История. 2011. с. 100 /

Последният, **седми** Закон за Лова и опазване на дивеча е обнародван в ДВ бр. 76 от 26 септември 2000 г., а Правилникът за приложението му - в бр. 58 от 29 юни 2001 г. Протестите на ловците, специалистите и неправителствените организации станаха причина правилникът да се приеме една година по-късно, поради оценката, че същият е несъвършен и не отговаря на целите и задачите на ловното стопанство. / Цанов. История. 2011. с. 100 /

Организацията на ловната площ, управлението на ловното стопанство и контролът по стопанисването на дивеча се осъществяват от Министерството на земеделието и горите. / Цанов. История. 2011. с. 100 /

Чл. 2 ал. 1 гласи: „Дивечът в Република България е частна държавна собственост“. / Цанов. История. 2011. с. 100 /

Обособените съгласно чл. 9 държавни дивечовъдни станции са юридически лица и са на пряко подчинение на Националното управление на горите (НУГ), като осъществяват и функциите на държавните лесничейства по Закона за горите. Границите им се определят в районите на държавните лесничейства, където съществуват условия за устойчиво развитие на дивеч с елитни трофейни качества. / Цанов. История. 2011. с. 100 /

Съгласно чл. 30, държавните лесничейства или държавните дивечовъдни станции предоставят стопанисването, опазването и ползването на дивеча на ловните сдружения чрез пряко договаряния за всеки ловностопански район, като подават определени документи съгласно чл. 29 от ППЗЛОД, а също и начините на изчисляване и заплащане на размерът на вноските. / Цанов. История. 2011. с. 100 /

Министерството на земеделието и горите чрез НУГ управлява и контролира цялостната ловностопанска дейност в страната ни. В Закона и Правилника за

приложението му подробно са разработени начините на ползването на дивеча, опазването на дивеча, търговията с дивеча и дивечовите продукти, щетите и обезщетенията и административно-наказателни разпоредби. / Цанов. История. 2011. с. 100 - 101/

На 09.08.2002 г. беше обнародван Закон за изменение на ЗЛОД в който бяха коригирани неточностите, неяснотите и противоречията на текстовете. / Цанов. История. 2011. с. 101 /

В ДВ бр. 4 от 12 януари 2001 г. е обнародван Правилник за организацията и дейността на Ловния съвет към Националното управление по горите, съветите по лова към регионалните управления по горите и комисиите по ловно стопанство към държавните лесничейства и държавните дивечовъдни станции. В него се уреждат съставът, организацията и дейността на посочените институции. Същият се издава съгласно чл. 19 от Закона за лова и опазване на дивеча. / Цанов. История. 2011. с. 101 /

3. Закони за рибното стопанство.

До Освобождението не е имало специален закон, който правно да регулира рибарството и спортния риболов. Съществуващите феодални отношения са определяли правото на риболова - собственикът на гората и земята е собственик и на реките и водоемите и следователно на рибата и другите водни животни в тях. / Цанов. История. 2011. с. 101 /

След Освобождението от турско робство правната уредба на рибарството се еосигурявала с няколко кратки закони, окръжни и разпоредителни заповеди. Чак през 1921 година е обнародван по обстоен Закон за рибарството. В него правно са уредени въпросите със стопанисването, ползването, организацията на риборазвъждането и риболова и начините на спортния риболов. Ръководството е било осъществявано от Дирекцията за горите при Министерство на земеделието и държавните имоти. / Цанов. История. 2011. с. 101 /

С указ № 184 от 7 май 1936 г. е утвърдена Наредба - закон за рибарството, обнародвана в ДВ бр. 107 от 16 май 1936 г. / Цанов. История. 2011. с. 101 /

Под рибарство по смисъла на този закон се разбира риболовството и рибовъдството във всички отворени и затворени води в Царството. / Цанов. История. 2011. с. 101 /

Правото на риболовство в отворените води и държавните затворени такива принадлежи на държавата, а правото на риболовство в частните затворени води принадлежи на стопаните им. / Цанов. История. 2011. с. 101 /

Риболовът се разделя на морски и сладководен. Подробно е разгледан въпросът за правото и начините на риболов в морето и р. Дунав и другите реки и водоеми, таксите които се заплащат, отдаването на това право на концесии, издаването на риболовните билети и ролята и задачите на Българския рибарски съюз в съвместните действия по проблемите на рибарството. / Цанов. История. 2011. с. 101 /

Значително място е отделено и за опазването на водите от замърсяване, изграждането на рибни проходи, сроковете за разрешен и забранен риболов, за запазени места на боищата и пр. / Цанов. История. 2011. с. 101 /

В чл. 37 е предвидено откриването на ихтиологични станции с цел да се провеждат практически рибарски курсове по риболовство, рибовъдство, консервно дела, плетене на мрежи и др. / Цанов. История. 2011. с. 101 /

Държавата предоставя безплатно държавни места на частни лица и кооперации, които желаят да обзаведат модерни изкуствени рибни стопанства, парични помощи на тези, които отглеждат зарибителен материал за зарибяване, прясната и жива риба се освобождава от общински акциз при нейната продажба и др. привилегии. / Цанов. История. 2011. с. 101 /

Управлението на рибарството принадлежи на Министерство на земеделието и държавните имоти с неговия инспекторат, три районни инспекции по рибарство

- за Черно море, р. Дунав и една за вътрешните водоеми и рибовъдни станции, завеждани от един инспектор. За непосредствената охрана се назначават риболовни надзиратели от държавата и Българския рибарски съюз, а това задължение се простира и върху надзирателите по лова, горските, митнически, акцизни, административни, полицейски и общински служби. / Цанов. История. 2011. с. 101 - 102 /

Във вестник Известия бр. 101 от 9 декември 1952 г. е обнародван Указ за рибарството, който съдържа само 15 члена. В него е постановено правото на риболов в държавните води да принадлежи на държавата, а в останалите води правото на риболов принадлежи на техните собственици. Ръководството и надзорът върху рибарството се осъществява от Министерството на хранителната промишленост и Министерството на земеделието и горите. / Цанов. История. 2011. с. 102 /

Всички води, в които се ловят риби и други полезни водни животни, са рибостопански води, които се разделят на промишлени и непромишлени. В държавните непромишлени води имат право на риболов само членовете на Народния ловно-рибарски съюз срещу заплащане на стойността на билета, а в държавните промишлени води, неотдадени под наем - всички граждани, без да са членове на съюза и без ловен билет. Предвидени са и наказателни разпоредби. / Цанов. История. 2011. с. 102 /

Подробностите по опазването, стопанисването, ползването и охраната на водите се осъществява с окръжни, заповеди и наредби, издавани от двете министерства, като напр. издадената Наредба № К-І-2660 за реда и правилата по опазването, стопанисването и използването на рибата и другите полезни водни животни в рибостопанските води на НР България, издадена от Министерството на доставките и хранителната промишленост през 1953 г.; Постановление № 248 на Министерския съвет от 9 декември 1958 година за мероприятия за подобряване на рибното стопанство и увеличаване на рибните запаси и улова на риба в страната; Разпореждане № 640 на Министерския съвет от 11 юни 1957 година за разрешаване на спортния риболов в язовирите и др. / Цанов. История. 2011. с. 102 /

В бр. 89 на в. „Известия“ от 1961 година е обнародван *нов Закон за рибарството*, а през следващата година е обнародван и Правилник за приложението му. / Цанов. История. 2011. с. 102 /

С него се утвърждава държавната собственост върху всички риби и другите полезни водни животни. Рибностопанските води се разделиха на промишлени, непромишлени и изкуствени водоеми. Стопанисването на рибностопанските води е предоставено на Националния аграрно-промишлен съюз (НАПС), на непромишлените - на Министерство на горите и горската промишленост (МГГП) и Българския ловно-рибарски съюз (БЛРС). / Цанов. История. 2011. с. 102 /

Подробно са уредени режимът на спортния риболов и начините на ползване в различните видове рибностопански води. / Цанов. История. 2011. с. 102 /

Разработени са подробно и въпросите по надзора върху спортния риболов, констатиране на нарушенията и налагане на наказанията. / Цанов. История. 2011. с. 102 /

В ДВ бр. 91 от 19 ноември 1982 година е обнародван поредният *Закон за рибното стопанство*. / Цанов. История. 2011. с. 102 /

Този закон урежда организацията, планирането и управлението на рибното стопанство, стопанисването, ползването и опазването на рибите и другите водни животни и има за цел да съдействува за увеличаване на техните запаси, обогатяване на видовия им състав, запазване на биологичното равновесие във водната среда и за развитие на рибовъдството, на промишления и спортен риболов. / Цанов. История. 2011. с. 102 /

В чл. 2 е обявено, че рибите и другите водни животни във водите на Народна република България са държавна собственост, а във водоемите, създадени от държавни, кооперативни и обществени организации върху техни или предоставени земи за ползване, принадлежат на съответната организация. / Цанов. История. 2011. с. 102 - 103 /

В рибостопанско отношение водите се делят на: води за промишлен риболов; води за спортен риболов; води за рибовъдство. / Цанов. История. 2011. с. 103 /

Министерство на земеделието и горите, НАПС, Асоциацията по горско стопанство и горска промишленост провеждат държавната политика в областта на рибното стопанство, а БДРС участвува в осъществяване на държавната политика по рибното стопанство и организира спортния риболов. / Цанов. История. 2011. с. 103 /

В Закона и Правилника за приложението му, подробно са регламентирани правилата, редът, сроковете, нормите и начините на спортния риболов, опазването, контрола и административно-наказателните разпореждания. / Цанов. История. 2011. с. 103 /

В ДВ бр. 41 от 24 април 2001 г. е обнародван последният *Закон за рибарството и аквакултурите (ЗРА)*. Това е най-много променяният, изменян и допълван закон за рибарство - 17 пъти до м. август 2010 година. / Цанов. История. 2011. с. 103 /

В много отношения се повтарят правни норми от старите закони, затова ще отбележа само новостите в настоящия. / Цанов. История. 2011. с. 103 /

Той е създаден да регулира ползването и стопанисването на водните обекти с оглед използването им за стопански и любителски риболов и отглеждане на аквакултури. Основния замисъл на закона е да регулира по такъв начин горните дейности, че да бъде опазено и увеличено рибното богатство на България и неговото устойчиво развитие. / Цанов. История. 2011. с. 103 /

Рибостопанските обекти са собственост на държавата и общините, на юридически и физически лица, като това право принадлежи на собствениците на съответните обекти или на лицата, на които са предоставени правата на ползуване по силата на договор или друго правно основание. / Цанов. История. 2011. с. 103 /

Въведеното понятие „рибностопански обекти“ в чл. 3 е особено важно поради това, че за стопански риболов и аквакултури могат да се ползват само изкуствени обекти, а не и естествени такива. Забранени за стопански риболов са и всички язовири с национално значение - от нашия район те са: Батак, Беглика, Белмекен, Доспат, Тошков чарк, Чаира и Широка поляна. / Цанов. История. 2011. с. 103 /

Любителите риболовци могат да се сдружават в териториални сдружения, които могат да се обединяват на регионално и национално ниво. Билетите за любителския риболов се отпечатват от Изпълнителната агенция по риболов и аквакултури (ИАРА). Вече може да се издава и билет за седмица, месец и пр. / Цанов. История. 2011. с. 103 /

Установено е правото на Инспекторите по риболовен надзор само те да извършват проверките на любителите риболовци с широки пълномощия. Риболовните надзиратели от риболовните сдружения имат право да извършват проверки в предоставените им водоеми но с по-малки правомощия. / Цанов. История. 2011. с. 103 /

В закона са конкретизирани и понятията: „риболов“, „риболов - любителски“ и „риболов - стопански“. / Цанов. История. 2011. с. 103 /

Има и промени в административно-наказателните разпореждания. / Цанов. История. 2011. с. 103 /

Според турския Правилник за горите от 1869 г., който е бил в сила до 31 юли 1881 г., в Източна Румелия не е имало централна служба по горите. В чл. 28 се говори само за чиновници по горите, които да преследват нарушителите на закона. Дават се „наставления“, които следва да се изпълняват при раздаване на дърва, строителство и за дървени въглища, как да се осъществи охраната от конни горски пазачи и инспектори, как да се контролира сечта и раздаването на дървените материали др. / Цанов. История. 2011. с. 104 /

В публично-административния „Правилник за горите в Източна Румелия“ от 31 юли 1881 г. в чл. 39 се говори за горски персонал, който се състои от „един горски инженер, който е главен инспектор по горите, трима главни горски надзиратели, 24 горски агенти, поставени на най-важните в горско отношение околии и от достатъчно число пеши горски пазачи. / Цанов. История. 2011. с. 104 /

В чл. 40 е предвидено „главният инспектор по горите и главните горски надзиратели трябва да са специалисти, горските агенти да знаят да четат, пишат и смятат свободно, а горските пазачи да знаят да четат". / Цанов. История. 2011. с. 104 /

За главен инспектор и главни горски надзиратели били назначени лесовъди от Чехия, които след Съединението през 1885 г. били освободени от длъжност и същите се върнали в родината си. В няколко остри статии в чешки вестници се критикува обединена България, че докато чехи - юристи, учители, художници и др. специалисти били оставени на работа, единствено лесовъдите били освободени. / Цанов. История. 2011. с. 104 /

Спас Поптодоров в своя ръкопис, отбелязвайки посоченото по-горе, добавя че в началото на 20 в. е разпитвал местни възрастни хора дали е имало горски служители в Чепинско до Освобождението, но никой не помни да е имало такова присъствие. / Цанов. История. 2011. с. 104 /

В Княжество България, създаденото през 1879 г. самостоятелно централно управление на горите е било подведомствено на Министерството на финансите, първоначално към отделението за земеделие, а в последствие в самостоятелно отделение „Надзор на лесовете". В регионалните структури се назначават държавни служители - пеши и конни стражари, които през 1881 г. се преименуват на горски надзиратели и горски стражари. / Цанов. История. 2011. с. 104 /

От 1883 г. в Министерство на финансите всички отделения се обединяват в едно с наименованието „отделение за държавните имоти, горите, земеделието и търговията". Съгласно първия Закон за горите от тази година, в регионалните структури е било предвидено да се назначават лесничейи и горски стражари. / Цанов. История. 2011. с. 104 /

През 1893 г., когато се образува Министерство на търговията и земеделието, в него се създава отделение за „горите, лова и риболовството" с един началник на отделението, един главен инспектор и двама подначалници. В окръзите се назначават Окръжни горски инспектори. Държавните горски стражари са били назначавани от Окръжните управители, а общинските стражари - от общините, след одобрение на околийския управител. / Цанов. История. 2011. с. 104 /

Интересно е да се отбележи, че в закона за горите от 1889 в чл. 9 се извършва подмяна на наименованието „лесничей" с „инспектор". Това е станало по чисто политически съображения - да се назначават на отговорни постове политически верни на правителство хора без лесовъдско образование, и поради чисто „руското" звучене на думата, което на русофобското правителство сигурно наистина не звучало приятно. Думата „лесничей" е заличена в държавния бюджет като „излишна и вредна за народа" (Стоянов В., 1968). / Цанов. История. 2011. с. 104 /

В третия Закон за горите от 1897 г. е било предвидено Княжеството да се раздели на 12 района с по един районен горски инспектор, а районите - на околии с по един лесничей в лесничейството, които трябвало да имат специално образование по лесовъдство. Във всяка околия се назначават необходимите горски стражари - за държавните гори от районния инспектор, а за общинските - от общинските кметове с

предварителното одобрение на околийския лесничей. Без негово съгласие не е могло да се уволняват горските стражари. / Цанов. История. 2011. с. 106 /

По новата структура до 1931 г. Чепинско попада в Пещерска околия, в което се създава лесничейство . От 1.1.1898 г. до края на 1899 г. за околийски лесничей е назначен Л. Писковски, който открива през **1898 г. в с. Лъджене първото държавно лесничейство.** / Цанов. История. 2011. с. 106 /

На 1 юни 1919 год. в с. Лъджене се открива Чепинска районна горска инспекция. През 1922 г. същата се закрива и през 1925 год. наново се открива. / Цанов. История. 2011. с. 106 /

Държавната гора „Чехльово“ на основание турския закон за земите и султанското ираде от 7 януари 1870 г. е държавно притежание още от турско време. Гората се обособява като самостоятелна единица през 1911 г., а през 1938 г. се разделя на две самостоятелни горско стопански единици - ревири - „Чехльовски“ и „Цветински“, които през 1952 г. се обединяват в едно и преминават като горско-технически участъци към Велинградското горско стопанство. / Цанов. История. 2011. с. 106 /

През 1933 г. в с. Лъджене се открива Секция по укрепяване на пороите и първия държавен горски разсадник (сега на неговото място са построени църквата на евангелистите и частни къщи покрай булевард „Съединение“ а на изток достига до блока на бившия завод „Кристал“, който пък е построен на мястото на бившата държавна терпентинова фабрика). / Цанов. История. 2011. с. 106 - 107/

През 1951 г. от горите на селата Ракитово, Дорково, Костандово и държавната гора „Дренов дол“, съществували до тогава като ревири лесничейства към Чепинското административно лесничейство, се обособява Държавно горско стопанство Ракитово. През 2002 г. се преобразува в Държавна дивечовъдна станция. / Цанов. История. 2011. с. 107 /

С постановление № 1171 на Министерския съвет от 30.10.1951 год. се създава Управление на горското стопанство към МС, на което са възложени функциите по стопанисването, залесяването, ловното и рибно стопанство и опазване на горите и дивеча, без дърводобивната дейност. / Цанов. История. 2011. с. 107 /

При тази реорганизация секциите по укрепване на пороищата и залесяване се закриват. Горските стопанства се намаляват от 175 на 112 бр. Съществено се променя съдържанието на дейностите. Слага се началото на разделянето на горските стопанства на горско-технически участъци. Поради преминаване на част от кадрите в дърводобива, относителният брой на лесовъдите в горските стопанства намалява. / Цанов. История. 2011. с. 107 /

Закрива се районната дирекции по горите в с. Лъджене и се създава Окръжно управление по горите в Пловдив с направления по стопанисване на горите, залесяване и борба с ерозията, по ловно стопанство, странична дейност и странични ползвания и опазване на горите. / Цанов. История. 2011. с. 107 /

От 1948 г. до 1955 г. във Велинград съществуват две горски стопанства - Велинградско, създадено на основание заповед № 797/05.04.1950 г. на МГ,

управлението на което се помещава в кооперативната постройка „Араб чал“ в Каменица и стопанисва горите на с. Драгиново, Каменица, Лъджене и Света Петка и Чепинско, създадено на основание заповед № 1320/05.07.1948 г. на МГ, което стопанисва Чепинските, Чехльовските и Цветинските гори. / Цанов. История. 2011. с. 107 /

С 1172 Постановление на Министерския съвет от 24.09.1951 г. като поделение на Дърводобив и транспорт към Министерство на тежката промишленост се образува Горско-промишлено предприятие (Горпром) в Лъджене с Горско промишлените стопанства (ГПС) в Ракитово, Чепино (с Чепинската, Чехльовската и Цветинската гора), Каменица (с Лъдженската, Света Петкарската и Драгиновската гора - наричат го още Юндолско стопанство) и Селище. Към структурите се създава и „Автобаза“, която в по-късните години преминава към Министерство на транспорта и става родоначалник на известния ДАП. / Цанов. История. 2011. с. 107 /

С Постановление № 28 от 1 март 1960 г. се създава Управление на горите към Министерство на земеделието и горите към което преминава и дейността по дърводобива, а горско-промишленото предприятие и промишлените стопанства се закриват. Образува се обединеното горско стопанство Велинград от двете горски и двете горско-промишлени стопанства, а Чехльовското стопанство се отделя като самостоятелна единица със същото наименование, обединило бившите стопанства „Чехльово“ и „Цветинското“ (Софан дере). Горско-промишлените стопанства в Ракитово и Селище преминават към съответните горски стопанства. / Цанов. История. 2011. с. 107 /

От м. март 1971 год. до м. септември 1976 год. във Велинград се създава Комбинат по дърводобив и дървообработване, на който са подчинени горските стопанства Велинград, Чехльово, Селище и Ракитово и дървообработващите заводи в Ракитово и Велинград, а също и новообразуваната Районна ремонтна работилница във Велинград. / Цанов. История. 2011. с. 107 /

След закриването на комбината, със заповед № 81/1991 г. се образува Районна дирекция по горите в Пазарджик, която поема и управлението на новоименуваните държавни лесничейства в района. Със заповед № 313/21.10.1994 г. на КГ към МС, лесничействата се преименуват на горски стопанства. / Цанов. История. 2011. с. 108 /

Историята на Горско стопанство „Селище“ започва след Междусъюзническата война от 1913 година, когато територията му преминава от Турция към България. / Цанов. История. 2011. с. 108 /

От 1913 г. до 1919 г. държавната гора „Кара тепе“, състояща се от горите „Балиолу“, „Динката“ и „Шабанлийска“, е влизала в района на Чехльовското реверно лесничейство. През 1919 г. територията на държавната гора изцяло е присъединена към новообразуваното Доспатско реверно лесничейство. През 1930 - 1931 г. територията му се прехвърля към Бабешкото реверно лесничейство. През 1931 г. и 1932 г. същата е върната пак към Чехльовското реверно лесничейство, а през 1932 - 1937 г. отново към Доспатското реверно лесничейство. / Цанов. История. 2011. с. 108 /

От 1 март 1937 г. държавната гора „Кара тепе“ е била отделена в самостоятелно лесничейство - ревер с наименованието „Сърненско“. През 1940 г. реверът е разделен

на две -северната част е обособено като „Селищенско" горско стопанство, а южната - като „Сърненско" горско стопанство. Това разделение е съществувало до 1950 г., когато отново се обединяват в едно горско стопанство под наименованието „Селище" с два горскостопански участъка - „Селищенски" и „Сърнишки“. Оттогава досега стопанството съществува в тези граници без промени. / Цанов. История. 2011. с. 108 /

С Решение на Министерския Съвет № 98 от 26 юни 1989 г. се образува фирма „Белмекен" с държавно имущество с предмет на дейност - лесовъдска дейност и стопанисване на горите, дърводобив, ловно, рибно и селско стопанство, строителство и природозащитна дейност, събиране и преработване на диворастящи продукти и пр. С това Решение се прекратява дейността на Горскостопанския комбинат Пазарджик и от 1 юли 1989 г лесничействата стават поделения на фирмата. / Цанов. История. 2011. с. 108 /

Със заповед Ns РД 41-204/29.03.1999 г. на Министъра на МЗГАР се образува еднолично акционерно дружество с държавно имущество „Чепино" ЕАД със седалище и адрес на управление Велинград, ул. „Съединение" 125. Дружеството се образува чрез преминаване безвъзмездно на дълготрайните материални активи (ДМА), обслужващи стопанската дейност на ГС Велинград и ГС Ракитово и е правоприменик на активите и пасивите, обслужващи дейността на същите, както и на „Белмекен" ЕООД гр. Пазарджик (базата на „Дървопласмент"). Капиталът на дружеството към 01.04.1999 г. е 50 000 хил. лв., разпределени в 5 000 поименни безлични акции с номинална стойност по 10 000 лв. Дружеството е с едностепенна система на управление. Управлява се от Съвет на директорите от трима членове. Заповедта е подписана от министър В. Върбанов. При регистрацията, за да се избегне дублирането с друго дружество със същото наименование, то се записва с наименованието „Чепино лес 99" ЕАД. / Цанов. История. 2011. с. 108 /

Със заповед № РД 41-164/16.03.1999 г. на МЗГАР се образува и акционерното дружество ЕАД „Сютка" от ГС Чехльово и Селище, с идентично съдържание като на ЕАД „Чепино лес 99". / Цанов. История. 2011. с. 108 /

С това се направи най-голямата в структурно отношение промяна в управлението на горите с новата политическа философия на държавата да се освободи от стопанска дейност, като се дава простор на частната инициатива. По законодателен път бе предприета крайна радикална стъпка - стопанисването и опазването на горите и дивеча се обособиха като самостоятелни структури (горски стопанства), а цялата стопанска дейност, вкл. и лесокултурните работи бе включена в 63 държавни еднолични акционерни горскотърговски дружества - фирми, съгласно Търговския закон. Към фирмите преминаха всички основни и производствени фондове и оборотните капитали на стопанствата. Постепенно дружествата бяха приватизирани и разграбени, като производствените им фондове - десетки моторни триони, трактори, камиони, рейсове, булдозери, въжени линии, почивни станции, вили, гаражи, работилници и административни постройки бяха закупени от определени личности за жълти стотинки. „Само за четири години от 1997 до 2001 г. бяха унищожени или заграбени дълготрайни активи за 400 милиона лева - горски домове, ловни хижи и горски имоти" (Йовков Ив., 1992). / Цанов. История. 2011. с. 108 - 109/

Горските стопанства останаха на мизерна бюджетна издръжка, ограбени, бедни, без финансови възможности за най-елементарни разходи, в трагично състоянието за много години без производствените си и капиталови фондове. / Цанов. История. 2011. с. 109 /

През 1981 г. на територията на някои от стопанствата от Баташкия регион и от части от територията на горските стопанства Ракитово, Велинград и Чехльово се създава Държавно ловно стопанство „Родопи“ с административно управление в гр. Батак. Поради огромната му площ и невъзможност за неговото ефективно ръководство, със заповед № 137/14.06.1991 г. на Комитета по горите, върху част от земите на Ракитово, Велинград и Чехльово се създава Държавно ловно стопанство „Чепино“, но по-късно със заповед № 146/20.07.1996 г. същото се закрива и площите на стопанствата се възстановяват. / Цанов. История. 2011. с. 109 /

Със заповед № 72 от 20.02.2001 г. на НАГ се създава наново Държавна дивечовъдна станция „Чепино“ върху част от площите на Велинград и Чехльово, а в ловностопанско отношение - на териториите на ГС Чехльово и ГС Селище. / Цанов. История. 2011. с. 109 /

Във Велинград през 1960 г. е основано и Нормативно изследователско бюро, със задача да изработи нормативната уредба по организацията, нормирането и заплащане на труда в горското стопанство, в началото по дърводобива, а в последствие и на горскостопанската дейност - залесяване, отглеждане на млади насаждения и разсадниково производство. Сериозен принос в работата на бюро то е изготвянето на научно-обосновани трудови норми и разценки за всички дейности в горското стопанство, организацията на труда, нормативите за числеността на персонала, сборници с нормативи и др. / Цанов. История. 2011. с. 109 /

Във Велинград през 1963 г. е открита и База за иглолистните гори към Института за гората към БАН. Същата има сериозен принос за научноизследователската дейност в областта на науката за иглолистните гори в нашата страна. Тук са започнали своя път в науката акад. Александър Х. Александров, ст. н. с. Костадин Т. Шиков - който е и дългогодишен отговорник на базата, ст. н. с. Димитър Кушлев и др. Тук е работили и ст. н. с. I ст. Илия Н. Радков. / Цанов. История. 2011. с. 109 /

За Учебно опитното горско стопанство „Юндола“ написаното е малко поради това, че в книгата на проф. Колев „Университетската гора“ тези теми са развити подробно. Стопанството е включвано с данни само за характеризиране на Чепинския горски район като цяло. / Цанов. История. 2011. с. 109 /

Как се е развивала административната структура на горското ведомство през годините е посочено по-долу:

1879 г. 5 юли - **Отделение „Надзор на лесовете“** към Министерството на финансите.

1883 г. - **Отделение за държавните имоти, горите, земеделието и търговията** към Министерството на финансите. Местните служители са лесничейи и горски стражари.

1894 - 1912 г. - **Отделение за горите, лова и риболовството** при Министерството на търговията и земеделието. В регионалните структури - от 1895 до 1900 г. влизат горски инспектори, лесничейи и горски стражари. От 1908 - 1951 г. - горски инспекции, административни лесничейства, реверни лесничейства, секции по укрепяване и залесяване.

1912 - 1934 г. - **Отделение за горите и лова** при Министерство на земеделието и държавните имоти.

1934 - 1935 г. - **Отделение за горите, лова и рибарството** към Министерството на земеделието, търговията и народното стопанство.

1935 - 1940 г. - **Отделение за горите, лова и рибарството** при Министерството на земеделието и държавните имоти.

1940 - 1941 г. - **Отдел за горите** при Министерството на земеделието и държавните имоти.

1941 - 1947 г. - **Дирекция на горите и лова** при Министерство на земеделието и държавните имоти.

1947 г. - **Министерство на земеделието и горите.**

1948 г. - **Министерство на горите** - от 30.XII.

1951 г. - **Управление на горското стопанство към Министерския съвет** от 21.IX.1951 г. Дейността по дърводобива и дървообработването преминава към Министерството на тежката промишленост. Създават се Окръжни управления по горско стопанство и горските стопанства.

1957 г. - **Министерство на земеделието и горите** от 5.II.1957 г. Създават се Окръжни управления по горско стопанство и горски стопанства.

1960г. - **Управление на горите към Министерство на земеделието и горите** от 2.II.1960 г. към управлението преминава дейността по дърводобива. Към регионалните структури са Окръжните управления по горско стопанство и горските стопанства.

1960 г. от 03.V - **Главно управление на горите при МС**, което ръководи дейността по стопанисване на горите и дърводобива. Регионалните структури са Окръжните управления по горите, горските и ловни стопанства.

1962 г. от 26.XII. - **Комитет по горите и горската промишленост при МС** (без ранг на министерство) - ръководи дейностите по горско стопанство, дърводобива, дървообработващата и мебелна промишленост и дървопласмента. Регионалните структури са Окръжните управления по горите и горските и ловни стопанства.

1966 г. от 12 март - **Комитет по горите и горска промишленост** (с ранг на министерство).

1966 г. от 30 юни - **Министерство на горите и горската промишленост.** Регионални структури са Районните дирекции по горите, горските стопанства и държавните ловни стопанства. Създават се Районните ремонтни работилници.

1971 г. - от 9 юли - **Министерство на горите и опазване на природната среда.** От министерството излизат мебелната и целулозно-хартиената промишленост. Регионалните структури са Комбинатите по дърводобив и дървообработване, Районните инспекции по горите и опазване на природната среда, горските и ловните стопанства.

1976 г. - от 16 юни - **Министерство на горите и горската промишленост** - дейността по опазване на природната среда се обособява в самостоятелен комитет извън министерството. Отново се връщат мебелната и целулозно хартиената промишленост. Регионалните структури са Горскостопански комбинати (ГСК), горските и ловни стопанства.

1986 г. - **Асоциация „Горско стопанство и горска промишленост“** към Министерство на земеделието и горите. Регионалните структури са същите.

1987 г. - **Асоциация „Горско стопанство и горска промишленост“** към Съвет по селско и горско стопанство към Министерския съвет. Регионалните структури са Държавните горски фирми и горските и ловни стопанства.

1990 г. - **Комитет по горите и горската промишленост към Министерския съвет.** Регионалните структури са Държавните горски фирми и горските и ловни стопанства.

1991 г. - **Комитет по горите към МС.** Регионалните структури са Районните дирекции по горите, Фирми за търговия и услуги, държавни лесничейства, държавни дивечовъдни станции, фирми за строеж на горски пътища, фирми за поддържане на механизацията.

1997 г. - **Национално управление на горите** към Министерство на земеделието, горите и аграрната реформа. Регионалните структури са Регионално управление по горите, държавните лесничейства и държавните дивечовъдни станции.

1999 г. - **Национално управление по горите** към Министерство на земеделието и горите. Регионалните структури са същите.

2007 г. - **Държавна агенция по горите към МС.** Регионалните структури са същите.

2009 г. - **Изпълнителна агенция по горите** при Министерство на земеделието и храните.

/ Цанов. История. 2011. с. 109 - 111/

Цанов, Кирил Тодоров. Историята на горите в Чепинско. Велинград : Астра-Р, 2011. [4], 188 с. : с цв. ил., табл., к. ; 24 см

Изготвил: Емил Комитов, лесоинженер „Горска икономика и горска сертификация“ при ЦУ на Южноцентрално държавно предприятие, гр. Смолян